

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

- Perfecționarea mecanismului economico-financiar
- Valențele economice ale reducerii consumului de energie
- Viitorul electronicii și informaticii

O CERINȚĂ DE BAZĂ ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII



**Cu prilejul inaugurării lucrărilor de construcție
a Complexului hidroenergetic Turnu Măgurele-Nicopole**

**ÎNTÎLNIREA DINTRE TOVARĂȘII
NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TODOR JIVKOV**



La mitingul prieteniei româno-bulgare



În fața machetei viitorului complex hidroenergetic

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

CREȘTEREA ROLULUI CONTRACTELOR DE COMERȚ EXTERIOR

HOTĂRIRILE recentei Plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar se înscriu între contribuțiile de seamă pe care partidul, secretarul său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU le aduc pe linia armonizării cât mai perfecte a conducerii centralizate unitare a economiei naționale cu lărgirea inițiativei și răspunderii colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi în cadrul autogestunii.

În contextul acestei sfere de preocupări ce delimitează una din cele mai complexe probleme ale conducerii economiei socialiste — „asigurarea pentru fiecare etapă de dezvoltare a nivelelor și zonelor optime de echilibru între cele două nivele de conducere” — contractul economic, instrument de planificare și în același timp de realizare a prevederilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economico-socială, se distinge ca o formă juridică principală, alături de planul de stat, în realizarea convergenței de interese (decizii) la nivel macro și microeconomic.

Creșterea rolului contractului economic în cadrul noilor structuri ale mecanismului economico-financiar se reflectă cu evidentă prin amplificarea funcțiilor sale atât în relațiile economice de pe piața internă, cât și în cele cu piața externă. În continuare, să urmărim principalele direcții în care se vor manifesta aceste schimbări calitative.

1. Extinderea funcției de instrument de planificare

Prin eșalonarea în timp — potrivit măsurilor adoptate — a încheierii contractelor economice, atât pentru piața internă cât și pentru piața externă, înainte aprobării planului, sporește considerabil capacitatea lor de a influența planul, bineînțeles în limita nivelurilor orientative și a normativelor de plan, care exprimă echilibrul și opțiunile generale ale dezvoltării economiei naționale.

Suportul material al realizării acestei funcții la nivelul exigențelor sporite ale prezentului îl constituie organizarea la nivel de întreprindere producătoare, întreprindere de comerț exterior, centrală industrială, ministere și alte organe centrale a unei temeinice activități de studiere a pieței interne și externe. **Contractarea trebuie văzută, în acest sens, ca etapă finală a unui laborios proces de prospectare sistematică a pieței** — atât pentru a asigura finalitatea

economică și socială a producției, cât și pentru a orienta cercetarea și producția către ceea ce se caută pe piața externă, înlocuind optica: „să vindem ce producem”, cu alta mai rațională: „să producem ceea ce se vinde”.

O modificare de principiu se prevede și în orientarea dezvoltării producției. Astfel, includerea în plan a investițiilor se va face pe baza documentației elaborate în prealabil, care să justifice oportunitatea alocării fondurilor. Încheierea contractelor de cercetare se va face pentru întregul ciclu de elaborare a acesteia, inclusiv introducerea rezultatelor în producție. Cum este și firesc, aceste contracte, ca și planurile de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, vor fi încheiate în devans față de cele de producție, astfel încât să se asigure orientarea întreprinderilor și centralelor spre realizarea de produse de înaltă tehnicitate, calitate și competitivitate.

2. Creșterea rolului în concretizarea și realizarea sarcinilor de plan în sfera circulației mărfurilor

O semnificație deosebită privind rolul sporit jucat de contractele economice în realizarea planului o are înlocuirea practică a convențiilor, cu contracte ferme pe 5 ani. Pe această cale se creează premisele perfecționării planificării și conducerii economice

în ansamblu (prin fructificarea avantajelor profilării și specializării pe termen lung etc.) și se asigură totodată echilibrul planului fizic, respectiv al balanțelor materiale.

Extinderea utilizării indicatorilor fizici, care vor trebui să se concretizeze în relații contractuale ferme privind circulația mărfurilor între întreprinderi, către populație și beneficiarii externi, generează necesități sporite de reglementare a acestor relații prin acte juridice.

Trebuie subliniat în același timp că extinderea utilizării indicatorilor fizici, stabiliți la nivel macroeconomic, privind livrările la fondul pieței, exportul, importul etc. reprezintă o perfecționare de fond a mecanismului economic, în sensul creșterii capacității sale de a optimiza, prin prisma intereselor generale ale societății, noi proporții ale economiei naționale, pornind de la identificarea nevoilor reale, concrete ale economiei.

Desigur că atât pentru planificare, cât și pentru contractare aceasta implică o perfecționare a fluxurilor informaționale legate de **prognosele tehnologice și de marketing**, transformarea activității de prognoză și de ajustare a prognozelor într-o activitate **continuuă**, bazată pe un sistem informațional eficient, la care să fie racordate toate verigile organizatorice ale unei ramuri. Aceste studii trebuie să stea la baza elaborării fișelor tehnice și caietelor de sarcini anexe la contractele privind livrarea de mărfuri la export.

Documentațiile tehnice anexe, parte integrantă a contractelor sau convențiilor, trebuie să cuprindă măsurile și condițiile ce trebuie avute în vedere de către furnizorul de mărfuri la export pentru îmbunătățirea structurii sortimentale, a calității și performanțelor tehnico-funcționale ale produselor, ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime îmbunătățirea modului de prezentare și ambalare, pentru creș-

* Vezi I. Blaga, Gh. Manea, „Mecanismul economic al socialismului”, Editura științifică, pag. 170.

terea competitivității și a eficienței valutare.

Preluarea de către unitățile economice producătoare a sarcinii de a încheia contracte pe o perioadă de 5 ani înseamnă, practic, o creștere a posibilităților întreprinderii furnizoare de a fundamenta contractele pornind de la o mai bună cunoaștere a posibilităților și resurselor proprii, de la o investigație mai aprofundată, mai în detaliu a pieței produselor din propriul nomenclator, deci de la un **neccesar sporit de informații**. Inseși actualizările planului vor avea loc cu circa un an înaintea începerii perioadei de plan propriu-zise, astfel încât **conducerea previzională devine o imperioasă cerință a practicii economice pentru orice întreprindere**.

Este, deci, de așteptat ca mutațiile intervenite în conducerea și planificarea economico-financiară să genereze o atitudine activă, de investigație permanentă a mediului economic în care acționează întreprinderea, capabilă să permită funcționarea mecanismului economic cu abateri cât mai mici față de nivelurile planificate. În acest spirit putem sublinia că inseși depășirile planului de producție sînt orientate, ca structură fizică, spre realizarea unor obiective prioritare ale economiei naționale, cum ar fi sporirea exportului, contribuind în acest fel la echilibrarea balanței de plăți externe.

Complexitatea problemelor de rezolvat la nivelul economiei naționale, în special pentru contractele economice care se încheie pe baza unor acte juridice de planificare — repartiții — (cantitate, perioadă de livrare) impun **utilizarea unor sisteme informatice de mare capacitate, a unor metode moderne de planificare cum sînt balanța legăturilor dintre ramuri, metodologii perfecționate de prognoză etc.**

3. Accentuarea funcției de instrument de control privind îndeplinirea sarcinilor de plan

Recenta hotărîre de partid privind perfecționarea mecanismului prevede că „se interzice introducerea în fabricație de produse care nu au certitudinea desfacerii prin contracte sau comenzi ferme”. În acest fel se urmărește ca **prin contracte să se asigure satisfacerea unor nevoi concrete**.

reale ale economiei naționale sau exportului.

Un aspect specific al asigurării disciplinei de plan și contractuale în activitatea de export este asigurarea **concordanței dintre contractele economice interne de furnizare de mărfuri pentru export**, încheiate între unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior și **contractele comerciale internaționale** de vânzare-cumpărare, exporturi complexe etc. — încheiate de întreprinderile de comerț exterior și parteneri externi. În acest sens acționează în primul rînd convențiile comerciale de export încheiate de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale cu fiecare organ economic, central, prin care se detaliază planul de export.

În ceea ce privește asigurarea fondului de marfă, în cantitatea stabilită și la timp, mecanismul contractual și-a extins recent forța de control și prin instituirea raporturilor juridice de furnizare de mărfuri pentru export. Ele reglementează, pe lîngă nivelul calitativ al mărfurilor, prețurile de facturare și termenele de livrare, adică tocmai aspectele care nasc cel mai frecvent divergențe între părți. În același timp, prin încheierea de către întreprinderile de comerț exterior a contractelor externe în nume și pe cont propriu, **localizarea rezultatelor economice ale tranzacțiilor se deplasează de la unitatea producătoare în gestiunea exportatorului**, ceea ce îl co-interesează pe exportator să acorde o mai mare atenție atît prețurilor externe, cît și calculațiilor prezentate spre avizare de către producători.

Asigurarea concordanței celor două tipuri de contracte se realizează și prin instituirea obligației de elaborare a unor **programe de lucru** pentru fiecare contract, care să cuprindă măsuri de lansare la timp în fabricație, execuția tehnică potrivit condițiilor contractuale etc. Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, întreprinderile de comerț exterior au obligația să controleze prin reprezentanți proprii, la uzine și fabrici, modul în care se desfășoară aceste programe; pentru anumite produse — în special mașini și utilaje — la care asigurarea calității produselor, a performanțelor tehnice, precum și a bunei lor comportări în exploatare este hotărîtoare pentru păstrarea și cîștigarea de noi piețe externe, întreprinderile de

comerț exterior au dreptul să încheie contracte cu organe specializate, care să efectueze un control competent, riguros al mărfurilor ce urmează a se exporta.

Pentru a crea cadrul unei corelări pe termen lung a contractelor interne și externe, recenta hotărîre prevede obligativitatea încheierii de contracte ferme, contracte-cadru, convenții sau alte înțelegeri, care să acopere **cel puțin perioada planului cincinal**, pornind de la prognozele de dezvoltare în perspectivă a economiei, de la acordurile de colaborare cu alte țări, în special în domeniul cooperării industriale, al exporturilor complexe-mașini și instalații cu ciclu lung de fabricație, al exportului de engineering, consulting, etc.

Promovarea unor relații constante, pe termen lung, cu partenerii externi depinde în bună măsură de elasticitatea și solicitudinea dovedite în desfășurarea contractelor externe, începînd cu stabilirea clauzelor de execuție la negocierea contractului extern. De aceea, încă din faza tratativelor comerciale producătorul intern trebuie să acorde asistență din punct de vedere tehnic întreprinderilor de comerț exterior, continuînd cu controlul pe flux al producției (la care poate fi admis și beneficiarul extern) și sfîrșind cu service-ul acordat după vânzare și modul de rezolvare a reclamațiilor. În legătură cu această ultimă problemă, pentru evitarea unor eventuale divergențe între producători și exportatori, se impune ca în contractele economice pentru livrări de mărfuri la export să se prevadă întotdeauna condițiile și modalitățile de participare a unităților producătoare la soluționarea reclamațiilor externe — evident, în concordanță cu clauzele contractelor externe.

PERFECȚIONĂRILE aduse mecanismului contractual, corelarea lui mai bună cu sistemul de planificare se înscriu între măsurile luate de partid și de stat pentru a asigura unităților economice și organelor colective de conducere pîrghii și mijloace economico-financiare de exercitare efectivă a atribuțiilor și răspunderilor conferite de lege, contribuind astfel la ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitoroști.

dr. Ioan GEORGESCU
dr. Alexandru DETEȘAN

DEZBATERE „R. E.”

PERFEȚIONAREA GESTIUNII ECONOMICE ÎN CONDIȚIILE ADÎNCIRII DEMOCRATISMULUI ECONOMIC

— Autoconducere, autogestiuine, autofinanțare —

Prezenta dezbateră, organizată de „Revista economică” cu sprijinul catedrei de Finanțe-bănci din cadrul Academiei de Studii Economice, își propune să reliefeze rolul și locul gestiunii economice în contextul aplicării în viață a

măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 21—22 martie a.c. Participanții la dezbateră — specialiști din unități economice, ministere și organe centrale de sinteză, cadre didactice

din învățământul economic superior — au evidențiat rolul sporit care revine pirghiilor economico-financiare în creșterea eficienței economice, în transpunerea în practică a principiilor autoconducerii, autogestiuunii și autofințării întreprinderilor.

RELAȚIA PLAN-GESTIUNE ECONOMICĂ

Conf. dr. Valeriu VOICA — Complexul de măsuri aprobat de recenta plenară a C.C. al P.C.R. privind perfecționarea conducerii și planificării asigură o concordanță mai bună între cadrul democratic existent al autoconducerii muncitorești și mecanismul economico-financiar; organele de conducere colectivă din unitățile economice dispun acum de pirghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în condiții superioare a rolului și atribuțiilor ce le revin în gospodărirea fondurilor materiale și bănești ale întreprinderilor.

Realizarea autofinanțării cere ca unitățile economice să-și desfășoare activitatea în așa fel încât să asigure acoperirea cheltuielilor pe seama veniturilor proprii și să obțină rezultate financiare care să le permită restituirea într-un termen cât mai scurt, a contravalorii fondurilor primite în administrare de la stat. În vederea respectării acestui principiu apreciem că trebuie să se stabilească pe ramuri de activități și întreprinderi modalitatea de restituire a fondurilor primite, termenele și nivelul sumelor respective. Pentru întreprinderile nou înființate aceste elemente trebuie să figureze în actul de constituire, iar adunarea generală a oamenilor muncii să cunoască de la început această obligație ce revine întreprinderii respective. Pentru întreprinderile în funcțiune va fi necesară recalcularea obligațiilor față de stat în ceea ce privește restituirea contravalorii mijloacelor fixe și a altor sume primite de la stat, a împrumuturilor bancare și stabilirea în continuare a nivelului sumelor ce urmează să mai fie restituite.

Bineînțeles, restituirea fondurilor bănești către stat nu trebuie să ducă la ideea că prin aceste unitățile economice ar fi absolvite de orice obligații față de stat. Dimpotrivă, în calitatea sa de administrator al întregului patrimoniu al poporului, statului i se cuvine venitul net al societății pe care-l va concentra în continuare într-o anumită porție la dispoziția sa pentru dezvoltarea forțelor de producție și ridicarea bunăstării celor ce muncesc. Ca titular de plan, întreprinderea are toate posibilitățile și condițiile necesare îndeplinirii integrale a cerințelor gestiunii economice, ea constituind cadrul economic, organizatoric și funcțional cel mai corespunzător pentru realizarea autofinanțării. În acest context, pentru a spori beneficiile ni se pare necesar ca prin pla-

nul de producție al unităților cu nomenclatoare de fabricație mai restrinse care realizează produse importante și implicit în bugetul acestora să se prevadă care este contribuția fiecărui produs în parte la obținerea beneficiului final, iar pe alt plan care este contribuția principalelor locuri de producție la obținerea beneficiului, a producției nete. Desigur că aceasta impune o organizare corespunzătoare a calculului și evidenței, utilizarea rațională cu cel mai bun randament, a personalului ocupat în aceste sectoare.

În vederea cunoașterii și calculării indicatorului de maximă importanță privind eficiența muncii sociale — producția netă — apreciem că este posibil ca în activitatea de planificare, contabilitate, calculație și analiză a costurilor de producție să se utilizeze structura cheltuielilor pe elemente primare, concomitent cu cea pe articole de calculație. Prima structură ar facilita separarea elementelor de venit net necesare pentru calcularea producției nete, iar cea de-a doua ar permite controlul costurilor și cheltuielilor potrivit destinațiilor concrete în cadrul procesului de producție.

STABILITATEA — ASPECT AL CALITĂȚII PLANULUI

N. SĂVOIU, Ministerul Finanțelor — În formularea unor păreri și propuneri pe care doresc să le expun în continuare pornesc de la premisa că reglementările ce vor fi emise în aplicarea recentei Hotărâri a C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare trebuie să urmărească, în fond, armonizarea cât mai bună, prin mijloace economice, a intereselor economice — individuale, colective și generale.

În cele ce urmează voi aborda înainte de toate problema dimensionării impozitului pe valoarea producției nete și a diferitelor prelevări din beneficii, deoarece consider că — alături de introducerea indicatorului de bază: valoarea producției nete — în primul rând în acest domeniu trebuie să se activeze pirghiile economico-financiare pentru a stimula realizarea de către unitățile economice a sarcinilor ce le revin. Pentru aceasta cred că este necesar, printre altele, ca: a) dimensionarea prelevărilor la buget din valoarea producției nete și prelevărilor din beneficii pe destinațiile preconizate să se facă în așa fel încât într-un termen cât mai scurt întreprinderile să poată trece pe autogestiuine și b) cotele de impozit și respectiv proporțiile în care vor fi repartizate

beneficiile pe destinații să aibă caracterul unor normative de lungă durată.

În legătură cu primul aspect, sînt cunoscute prevederile referitoare la dimensionarea cotelor de impozit pe valoarea producției nete, potrivit cărora acestea urmează să fie diferențiate pe ministere, centrale și, în cazuri justificate, pe întreprinderi, în funcție de volumul beneficiilor, nivelul rentabilității și necesitățile de autofinanțare, astfel încît să se asigure o rentabilitate de 14-15% pe ansamblul industriei. Pentru determinarea rentabilității ce se va lua în calcul la stabilirea cotelor de impozit ar fi util, cred, să se studieze posibilitatea ca — în prealabil deduceri impozitului — să se scadă și celelalte plăți sau cheltuieli care se suportă direct din beneficii (taxa asupra terenurilor, contribuțiile locale la amenajarea drumurilor, cheltuielilor cu întreținerea și repararea clădirilor social-culturale, precum și amortizarea acestora, cheltuielile pentru pază etc.); aceste cheltuieli nu sînt evidențiate în mod expres printre elementele valorii producției nete, dar ele influențează beneficiul net. De asemenea, este cunoscut că, în ce privește repartizarea beneficiului, se prevăd în continuare — alături de impozitul pe valoarea producției nete — și vîrsăminte la buget din beneficii. Ținînd seama că prevederea respectivă este raportată la condițiile de aplicare a principiului autogestivității economico-financiare, consider că problema obligativității vîrsămintelor la buget din beneficii ar trebui tratată în mod diferențiat, de la întreprindere la întreprindere. Aș considera, de exemplu, că autogestivitatea economico-financiară s-ar realiza mai bine dacă n-ar fi obligatorii vîrsămintele la buget din beneficiile planificate în cazul întreprinderilor cu rentabilități mici, rezultate din modul de stabilire a prețurilor.

În ce privește al doilea aspect, sînt de părere că obligațiile privind vîrsămintele pentru impozitul pe valoarea producției nete și prelevările din beneficii — odată stabilite — ar trebui să aibă caracterul unor normative de lungă durată. În principiu, consider că stabilitatea, pe o perioadă mai mare de un an, a indicatorilor care privesc drepturile și obligațiile de plan, dă posibilitatea să se acționeze mai eficient și pe un orizont de timp mai larg. Aplicarea normativelor pe un orizont de timp mai mare de un an presupune, însă, ca acestea să fie cît mai realist stabilite. De aceea, sînt de părere că pentru anii 1979 și 1980 ar fi indicată limitarea la un an sau doi a valabilității cotelor de impozit pe valoarea producției nete și a proporțiilor de repartizare a beneficiilor pe diferite destinații, în scopul de a le dimensiona, în final, cît mai aproape de situația fiecărei unități economice.

Noile măsuri privind perfecționarea planificării sînt de natură să asigure îmbunătățirea calității planurilor, inclusiv a stabilității acestora — înțelegă corelat și cu necesitatea adaptării lor pe parcurs la condițiile noi care apar. Pe lângă răspunderea sporită ce va reveni în viitor tuturor organelor de planificare (din întreprinderi, centrale, ministere, organe centrale de sinteză) în fundamentarea planului, ca o condiție de bază pentru stabilitatea lui, ar fi util dacă s-ar acorda o perioadă de timp pentru elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli, după termenele acordate pentru elaborarea propunerilor de indicatori economici sau odată cu aceștia, lărgindu-se termenele respective. Am în vedere că, în cazurile în care propunerile de indicatori economici ridică probleme de echilibrare a bugetului de venituri și cheltuieli, aceste probleme trebuie să fie analizate și soluționate în primul rînd în întreprindere, centrala sau ministerul în care apar; unitățile economice și ministerele să nu trimită mai departe propunerile de plan pînă nu-și rezolvă problemele proprii, inclusiv contractarea creditelor la

bănci, dacă fondurile proprii nu le sînt suficiente, pentru necesitățile prevăzute a fi acoperite din aceste fonduri. Pentru aceasta este însă necesar un anumit timp în care să fie reluate, în diverse alte variante, analizele privind indicatorii de plan, pînă se identifică soluții de echilibrare.

FUNCȚIILE BENEFICIULUI ÎN CONDIȚIILE AUTOFINANȚĂRII

Prof. dr. Alex. GHEORGHIU — Aș dori să mă refer la problema beneficiului, întrucît consider că, în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, joacă un rol major în realizarea autoconducerii, autogestivității și autofinanțării. Îndeosebi, mă voi referi la funcțiile pe care trebuie să le îndeplinească beneficiul în aceste condiții, ceea ce înseamnă de fapt analiza modului de repartizare a beneficiului, tipurile de necesități pe care le acoperă.

După părerea mea, funcțiile beneficiului în condițiile actualelor perfecționări constau în: sursă a reproducției la scara ramurii, mijloc de cointereseare a colectivului în ansamblu și a membrilor colectivului, sursă de alimentare a veniturilor statului (pentru fondul de dezvoltare a societății), mijloc de control și indicator sintetic de apreciere a rezultatelor și de stabilire a eficienței economice a întreprinderilor.

O primă problemă care se ridică privește dimensionarea nivelului rentabilității, astfel ca beneficiul să fie apt să realizeze funcțiile arătate. Din documentele de partid rezultă că s-a stabilit o cotă de 14-15%, care credem că este bine dimensionată pentru ca beneficiul să-și exercite funcțiile de pirghie de realizare în condiții superioare a sarcinilor de plan și de cointereseare materială. Această cotă medie pe industrie se diferențiază pe ramuri și subramuri ale industriei.

În legătură cu repartizarea beneficiului pentru cointeresearea materială, apare o problemă importantă: aceea a **stabilirii beneficiului bazat pe efortul propriu**. Repartizarea cotei din beneficiu destinată cointereseării este normal să se bazeze pe efortul propriu al întreprinderii. În beneficiu apar însă și o serie de influențe străine de efortul propriu. După opinia mea, în interesul asigurării echității, se pune cu acuitate problema stabilirii unei metodologii de separare a influențelor străine de efortul propriu.

Pentru construirea unei metodologii de separare a beneficiilor bazate pe efort propriu, consider că trebuie să avem în vedere două aspecte esențiale și anume: **a)** indicatorii de plan care servesc drept bază de comparație să reflecte cît mai fidel posibilitățile întreprinderii, să fie mobilizatori și să fie corelați pe toate secțiunile (în special cei financiari cu cei de producție și costuri); **b)** sistemul de evidență să permită separarea influențelor străine de efortul propriu reflectate în beneficiu pe cei patru factori cu acțiune directă: volumul producției, structura producției, costurile de producție și prețurile de producție.

Referitor la volumul producției, creșterea valorică a acestuia pe seama schimbării structurii producției în favoarea sortimentelor cu o valoare mai mare și un consum de muncă mai redus (care uneori poate intra în contradicție cu cerințele consumului productiv sau individual), nu poate fi trecută pe seama efortului propriu. De asemenea, trebuie pus în evidență și faptul că sporirea volumului producției poate conduce și la reducerea (fără efort propriu) a costului pe unitate de produs pe seama cotei cheltuielilor convențional-

constante. Probleme complexe se ridică și în privința beneficiilor peste plan obținute pe seama modificării structurii producției. În legătură cu aceasta dorim să subliniem doar un singur lucru și anume: în situația în care întreprinderea se orientează după criterii înguste, în contradicție cu interesele generale, beneficiul obținut suplimentar ar trebui să fie eliminat din volumul beneficiului, deoarece nu constituie un rezultat al efortului propriu.

Aspecte numeroase se ridică în legătură cu beneficiile peste plan obținute prin efort propriu pe seama reducerii costurilor. În esență, este vorba de eliminarea influențelor abaterilor care își au izvorul în afara întreprinderii și se referă la prețuri de aprovizionare, tarife și norme (deci măsuri luate prin decrete, dispoziții, ordine sau decizii de către organele superioare privind modificări de prețuri și tarife – în cazul în care nu se modifică corespunzător și indicatorii economico-financiari – norme de amortizare, retribuții tarifare, condiții de livrare etc.). Pentru toate asemenea influențe independente de efortul propriu se pune problema reconsiderării economiilor și beneficiilor peste plan obținute, în sensul separării lor și al determinării rezultatelor care reflectă efortul propriu al întreprinderii. Pentru prețurile de producție, ca factor de influență asupra beneficiului, se pune, de asemenea, problema separării influenței generată de modificările de prețuri survenite prin acte normative.

În concluzie, apreciez că strădaniile noastre trebuie să conducă la folosirea categoriilor valorice în cât mai deplină cunoaștere a esenței lor pentru a stimula dezvoltarea cantitativă și calitativă a producției în acord cu cerințele consumului productiv sau individual, pentru a favoriza reducerea cheltuielilor de muncă vie și materializată pe unitatea de produs.

CONȚINUTUL GESTIUNII ECONOMICE

Dr. Eugen VASILESCU – Ansamblul de măsuri recent adoptate imprimă gestiunii economice trăsături noi. După părerea noastră, **gestiunea economică reprezintă un sistem de relații economico-financiare prin intermediul căruia se înfăptuiește, pe bază de plan, mecanismul complex al autoconducerii întreprinderilor, în vederea asigurării autofinanțării acestora prin obținerea unei eficiențe economice ridicate, realizării unor produse de calitate superioară și în condițiile unei riguroase evidențe și control asupra fondurilor încredințate de societate.**

Un prim aspect asupra căruia doresc să insist se referă la **normele de stoc și la normativele de mijloace circulante**, cărora, de-a lungul anilor, nu s-a reușit să li se dea o fundamentare riguroasă. Prevederile H.C.M. nr. 32/1978 instituie o metodologie care va asigura fundamentarea atât a normelor de stoc, cât și a normativelor de mijloace circulante. În condițiile autofinanțării, sursele care vor sta la baza formării acestor mijloace capătă însemnătate deosebită. Astfel, atât fondurile pentru producție (proprie și credite pe termen scurt, mijlociu și lung), cât și cele pentru investiții (amortizarea, cota legală de beneficii și creditele bancare) trebuie optimizate în directă concordanță cu nevoile stricte ale realizării planului. De asemenea, la stabilirea necesarului de mijloace circulante va trebui să se țină seama atât de normele de stocuri, cât și de normativele aprobate. Nivelul optim al acestor surse trebuie dimensionat și în funcție de viteza de rotație, cât și de regimul de lucru al întreprinderii. Firește vor apare diferențieri în ceea ce privește stabilirea necesarului de

mijloace circulante pentru întreprinderile cu regim de lucru în trei schimburi, pentru cele cu activitate continuă și, respectiv, cele cu activitate sezonieră. Prin optimizarea necesarului de mijloace circulante se creează premisele necesare folosirii judicioase, eficiente a fondurilor, prevenirii imobilizărilor financiare.

O altă problemă importantă o constituie modul de **participare a pîrghiei creditului bancar la autoconducerea și autogestiunea întreprinderilor**. Nu încapă îndoială că, așa după cum s-a prevăzut în documentele plenei, rolul principal îl va avea beneficiul, ale cărui funcții și dimensiuni de pîrghie economico-financiară vor spori foarte mult. Ținînd însă seama de faptul că nu toate întreprinderile au încă de pe acum posibilitatea să treacă la autofinanțare și chiar întreprinderile care se autofinanțează pot avea temporar nevoie de fonduri împrumutate, diferența urmează a li se asigura, și în viitor, prin credite bancare. Modalitățile prevăzute pentru acordarea creditului asigură creșterea eficienței acestuia și, respectiv, o mai judicioasă folosire a lui, știut fiind că atât creditul, dar mai ales dobînda, vor afecta volumul beneficiului și, în general, rezultatele economico-financiare, cu implicații asupra cointeresării materiale a personalului muncitor. În condițiile trecerii la autofinanțare, cînd grija pentru obținerea unor rezultate superioare cu eforturi cât mai mici capătă o importanță deosebită, calcularea unor indicatori de eficiență a creditului și mijloacelor circulante ar fi deosebit de utilă. De aceea, propunem ca pentru eficiența creditului și a mijloacelor circulante proprii să se folosească indicatorul **credite și respectiv mijloace circulante la 1 000 lei producție netă, producție marfă vîndută și încasată etc.**

Una din problemele de bază ale autofinanțării o constituie, după părerea noastră, modul cum se asigură **echilibrul financiar al întreprinderii**; se știe că acest echilibru se realizează în cea mai mare măsură prin asigurarea capacității de plată. Existența soldurilor creditoare la bănci va fi o condiție cheie pentru realizarea multiplele sarcini ce decurg din sistemul plăților, cu deosebire al celor care devin exigibile. De aceea, pentru urmărirea formării disponibilităților în cont, **propunem folosirea de către întreprinderi a coeficientului capacității de plată**. Acest coeficient, atât sub aspectul metodologiei, cât și al frecvenței de urmărire a disponibilităților bănești totale pe care și le poate forma o întreprindere, servește ca instrument de informație asupra derulării normale a încasărilor și, respectiv, a plăților.

Fiind vorba de un raport care exprimă starea potențială a mijloacelor bănești necesară stingerii obligațiilor contractuale devenite exigibile, acesta ar urma să cuprindă la numărător două grupuri de factori și anume: sursele care stau la baza necesarului de mijloace circulante și volumul angajamentelor neonorate la termenele scadente. La numitor ar urma să figureze acele obligații pe care întreprinderea le are contractate cu furnizorii, cu personalul muncitor, cu bugetul statului, cu băncile etc. După părerea noastră, raportul care exprimă coeficientul capacității de plată este cu atât mai concludent, cu cât elementele lui componente sînt mai analitice. De asemenea, credem că nu trebuie omise, la determinarea acestui coeficient, nici aspectele calitative ale capacității de plată, în cadrul cărora un loc important îl are viteza de rotație, a fiecărui factor care intră în structura mijloacelor circulante, cât și numărul mediu de rotații care permite aprecierea veridică în orice moment a nivelului capacității de plată.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

PRODUCȚIA FIZICĂ REALIZATĂ RITMIC, LA TOATE SORTIMENTELE

ÎN PRIMUL TRIMESTRU al anului, eforturile colectivului întreprinderii textile „Dacia” din Capitală au fost concentrate în direcția obținerii unor rezultate superioare prevederilor de plan și angajamentelor asumate în întrecerea socialistă. Răspunzând mobilizatoarelor sarcini desprinse din documentele Conferinței Naționale a partidului, din Programul suplimentar de dezvoltare economico-socială adoptat, colectivul a înregistrat succese remarcabile în perioada ianuarie — martie 1978 (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Realizarea principalilor indicatori de plan pe trimestrul I 1978 (%)

Producția globală	102,2
Producția marfă	104,2
Producția fizică :	
— fire tip bumbac	100,4
— țesături finite	100,4
Producția netă	103,6
Productivitatea muncii	101,0
Export	101,1

De menționat că în acest an a fost planificat și se realizează un ritm superior de creștere al producției marfă și producției nete. Acesta se bazează, printre altele, pe reducerea ponderii cheltuielilor materiale și pe micșorarea stocurilor de producție nefermată. Depășirile de plan, caracteristice pentru toți indicatorii menționați în tabel sînt, în consecință, superioare la producția marfă (cu 4,2%) și la producția netă (cu 3,6%), față de producția globală (2,2%). Prin realizarea producției fizice ritmic și integral, în structura și sortimentele stabilite, și chiar cu depășiri de 0,4% la fire tip bumbac și 0,6% la țesături finite, s-au creat condiții ca prevederile contractuale privind livrarea produselor către beneficiari să fie onorate la timp și, în unele cazuri, înainte de termen.

Factorul hotărîtor al îndeplinirii și depășirii planului de producție l-a constituit creșterea productivității muncii care, în 1978

este cu circa 7% mai mare față de anul anterior, planul fiind realizat, în primul trimestru, în proporție de 101%. Sarcinile la export (reprezentînd 73% din producția de metraje și confecții și un spor de 26% față de anul 1977) au fost depășite, în primul trimestru, cu peste 1%. De asemenea, colectivul întreprinderii onorează întocmai și angajamentul asumat pentru 1978. Astfel, din cele 12 milioane lei producție marfă peste plan, cît reprezintă angajamentul pe întregul an, au fost realizate, în primele 3 luni, 8,4 milioane lei : la țesături finite, din 150 mii mp au fost obținuți pînă în prezent 50 de mii mp.

REALIZARILE în îndeplinirea principalilor indicatori de plan — îndeosebi la producția fizică și netă — sînt cu atît mai meritorii, cu cît ele au fost obținute în condițiile în care, începînd din luna februarie a.c., s-a trecut la săptămîna de lucru redusă. Toate acestea au impus luarea de măsuri complexe, care au îmbrățișat laturile esențiale ale activității productive. Dintre acestea, se detașează :

1 **Aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă cu materii prime.** Pentru a se crea condiții muncitorilor să folosească cît mai din plin mașinile și timpul de lucru și, pe această bază, să sporească productivitatea muncii, în țesătorie — secție de bază a întreprinderii — există un grafic în care, încă de la lansarea în fabricație a comenzilor, este prevăzută realizarea fiecărui articol planificat pe războaie. În funcție de acest grafic sînt pregătite materiile prime necesare cu cel puțin 24 de ore înainte. Se evită astfel pierderi de timp cu aprovizionarea și se asigură continuitatea în funcționarea războaielor.

2 **Organizarea superioară a activității serviciului mecano-energetic.** Ținîndu-se seama că anul trecut s-au înregistrat, în secția filatură, cazuri cînd unele mașini

intrate în reparații capitale depășeau termenele planificate, au fost luate măsuri de organizare mai bună a acestei activități, care să permită nu numai respectarea termenelor, ci și scurtarea lor. În primul rînd, s-a făcut o grupare a muncitorilor în funcție de calificare și de natura reparațiilor și s-au inițiat măsuri de policalificare. Totodată, s-au luat măsuri de pregătire din vreme a pieselor și subsansamblelor care urmează să le înlocuiască pe cele uzate. A crescut, în același timp, ponderea pieselor vechi ce se recondiționează în întreprindere, fapt ce permite obținerea unor importanțe economii de metal și de manoperă.

Aceste măsuri s-au dovedit deosebit de eficiente în sensul că, în primul trimestru al acestui an, timpii de staționare au fost reduși cu 0,2% față de ultimul trimestru al anului trecut, ceea ce a echivalat cu obținerea unei producții suplimentare de fire de bumbac de 2,4 tone.

3 **Creșterea calificării muncitorilor.** În țesătorie are loc în acest an un amplu proces de înnoire a mijloacelor fixe din dotare. Acest proces se desfășoară „din mers”, fără întreruperea producției. Pentru accelerarea montării noilor războaie, colectivul și-a luat angajamentul să termine operația cu 10 zile mai devreme, ceea ce va echivala cu o producție suplimentară pe 1978 de circa 100 mii mp de țesătură crudă. Pentru asigurarea personalului necesar mînuirii noilor războaie și spre a se evita mărirea numărului scrîptic de personal, au fost organizate în întreprindere cursuri intensive de creștere a calificării cadrelor existente în vederea însușirii noțiunilor de bază privind exploatarea corectă a noilor mașini.

4 **Ridicarea ștachetei calității produselor.** Una din preocupările centrale o constituie ridicarea continuă a calității produselor. Îndeplinirea și depășirea prescripțiilor (toate produsele realizate în trimestrul I 1978 s-au încadrat în parametrii calitativi prevăzuți) are la bază un complex de acțiuni în care, numai pentru acest trimestru, au fost prevăzute și realizate peste 50 de măsuri desprinse din programul propriu, din cel al centralei ca și din al ministerului de resort. La filatură, de pildă, a fost introdus un aparat modern cu care — pe baza graficului sta-

bilit de laboratorul întreprinderii — se previne defectarea utilajelor și, prin urmare, defectele de calitate.

5 Extinderea formei de retribuire în acord global. Alături de munca în regie și de acordul individual, în întreprindere s-a extins, în ultimii ani, forma de retribuire a muncitorilor în acord global (tabelul nr. 2).

lor. Totodată, forma de retribuire în acord global constituie o pîrghie puternică de întărire a responsabilității fiecărui membru al formațiilor de lucru pentru munca prestată, de consolidare a spiritului de echipă și a disciplinei în producție — toate acestea constituind premise favorabile pentru îmbunătățirea calității produselor și folosirea mai eficientă a timpului de lucru.

Tabelul nr. 2

Evoluția extinderii acordului global

Luna	Nr. muncitorii acordanți	Ponderea în totalul muncitorilor	Plus de câștig pe muncitor la retribuirea lunară	Economii om. ore în medie pe lună
Decembrie 1977	1 146	58,7	78 lei	24 752
ianuarie 1978	1 270	63,9		
Februarie 1978	1 292	64,5	88 lei	22 571

Primul lucru care se cere menționat este faptul că, așa cum se desprinde din tabel, a crescut în primele două luni din acest an ponderea celor care lucrează în această formă de retribuire, în comparație cu luna decembrie 1977. Un al doilea fapt este acela că aplicarea acordului global se dovedește deosebit de stimulative, atât pentru creșterea producției și productivității muncii, cât și pentru mărirea veniturilor lucrătorilor.

rea mai eficientă a timpului de lucru. În afară de secțiile direct productive, au fost cuprinși în această formă de retribuire și marea majoritate a celor ce lucrează în cadrul sectorului mecano-energetic. Acest lucru este deosebit de important, deoarece duce la îmbunătățirea activității ce se desfășoară aici, la realizarea în termene scurte a planurilor de reparații.

MERITĂ CONSEMNAȚ faptul că pentru primul trimestru au fost planificate 146 de măsuri tehnico-organizatorice, toate realizate, din care unele chiar înainte de termen. Datele a două măsuri au fost totuși decalate, iar o măsură a fost realizată parțial. Consiliul oamenilor muncii, care analizează lunar stadiul înlăptuirii măsurilor preconizate, trebuie să urmărească mai perseverent modul în care se aplică fiecare prevedere, și să prevadă soluții operative pentru respectarea strictă a termenelor stabilite. De asemenea, pentru impulsionearea în continuare a activității productive este imperios necesar să fie finalizată acțiunea de dezafectare a războaielor vechi și de amplasare a celor noi în secția țesătorie. Aceasta cu atât mai mult cu cât, în primul trimestru, s-au înregistrat unele rămăneri în urmă la formarea stocului de țesături crude și, de aici, restanțe la contractele de țesături de dimensiuni reduse. Prin grăbirea acestei acțiuni se vor crea premise ca, în cursul trimestrului II, să se realizeze întreaga producție, iar contractele economice să fie integral onorate.

Gh. DRĂGHICI
L. ȚĂRANU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

URGENTE ÎN AGRICULTURĂ

● Grăbirea încheierii însămînțărilor la culturile din epoca întâia ● Atacarea pe front larg a însămînțărilor din epoca a doua ● În centrul atenției — cultura porumbului

PRIORITATEA acestor zile în agricultură o reprezintă încheierea cât mai grăbnică a semănatului culturilor din epoca întâia, aflată în intîrziere față de graficul normal, datorită în mare parte vremii nefavorabile. Prelungirea intîrzierilor poate duce atât la afectarea rezultatelor viitoare ale culturilor în cauză, cât și, mai ales, la frînarea desfășurării pe front larg a însămînțărilor epocii a doua, cele care au ponderea principală în cadrul acestei campanii agricole. Un impuls deosebit trebuie dat finalizării însămînțatului sfeclii de zahăr în cooperativele agricole din județele Ilfov, Olt și Botoșani, ale căror realizări se situează sub 40% din suprafețele programate. Și la însămînțatul cartofilor de toamnă sînt rămăneri în urmă, în special în cooperativele agricole din județele Dolj, Ialomița și Tulcea, care au, pînă în prezent, realizări sub 10% din suprafețele propuse. Media situației pe țară a însămînțării-

lor la culturile epocii întâia este redată în graficul alăturat. Județele menționate au sarcini deosebit de mari la porumb și floarea-soarelui (principalele culturi din epoca a doua de

însămînțare), astfel că rămănerile în urmă la sfecla de zahăr și cartofii de toamnă pot afecta și aceste culturi importante, dacă nu se iau măsuri hotărîte și cât mai rapide de finalizare cât mai grăbnică a tuturor lucrărilor din prima epocă de însămînțare.

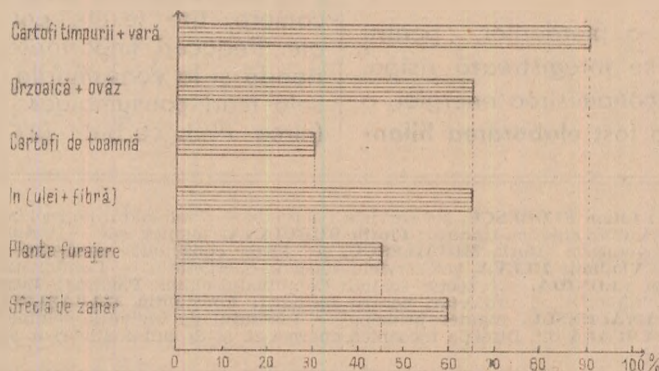
În toate județele și unitățile agricole în care există asemenea intîrzieri se impune sporirea substanțială a vitezei zilnice de lucru, folosind în mai mare măsură cele două schimburi, reparind „din mers” tractoarele și semănătoarele, folosind

integral orice oră bună de lucru în timp. Buna organizare a muncii, ordinea și disciplina trebuie intensificate în fiecare întreprindere agricolă și, în special, la nivelul formațiilor de lucru. Nu trebuie uitat că virful (cantitativ și calitativ) al actualei campanii agricole abia acum se apropie, prin trecerea la însămînțatul celor peste 2,6 milioane de hectare cu porumb (numai în unitățile agricole socialiste) și a peste 400 mii ha cu floarea-soarelui, cât a mai rămas (80%) de însămînțat din programul acestei culturi.

Numai o mobilizare exemplară a tuturor forțelor satelor. o luptă continuă și hotărîtă pentru recuperarea rămănerilor în urmă la culturile din epoca întâia pot garanta că sarcinile uriașe ale etapei actuale vor fi duse la bun sfîrșit, integral și în timpul optim. Între altele, trebuie permanent avut în vedere că acum este în joc soarta principalei producții agricole vegetale a țării — porumbul. De modul cum este pregătit acum terenul, de rapiditatea și calitatea semănatului va depinde în bună măsură recolta de porumb ce o vom strînge în această toamnă.

I. S.

Stadiul însămînțărilor la culturile din etapa a I-a, pe data de 10 aprilie a.c.



DEZBATERI ÎN MARI UNITĂȚI INDUSTRIALE

ECONOMISIREA ENERGIEI ELECTRICE ȘI A COMBUSTIBILULUI (I)

ECONOMISIREA și utilizarea rațională a resurselor energetice reprezintă o cerință principală în cadrul efortului general pentru ridicarea eficienței în întreaga activitate economică. Realizările obținute pînă în prezent în acest domeniu sînt, fără îndoială, însemnate, dar există încă o serie de rezerve legate de fundamentarea

științifică a normelor și normativelor de consum, revizuirea proiectelor și a tehnologiilor de realizare a produselor, eliminarea pierderilor în procesele de fabricație etc. Pornind de la această problemă, „Revista economică” a organizat, la Combinatul de fire și fibre sintetice din Săvinești, cu sprijinul Ministerului Industriei

Chimice, o dezbatere cu participarea unor specialiști din mari unități și combinate pe amplă temă a economisirii energiei și combustibilului. Prezentăm, în cele ce urmează, opiniile participanților, precum și unele sugestii pentru eventuale măsuri menite să asigure creșterea gradului de gospodărire și valorificare a energiei electrice și a combustibilului.

BILANȚURILE ENERGETICE, INSTRUMENTE EFICIENTE

„Industria chimică este una din ramurile cele mai mari consumatoare de energie electrică și combustibil.

În anul 1977 unitățile acestei ramuri au consumat circa 19% din totalul energiei electrice produse în țară, reprezentînd aproape 29% din totalul consumului pentru scopuri industriale; la proporții asemănătoare se ridică și consumul de combustibil (19% și respectiv, 24%). Pornind de la această situație, eforturile specialiștilor din cercetare și proiectare, ale colectivelor din întreprinderi au fost concentrate spre găsirea de căi și mijloace eficiente pentru economisirea acestor resurse.

În acest scop, în fiecare unitate au fost elaborate programe de măsuri care au vizat micșorarea consumurilor specifice de energie și combustibil, recuperarea resurselor energetice secundare, dezafectarea unor instalații care determinau consumuri ridicate și trecerea fabricării produselor pe instalații noi cu consumuri specifice reduse, modernizarea unor tehnologii și utilaje energetice etc. Pe seama acestor măsuri se scontează o economie de combustibil care, în perioada 1976-1980, se ridică la peste 1936 mii tcc. În cadrul programelor, o atenție deosebită a fost acordată modernizării și înlocuirii unor instalații mari consumatoare de energie. Astfel, au fost testate un număr de peste 10 500 arzătoare, acțiune în urma căreia au fost identificate cele necorespunzătoare, care au fost ulterior modernizate sau înlocuite. Pentru rezolvarea unor probleme mai dificile, au fost antrenați specialiști din cercetare (de la Institutul de cercetări și proiectări de echipamente termoenergetice), care au contribuit la realizarea unor tipuri de arzătoare îmbunătățite cu aplicare, în special, în industria petrochimică și în industria prelucrării țiteiului.

Pentru punerea în evidență a pierderilor, pentru identificarea locurilor în care se înregistrează risipă, cît și a căilor de urmat pentru economisirea energiei, o acțiune deosebit de importantă a fost **elaborarea bilan-**

șurilor energetice. Pînă în prezent au fost întocmite sau reactualizate peste 800 de bilanțuri; efectele acestei acțiuni se concretizează în însemnate economii de energie electrică și combustibil, care, în 1977, s-au ridicat la circa 92 mil. kWh și respectiv 83 mii tcc.

Este de menționat însă, că, dacă nivelul economiilor obținute în 1977 și în primul trimestru din acest an nu se situează la cote și mai ridicate, aceasta se datorează, în special, faptului că, nu în toate unitățile noastre au fost întocmite bilanțuri energetice corespunzătoare, că unele măsuri cuprinse în ele au întirziat să fie materializate. De asemenea, nu peste tot se fac analize concrete pe produs și instalație pentru a găsi noi soluții în vederea eliminării unor consumuri care se mențin încă ridicate. Am în vedere, bunăoară, consumurile ridicate la producerea negrului de fum, sodei caustice, îngrășămintelor chimice etc. La nivelul ministerului și la unitățile mai mari au loc în prezent analize și studii pe produs pentru a perfecționa unele tehnologii costisitoare, a înlocui anumite instalații depășite etc., în vederea încadrării în normele de consum planificate” (I. Păduraru).

CONSUMURI CÎT MAI MICI PE FIECARE PRO- DUS

„Prin acțiuni susținute și eficiente s-a reușit obținerea, de-a lungul anilor, a unor economii

însemnate la produsele mari consumatoare de combustibili și energie. Astfel, în ultimii 5 ani, s-au redus cu peste 15% consumurile de combustibili și energie termică pentru caprolactamă, etilenă, acrilonitril, clorură de vinil, fenol, fibre melană, fibre și fire tehnice poliesterice, fire textile relon și cu 8-10% consumurile specifice de combustibili pentru butadienă, energie electrică produsă cu turbine de abur în centralele termoelectrice proprii, cauciuc sintetic, anvelope și camere, fire textile poliesterice, polietilenă, poliesteri etc. Reduceri importante s-au obținut în aceeași perioadă și la consumurile de energie electrică la produsele mari consumatoare cum ar fi: amoniac anhidru (circa 7%), carbid (4%), acid azotic (aproximativ

La dezbateri au luat parte: **Iulian FLORESCU**, șef serviciu energetic — Combinatul petrochimic Pitești; **Constantin CARLUGEA**, inginer principal — Centrala de îngrășăminte chimice Craiova; **Florin BURUIANĂ**, inginer șef — Uzina de reparații și întreținere de la Combinatul de fire și fibre chimice Săvinești; **Horia MIHAILESCU**, șef birou consumuri energetice — Combinatul petrochimic Brazi; **Vasile GRIGORI**, șef atelier termic și **Vladimir ILEVA**, șef serviciu mecano-energetic — Combinatul petrochimic Borzești; **Florin BOGDAN**, inginer energetic și **Marin LEONIDA**, șef secție schimb Combinatul chimic Făgăraș; **Eugen MIHAILESCU**, inginer proiectant — Institutul de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări pentru rafinării; **Constantin MĂRAȘESCU** — Centrala industrială de rafinării și petrochimie Ploiești; **Petru ENĂCHESCU**, inginer principal — Institutul de inginerie tehnologică și proiectări pentru industria chimică; **Ioan PĂDURARU** și **Eugen FERCALĂ** din Direcția mecanică, energetică și de automatizări a Ministerului Industriei Chimice.

30⁰/₀), azotat de amoniu (circa 4⁰/₀), uree (peste 6⁰/₀) etc.

Soluțiile prioritare adoptate pentru obținerea acestor economii au vizat mărirea capacității unitare a utilajelor și liniilor tehnologice, creșterea randamentelor de proces, îmbunătățirea catalizatorilor, utilizarea tuturor energiilor reziduale, creșterea fiabilității schemelor tehnologice, dotarea cu agregate cu randamente superioare, utilizarea schemelor de alimentare cu energie termică a consumatorilor în regim de termoficare, mărirea gradului de siguranță în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor.

Nivelul consumului de energie se află într-o strinsă legătură cu **structura producției**. În cadrul ministerului există preocupări constante pentru asigurarea unei asemenea structuri care să permită realizarea de sortimente sau produse mai puțin consumatoare de energie. Bunăoară, se știe că produsul negru de fum se realizează cu un mare consum de energie. Până acum cîțiva ani se producea sortimentul „negru de fum canale”, care consuma 60 de tone de combustibil convențional pe tonă de produs finit. După efectuarea unor studii, sortimentul respectiv a fost înlocuit cu altul, cu un consum mult mai mic, iar instalația respectivă a fost dezafectată. Efectul a fost reducerea consumului de gaz natural la întreprinderea chimică „Carbosin”-Copșa Mică cu circa 200 milioane mc pe an.

Analizînd diferitele sortimente de negru de fum se poate aprecia că se mai mențin totuși în fabricație unele cu consum mare de combustibil ca, de pildă, sortimentul metanex, la care se utilizează 12 tcc pe tonă de negru de fum. Asemenea situații pot fi înlăturate și la alte sortimente și produse chimice. De aceea, **consider că ar fi utilă o analiză – din punctul de vedere al consumului energetic – a tuturor sortimentelor existente în fabricație**. Un asemenea studiu ar conduce la concluzii interesante, deoarece s-ar găsi sortimente cu consumuri energetice mari, care pot fi înlocuite cu altele, mai economice. Ar fi, totodată, interesant dacă consumul energetic și de combustibil pe produs s-ar calcula de către proiectanți de la începutul unui proces pînă la produsul final. O asemenea măsură ar putea da producătorilor o imagine reală asupra nivelului consumurilor în raport de care să-și fundamenteze opțiunea pentru o variantă sau alta a tehnologiilor de fabricație” (E. Ferca).

ÎMBUNĂȚĂȘIREA RAN- DAMENTELOR DE PROCES

„Una dintre căile importante de reducere a consumurilor specifice de energie în unitățile petrochimice și în rafinării o constituie **îmbunătățirea randamentelor de proces**. Optimizarea acestor randamente depinde, la rîndul ei, de o serie de factori, printre care **îmbunătățirea calității catalizatorilor utilizați în prelucrarea țiteiului**. În acest sens, Institutul de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări pentru rafinării din Ploiești s-a preocupat de găsirea și utilizarea unor catalizatori care să permită producerea unor reacții avînd randamente egale sau mai bune în condiții de presiune și temperatură cît mai scăzute, determinînd diminuarea consumurilor energetice pentru comprimarea sau încălzirea fluidelor intrate în proces. Utilizarea unor catalizatori noi, de pildă, permite reducerea consumurilor energetice în procesul de hidrofinare la noile instalații față de cele similare aflate în exploatare cu circa 7 milioane kWh/an. La aceste economii se adaugă și cele directe de combustibil ars în cuptor (consecință a scăderii temperaturii de reacție și a micșorării rației de hidrogen), care reprezintă circa 8⁰/₀ din consumul anterior. Un progres important a fost obținut datorită soluțiilor propuse de către specialiștii

institutului nostru și în domeniul producerii frigului cu ajutorul stațiilor de frig cu absorbție. Soluția respectivă prezintă avantajul utilizării unei energii practic pierdute, ceea ce permite economisirea unei mari cantități de energie electrică, care s-ar consuma dacă frigul se produce cu compresoare.

Prin exemplele prezentate am dorit să subliniez importanța legăturii strînse între cercetare și producție, între cerințele de economisire a resurselor energetice și contribuția concretă a specialiștilor. Domeniul este încă susceptibil de îmbunătățiri. Ceea ce dorim în viitor este **creșterea receptivității întreprinderilor în promovarea rezultatelor cercetării, implementarea mai rapidă în practică a noilor soluții**. Din acest punct de vedere trebuie să menționez că mai avem cazuri cînd, de la soluția dată de institut și pînă la materializarea practică, în producția de serie, apar intervale lungi de timp. Or, accelerarea transpunerii în producție a noului nu poate avea decît urmări favorabile pentru diminuarea consumurilor energetice, ridicarea calității, creșterea productivității muncii și a rentabilității” (E. Mihăilescu).

EFICIENTĂ ÎNALTĂ PRIN UTILIZAREA CALCULATORULUI

„În cadrul măsurilor adoptate la Combinatul de fire și fibre chimice Săvinești pentru reducerea consumurilor de energie un loc important a revenit utilizării calculatorului. Un asemenea mod de lucru permite o cunoaștere permanentă, în detaliu, a situației din interiorul unei fabrici, pe instalații, pe subsectoare, a cuantumului exact al consumului într-un sector sau altul, astfel încît imediat ce apare o anomalie se pot lua măsuri de remediere. **Introducerea urmării pe calculator a consumurilor specifice** presupune un volum mare de muncă în stadiul inițial, dar are avantaje mari în sensul că oferă operativ, la cerere, o vedere de ansamblu a consumurilor la fiecare produs și a evoluției acestora.

Automatizarea a fost limitată la strictul necesar, fără a solicita o dotare supradimensionată față de nevoile noastre; în afară de aceasta, opțiunile noastre s-au îndreptat spre automatizări mai simple. De exemplu, am renunțat, în unele cazuri, la aparatură electronică de tip FEA, trecînd pe sistemul pneumatic FEPA pentru că nivelul cerut de exactitate în măsurători și în reglări pentru mașinile respective nu necesitau precizia de 0,5 pe care o oferea aparatura FEA, fiind satisfăcătoare și una mai scăzută. Alături de alte măsuri, aceasta a permis ca la două din produsele cele mai importante consumatoare de energie – caprolactamă și melană – să ne situăm sub cifrele din proiect. Față de proiect consumul de combustibil la caprolactamă se situează la 75⁰/₀, iar la melană la 78⁰/₀. Ca rezultat al tuturor preocupărilor noastre, Combinatul a obținut în anul 1977 economii la energia electrică de 30 144 MWh și la combustibil de 18 794 tcc.

Desigur, acțiunea de reducere a consumurilor energetice nu se poate considera niciodată încheiată, existînd mereu noi alternative pentru amplificarea rezultatelor obținute. În continuare, ne propunem să reducem aceste consumuri utilizînd calea simplă și clasică de stăvilire a risipei la fiecare loc de muncă, prin descoperirea și valorificarea operativă a tuturor resurselor secundare de energie și combustibil, promovarea în proiectare a

Dezbateri consemnate de
V. BOESCU
B. PĂDURE

(Continuare în pag. 32)

Cercetarea economică în sprijinul practicii

INTERDEPENDENȚA CERCETARE – DEZVOLTARE TEHNOLOGICĂ – PRODUCȚIE

Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice

IN ORIENTAREA cercetării-dezvoltării pe baza planurilor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, în ultimii ani s-au obținut realizări însemnate, atât în ce privește elementele de fundamentare și criteriile de alegere a diferitelor teme și sarcini prevăzute, cât și în ce privește orientarea propriuzisă a acestora, expresie a stabilirii unor strategii globale și parțiale (pe ramuri) mai judicioase, mai adecvate înscrise pe fondul revoluției științifico-tehnice contemporane și mai evident corelate cu cerințele dezvoltării economice a diferitelor ramuri. În acest domeniu există însă și aspecte susceptibile de perfecționări, la unele din acestea referindu-ne în continuare.

● Asigurarea desfășurării pe bază de contracte a activității de cercetare științifică a avut și are un rol pozitiv în orientarea judicioasă a acesteia, în conformitate cu nevoile efective ale activității productive, în finalizarea rapidă și eficientă a cercetărilor. Uneori, însă, înțelegerea îngustă a acestei baze contractuale face ca, pentru unele institute de cercetări-proiectări, necesitatea încheierii contractelor să primeze în dauna conținutului acestora, iar pentru întreprinderi și centrale să apară tendința de a solicita cercetării rezolvarea unor probleme curente ale producției. Această optică determină orientarea unor institute de cercetări și întreprinderi cu precădere spre cercetările de interes restrins, cu eficiență limitată și face ca în planurile de cercetare științifică, proiectare tehnologică și introducerea progresului tehnic să apară și teme care nu se integrează clar și fundamentat, într-o strategie în adevăratul înțeles al acestui concept. Asigurarea unui echilibru între temele de interes limitat și cele cu implicații mai ample asupra dezvoltării economice a întreprinderii sau ramurii exercită o influență pozitivă asupra valorificării mai raționale a potențialului de cercetare, asupra creșterii eficienței economice a cercetărilor.

● Pentru evitarea unei optici necorespunzătoare în alegerea și avizarea temelor de cercetare, în lumina căreia se acordă o prioritate de necontestat temelor sigure, care nu incumbă riscuri de încadrare în termene sau de finalizare, și pentru creșterea interesului în abordarea unor cercetări complexe, dificile și de durată, adică tocmai a acelor lucrări care, reușite, se pot dovedi cele mai valoroase din punct de vedere științific și cele mai eficiente din punct de vedere economic, se poate aprecia ca necesară studiarea oportunității și a formelor concrete de introducere a unei „cote de risc” în cercetare; aceasta ar permite mai multă fermitate și perse-

verență în abordarea problemelor complexe, cu rezultate la nivelul cercetărilor de autentică substanță științifică. Referindu-se la astfel de probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „După părerea mea, pericolul nu constă în faptul că în cursul unei cercetări se va ajunge de către unul sau altul la o concluzie eronată în științele sociale sau economice, sau la unele soluții nu prea bune în științele tehnice. Este inevitabil aceasta și nimeni în lume până acum – și cred că nici în viitor, inclusiv în societatea comunistă, nu va putea pretinde că tot ceea ce se întreprinde va avea numai rezultate bune... Nu de aceasta trebuie să ne fie teamă; principala teamă și principalul pericol constau în a nu desfășura activitate de cercetare datorită fricii de a nu greși, copiind ceea ce fac alții”.

● La încheierea contractelor, pe baza planului aprobat de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, se întâmpină dificultăți provocate de reticența anumitor întreprinderi și a centralelor industriale în asimilarea de noi produse și tehnologii datorită gamei mari a produselor aflate deja în producție și a greutăților pe care le presupun inerent aceste asimilări; de faptul că termenul maxim pentru încheierea contractelor pentru anul de plan este luna octombrie a anului precedent, iar momentul definitivării planului este sfârșitul lunii noiembrie sau chiar după, ceea ce împiedică unitățile să încheie contracte până nu cunosc exact fondurile de tehnică nouă ce le-au fost alocate; de neechilibrarea, în unele centrale industriale și întreprinderi, a fondurilor alocate acțiunilor de autoutilare și altor poziții din planul tehnic, cu cele alocate realizării planului de cercetare științifică, în detrimentul acestora din urmă. De asemenea, mai trebuie evidențiat faptul că viza finală pentru încheierea contractelor o dau inspectorii din centrale ai Ministerului Finanțelor care, în anumite cazuri, iau în considerare numai aspectele de eficiență economică imediată la producător, fără a ține seama și de alte aspecte importante pentru consumator.

Atribuții și competențe în modificarea planului departamental

PE PARCURSUL anului de plan se produc numeroase modificări în pozițiile planului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică la nivel departamental I (cu sferă de cuprindere la scara unei ramuri sau subramuri) și departamental II (cu sferă de cuprindere la nivelul

Prima parte a articolului a apărut în nr. 11 din 17 martie 1978.

centralelor), care se ridică frecvent la procente destul de ridicate. Suplimentările efectuate la Ministerul Industriei Metalurgice în planul departamental de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pe anul 1977, de exemplu, reprezentau pînă la începutul lunii septembrie 7,3% din numărul temelor aprobate inițial; la Ministerul Economiei Forestiere și al Materialelor de Construcții modificările planului departamental în cursul anului se ridică la circa 10% din valoarea acestuia; la Ministerul Industriei Ușoare, în primele 5 luni ale anului 1977 s-a suplimentat planul inițial de 480 teme de cercetare cu 35 teme noi și s-a renunțat la 21 teme, modificările situându-se deci tot în jur de 10% din numărul total al temelor inițiale.

Cercetarea efectuată a evidențiat existența unor numeroase cauze ale acestor modificări, din care sînt de relevat: renunțări sau cereri suplimentare ulterioare ale centralelor și întreprinderilor beneficiare, ca urmare a insuficienței cunoașterii a propriilor cerințe; decalări de termene ale asimilării produselor noi la cererea beneficiarilor, ca urmare a greutăților întâmpinate de aceștia în procesul de producție (lipsa muncitorilor calificați necesari, calitatea deficientă a documentației, lipsa materialelor necesare etc.); nerespectarea de către beneficiari a obligațiilor contractuale (privind realizarea S.D.V.-urilor, asigurarea materiilor prime și materialelor, a instalațiilor pentru probe și încercări etc.); dificultăți în asimilarea în colaborare a unor componente; schimbarea unor tehnologii de lucru la întreprinderile beneficiare etc.

În privința supleții și operativității necesare în abordarea tuturor lucrărilor reclamate de modificările menționate ale planului anual de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, este de menționat că dacă avizarea planului departamental nivel II și a modificărilor acestuia (inclusiv a termenelor de finalizare a temelor) revenea pînă nu de mult centralelor, începînd din anul 1976 această atribuție a fost preluată de ministere. În plus, începînd din trimestrul III 1977, urmărirea realizării planului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică și raportarea acestora se face de către ministere pentru absolut toate temele, deci inclusiv pentru cele de nivel departamental II.

Dacă preluarea aprobării temelor de către ministere este justificată de necesitatea coordonării unitare a tuturor cercetărilor efectuate în cadrul diferitelor ramuri și subramuri industriale, în scopul evitării paralelismelor sau inițierii unor cercetări pe teme abordate și finalizate anterior, **considerăm că urmărirea și raportarea realizării planului departamental II este o sarcină dificilă pentru direcțiile tehnice din ministere, care solicită în măsură apreciabilă aparatul acestora.** Este suficient să amintim că planul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic pe anul 1977 al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini — care rolusește sistemul de prelucrare automată a datelor în urmărirea și raportarea realizării temelor din planul de stat și planul departamental I — cuprinde la nivel departamental II circa 2.000 teme de cercetare și circa 3.600 teme de asimilări.

Sporirea rolului unităților economice în elaborarea planului de cercetare

DOCUMENTELE programatice ale Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 22-23 martie 1978 definesc lărgirea competențelor și atribuțiilor

unităților economice ca una din coordonatele trecerii la o nouă calitate a activității economice, a perfecționării mecanismului economico-financiar.

În contextul cercetării efectuate considerăm că amplificarea competențelor și responsabilităților centralelor industriale ar trebui să vizeze:

- modificarea planului departamental II în ce privește termenele de realizare și execuția diferitelor poziții înscrise în plan, fără avizul direcțiilor tehnice din ministere;

- urmărirea și raportarea realizării planului departamental II;

- aprobarea normelor departamentale pentru produsele de profil;

- numirea de către centrale a comisiilor de omologare (preliminară și finală) a unor produse de importanță mai redusă (stabilite prin liste orientative elaborate de direcțiile tehnice din ministere);

- introducerea suplimentară în plan a temelor solicitate pe parcursul anului de către beneficiarii interni sau rezultate din cererile de produse ale clienților străini, în limita unor cote procentuale din valoarea planului anual de cercetare științifică (introducerea unei asemenea cote — care să nu depășească 5% din valoarea totală a planului de cercetare — ar asigura mai multă suplețe în abordarea unor teme suplimentare, generate de nevoi stringente de produse noi la intern sau la export).

În ce privește întreprinderile, lărgirea competențelor acestora ar putea să vizeze, de pildă, modificarea, în anumite limite și categorii de produse, a planului de introducere a progresului tehnic.

Totodată, ar mai putea fi reținute și analizate următoarele posibile direcții de perfecționare:

- Stabilirea, de către direcțiile tehnice din ministere, a sferei de cuprindere a temelor cu care se suplimentează planurile de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic al centralelor în funcție de conținutul acestora, de gradul de interes pe care îl prezintă aceste teme și de responsabilitățile pe care le incumbă realizarea lor. Stabilirea sferei de cuprindere a temelor introduse suplimentar în plan pe parcursul anului, fără corelare cu factorii amintiți, conduce la situații în care o temă fixată la nivel departamental II (deci cu sferă de cuprindere la nivelul centralei), avînd în realitate nivel departamental I (cu sferă de cuprindere la nivelul departamentului, deci mult mai largă), nu poate fi realizată de către centrala responsabilă întrucît implică cooperări cu alte institute de cercetări și proiectări și alte unități productive, asupra cărora centrala în cauză nu are autoritatea necesară.

- Evidențierea prin indicatori de plan (producția marfă, cheltuieli la 1.000 lei producție marfă) a activității de plan tehnic (asimilarea produselor și tehnologiilor noi, extinderea acestora) în mod distinct de restul activității întreprinderilor. În acest mod s-ar putea stabili pentru activitatea menționată indicatorii de plan la un nivel, care să reflecte corespunzător, pentru o perioadă limitată de timp, particularitățile procesului de asimilare a produselor și tehnologiilor noi (productivitatea muncii și rentabilitate mai scăzute, volumul rebuturilor mai ridicat etc.), ceea ce ar constitui o eficiență pîrghie de co-interesare a întreprinderilor în sporirea eforturilor pentru realizarea și depășirea prevederilor planului tehnic.

dr. ing. Corneliu RUSSU

O problemă de seamă a dezvoltării economico-sociale a României

UTILIZAREA RAȚIONALĂ A PĂMÎNTULUI

Imperativul conservării patrimoniului funciar național

PĂMÎNTUL reprezintă un bun național de care este strâns legată creșterea avuției naționale, bunăstarea întregului popor. Aprovizionarea industriei prelucrătoare cu materii prime, dezvoltarea în ritm ascendent a industriei, aprovizionarea populației în continuă creștere cu produse agroalimentare, sporirea gradului de urbanizare a localităților, toate sînt procese care cer ca întreg pămîntul țării să fie valorificat integral, cu randament sporit, cu eficiență cît mai ridicată. La recenta Conferință pe țară a președinților consiliilor populare s-a pus un mare accent pe creșterea producției industriale, a celei agricole, pe urbanizarea și sistematizarea localităților, pe dezvoltarea multilaterală a tuturor localităților patriei. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Un rol însemnat revine consiliilor populare municipale, orașenești și comunale în înlăptuirea programelor de sistematizare a orașelor și satelor. Trebuie să spunem deschis că ceea ce am făcut pînă acum la sate în această direcție este încă foarte puțin. Sînt ce-i drept începuturi bune. Sînt localități unde s-au realizat o serie de lucruri importante dar în marea majoritate a comunelor și satelor se lucrează încă defectuos, nu se acționează cu toată fermitatea pentru înlăptuirea practică în viață a sistematizării localităților, pentru concentrarea lor, pentru realizarea noilor construcții pe baza schișelor și machetelor de sistematizare“. Ori, toate aceste procese, la care s-au făcut referiri și cu alte prilejuri, concentrează esențialmente problema unei bune utilizări a pămîntului, înscrind-o puternic în actualitatea economico-socială a țării. În virtutea unor asemenea exigențe am întreprins și studiul de față.

Fertilitatea pămîntului în centrul preocupărilor organismelor internaționale

EXPLOATAREA nerațională a pămîntului, neglijarea acțiunilor necesare pentru conservarea sa au cauzat și cauzează degradarea unor însemnate suprafețe ale acestuia. Actualmente, pe plan mondial se apreciază că între 50 și 75 milioane de oameni sînt direct afectați de reducerea productivității terenurilor agricole datorită desertificării; pentru că, potrivit unor estimări, din această cauză se pierd anual 50 000—70 000 km² de soluri utilizabile în scopuri productive. Organizația pentru Dezvoltarea Internațională din S.U.A. arată recent într-un studiu că în ultimele cinci decenii numai în partea sudică a Saharei circa 650 000 km² — adică un teritoriu cu o suprafață ce poate cuprinde Franța și Portugalia la un loc — în trecut teren productiv s-a transformat în deșert. Potrivit aceluiași studiu într-o regiune a Indiei, Rajahstan, considerată ca locul cel mai bogat în praf din lume, suprafața acoperită cu nisip a crescut cu circa 8% în ultimii 18 ani. În Chile, terenuri care altădată erau folosite pentru pășunatul animalelor sînt acum atît de degradate încît numai cactușii rezistenți și caprele mai pot supraviețui. În ultima jumătate de secol, pădurile Argentinei supraexploatare au scăzut de la 60 la 16 milioane ha.

Există dovezi categorice că procesele de degradare a solurilor s-au intensificat îndeosebi în ultimele decenii. Răspîndirea în continuare a condițiilor de deșert poate periclită viitorul a peste 700 milioane de oameni, adică circa 14% din populația lumii, care trăiesc pe un teritoriu de aproximativ 45 milioane km² (circa 30% din suprafața uscatului), unde vegetația dispăre treptat; ceea ce este în măsură a afecta, în același timp, mai mult de jumătate din șeptelul mondial, circa 3 miliarde capete, care pășunează în aceste zone.

Reducerea potențialului productiv al pămîntului în diferite puncte ale globului a determinat Organizația Națiunilor Unite să adopte la cea de-a XXIX-a sesiune, din octombrie 1974, o rezoluție care cheamă guvernele la întreprinderea unor acțiuni concertate pentru combaterea desertificării. În acest scop, în anul 1977, a avut loc Conferința Națiunilor Unite pentru Combaterea Desertificării, conferință la care s-a urmărit realizarea unei estimări a tuturor datelor și informațiilor disponibile privind fenomenele de degradare a solurilor, ca și a consecințelor pe care le au aceste fenomene asupra dezvoltării țărilor afectate, stabilindu-se însemnate măsuri pentru înlăturarea unor efecte negative.

În România, în spiritul orientărilor calitative care imprimă accente atît de necesare dezvoltării economico-sociale a țării, s-au întreprins și se întreprind măsuri însemnate în scopul protejării, în sensul cel mai larg, a pămîntului.

DEȘI ÎNTR-O MAI MICĂ MĂSURĂ și nu pe întregul teritoriu, România se confruntă cu anumite aspecte ale desertificării, ceea ce face ca acestui fenomen să i se acorde multă atenție. Pe baza unor programe special întocmite, în conformitate cu indicațiile conducerii, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, în ultimii ani s-a realizat în zona cea mai întinsă de nisipuri din țara noastră un sistem modern de irigații pe circa 80 000 ha. Pentru prevenirea și combaterea eroziunii de tip eolian, pe lângă menținerea solului în stare umedă cu ajutorul irigațiilor, se aplică aici un complex de măsuri biologice pentru protecția solului. Totodată, nisipurile și solurile nisipoase — care ocupă în țara noastră circa 340 000 ha — fac obiectul unui sistem de agricultură specifică în care problema protecției împotriva eroziunii eoliene, ca și împotriva apariției și intensificării fenomenelor de desertificare, se situează în centrul preocupărilor. Au fost întreprinse acțiuni și pentru prevenirea eroziunii solului prin apă. S-au executat lucrări specifice pe circa 1,2 milioane ha, cu valorificarea, în același timp, prin plantații de pomi și viță de vie, a terenurilor în pantă improprie culturilor de cîmp. În perspectivă, pînă în anul 1990 urmează să se realizeze lucrări de combatere a eroziunilor ajungîndu-se la amenajarea a 65—70% din întreaga suprafață de soluri ce necesită asemenea intervenții.

De fapt toate aceste acțiuni se înscriu în cadrul larg al preocupărilor pentru conservarea fondului funciar unic, definit ca totalitate a suprafețelor de pe teritoriul țării noastre, avuție națională care trebuie folosită, protejată și ameliorată în concordanță cu interesele întregului popor. Prin planurile cincinale și anuale de dezvoltare economico-socială a țării se stabilește repartizarea judicioasă a fondului funciar pe destinații și categorii de folosință, pentru agricultură, silvicultură, piscicultură, gospodărirea apelor, precum și pentru alte activități economico-sociale. Evoluția patrimoniului funciar național în ultimii patruzeci de ani este ilustrată în tabelul nr. 1.

Datele prezentate în tabelul nr. 1 ilustrează scăderea ponderii terenului agricol în teritoriul național în perioada 1938—1955 de la 63,2% la 59,4% diferență care reprezintă aproape 900 000 hectare. Prin politica de utilizare rațională a resurselor de sol, ponderea terenului agricol a crescut apoi de la an la an, ajungînd în 1977 la 63%. În același timp, suprafețele de teren destinate altor activități economico-sociale, care crescuseră ca pondere de la 5,96% în 1938, la 9,9% în 1955 au scăzut în 1977 la 7,1%. Așezînd aceste date în comparație cu cele din alte țări europene, procentul de teren agricol din țara noastră se înscrie în linii mari în aceeași categorie de mărime (tabelul nr. 2).

Trebuie ținut seama însă de faptul că în contextul cerințelor crescînde de alimente și materii prime și raportat la resursele de sol cultivabil de care dispunem, țara noastră, deși se găsește într-o situație favorabilă față de media mondială (0,487 ha de teren arabil, plus vie și pomi, la un locuitor, în comparație cu 0,35 ha pe plan mondial), nu se află în rîndul țărilor bogate în pămînt agricol (cum ar fi bunăoară, S.U.A., cu 0,96 ha și U.R.S.S. cu 0,90 ha la un locuitor). Și din acest motiv, ținînd seama de resursele de sol existente, de ritmul creșterii populației în țara noastră, de cerințele progresului accelerat economic și social, Programul partidului, ca și Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R., din decembrie 1977 stabilesc ca un obiectiv de importanță prioritară realizarea unei agriculturi intensive, de înaltă productivitate. Sporirea producției agricole corespunzător prevederilor impune acordarea unei atenții tot mai mari bunei gospodării a pămîntului, stăvilindu-se orice tendințe de risipire a terenurilor cultivabile și luîndu-se măsurile cele mai energice pentru valorificarea lor cît mai eficientă.

Tabelul nr. 1

Evoluția patrimoniului funciar național — milioane ha —				
	1938	1955	1965	1977
Suprafața totală	23,75	23,75	23,75	23,75
Suprafața agricolă	15,01	14,11	14,79	14,96
	63,2%	59,4%	62,3%	63,0%
din care :				
— arabil	10,09	9,66	9,82	9,78
	42,5%	40,7%	41,3%	41,2%
— fond forestier	6,48	6,46	6,38	6,32
	27,3%	27,3%	26,9%	26,6%
— bălți și lacuri	0,84	0,80	0,80	0,79
	3,5%	3,4%	3,4%	3,3%
— alte suprafețe	1,43	2,85	1,78	1,67
	5,96%	9,9%	7,5%	7,1%

ECONOMIE NATIONALA

Tabelul nr. 2

Utilizarea terenului în R.F.G. în perioada 1952-1968		— milioane ha —		
Suprafața de teren	1952	%	1968	%
— pentru agricultură	14,4	58	13,9	56
— Fond forestier	7	28,2	7,2	29
— Râuri, lacuri și terenuri libere	1,6	6,4	1,3	5,2
— Zone construite (locuințe, industrie etc.), circulații, parcuri	1,8	7,2	2,4	9,6
Total	24,8	100,0	24,8	100,0

Sursa : O.N.U. — Urban Land Policies and Land Use Control Measures, vol. III, 1973. ST/ECA/167/Add2, p. 49.

În tabelul nr. 3 se prezintă dinamica fondului funciar pe total țară, pe sectoare I.A.S., C.A.P. și alte sectoare, în perioada 1951-1977. Neîndoielnic, datele numeroase ale acestui tabel reflectă mai multe procese și direcții caracteristice în ce privește creșterea și utilizarea fondului funciar. Urmărind să evidențiem rezervele care există în acest sens, ne mărginim să subliniem două fenomene : dacă terenurile neproductive au scăzut de la 790 400 ha în 1950 la 638 500 ha în 1977, terenurile ocupate de drumuri și căi ferate în cadrul C.A.P. erau în 1965 de 121 400 ha pentru ca să scadă treptat până la 107.400 ha. în 1977. Pe de altă parte, statistici recente arată că din totalul de 22 000 ha identificate în incintele unităților agricole și industriale, numai 6 000 ha sînt necesare procesului de producție, restul de 16 000 ha putînd fi valorificate prin cultivare.

Un nivel pe care îl considerăm cu mult prea mare îl constituie și cel al terenurilor ocupate de curți atît în cadrul I.A.S., unde au crescut de la 19 000 ha în 1950 la 35 700 ha în 1977, cît, în special, în cadrul C.A.P., unde au sporit de la 10 400 ha în 1950 la peste 72 000 ha în 1977. Referîndu-se la necesitatea stopării acestor procese, la Consfătuirea din februarie a.c., consacrată problemelor agriculturii tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că : „Din păcate, sub diferite forme, se lasă anual nefolosite sute de mii de hectare. Trebuie să asigurăm rapid folosirea în întregime a fiecărui metru pătrat de pămînt — nu numai din așa-zisa suprafață arabilă, ci din toată suprafața agricolă, inclusiv din curțile cooperativelor, ale întreprinderilor de stat, ale cetă-

ductive. Toate acestea, aplicarea altor măsuri, vor contribui la realizarea, în 1980, a unei cantități de aproape 24 milioane tone de cereale, adică 1 000-1 200 kg pe locuitor.

Pămîntul — redat circuitului agricol firesc

O SERIE DE PROBLEME sînt legate de scoaterea din circuitul agricol a pămîntului și redarea acestuia agriculturii la un grad de fertilitate cît mai apropiat de cel inițial sau mai ridicat. Din analiza datelor privind dinamica resurselor de sol rezultă că, în ultimii 30 de ani, s-au scos definitiv din circuitul agricol aproximativ 300 000 ha, care în proporție de de 75% sînt de categoriile I-a și a II-a ca potențial de producție. Ceea ce înseamnă, că la nivelul tehnologiei actuale, de pe ele s-ar fi putut obține o producție medie la hectar de cel puțin 3,5 tone de grâu sau 5-7 tone de porumb în condiții de irigare. Din aceeași analiză rezultă că cea mai mare parte a terenurilor recuperabile din suprafața menționată se încadrează în categoriile IV-V de fertilitate a solului.

În prezent, ritmul scoaterii definitive de terenuri din circuitul agricol este, la noi, de cca. 10 000 ha pe an ; iar cel de scoatere temporară a unor suprafețe cultivabile se ridică la cca. 22 000 ha pe an. Ori, la nivelul tehnologiilor actuale, cele 10 000 ha pot da o producție echivalentă cu 35 000 tone de grâu sau 50 000 tone de porumb boabe pe an. Iar în ceea ce privește cele cca. 22 000 ha scoase temporar, nici acestea nu revin în circuitul agricol la calitatea inițială.

În aceste condiții, urmărindu-se lărgirea și intensificarea tuturor acțiunilor menite să asigure folosirea superioară a terenurilor, prin legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar, beneficiarii obiectivelor de investiții sau de producție sînt obligați să ia măsuri, încă din faza de elaborare a documentației tehnice, pentru a restrînge terenurile la strictul necesar, încadrîndu-se în indicii sintetici privind gradul de ocupare a terenurilor (prevăzuți în anexa nr. 1 la lege), care constituie limite minime. Nu totdeauna însă, prevederile acestei legi sînt aplicate riguros. Tocmai de aceea la Conferința amintită, consacrată problemelor agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Să lichidăm drumurile inutile, scoaterile din producție nejustificate să raționalizăm în conformitate cu programele pe care le avem construcțiile, trecînd la restrîngerea lor, la supraetajări. Cu toate

Tabelul nr. 3
Dinamica fondului funciar pe total țară, I.A.S., C.A.P. și alte sectoare din agricultură (mii hectare)

Sectoare	Arabil	Pășuni	Finete	Vii	Livozi	Total agri-col	Păduri	Ape și stuf	Ne-prod.	Drum. căi ferate	Curți și constr.	Total neagri-col	Total
Total 1950	9377,9	2852,4	1682,2	227,3	184,2	14324,0	6446,3	927,4	790,4	580,4	681,5	9426,0	23750,0
din care:													
-IAS	549,8	130,4	34,1	22,6	16,3	753,2	16,5	18,9	25,8	7,0	20,0	70,7	823,9
-CAP	262,5	3,9	18,4	2,3	1,8	288,9	-	-	-	-	10,4	10,4	299,3
Rest sectoare	8555,6	2718,1	1629,7	202,4	166,1	13281,9	6446,3	908,5	764,6	573,4	6521,1	9344,9	22626,8
Total 1955	9662,1	2603,0	1361,2	228,8	167,2	14112,3	6483,0	968,5	866,6	612,8	706,8	9637,7	23750,0
-IAS	694,0	115,2	21,2	27,9	23,3	881,6	2,9	19,6	47,1	8,4	21,6	99,6	981,2
-CAP	792,8	48,2	49,8	7,5	7,5	905,8	0,4	-	-	26,4	26,8	111,4	932,6
Rest sectoare	8175,3	2529,6	1290,2	193,4	136,4	12324,9	6479,7	948,9	819,5	604,4	658,8	9511,3	21836,2
Total 1965	9816,6	2945,2	1370,9	312,4	346,2	14791,3	6378,3	803,8	795,6	386,9	594,1	8958,7	23750,0
-IAS	1626,6	275,1	74,6	49,9	49,8	2077,0	5,6	38,7	63,2	20,8	26,4	204,7	2281,7
-CAP	7389,3	461,4	677,9	247,3	217,9	8993,8	0,9	48,4	492,4	121,4	53,9	717,0	9710,8
Rest sectoare	800,7	2207,7	618,4	15,2	78,5	3720,5	6371,8	666,7	240,0	244,7	513,8	8037,0	11757,5
Total 1977	9780,8	3028,1	1398,0	324,4	428,4	14950,7	6324,0	792,3	638,5	373,4	662,1	8790,3	23750,0
-IAS	1653,9	208,2	62,4	56,3	59,9	2040,7	13,8	19,6	46,8	23,6	35,7	129,5	2170,2
-CAP	7251,9	636,3	663,2	250,1	256,2	9057,6	2,2	68,5	514,3	107,4	72,6	765,0	9822,6
Rest sectoare	875,0	2183,7	672,4	18,0	112,3	3861,4	6318,0	704,2	77,4	242,4	553,8	7895,8	11757,2

țenilor. Trebuie să se înțeleagă bine că noi nu dispunem decît de o singură rezervă pentru mărirea suprafeței arabile : folosirea ultimului metru pătrat.

Aceasta este deci direcția în care trebuie acționat pentru conservarea și ameliorarea fondului funciar, evitîndu-se cu strictețe diminuarea suprafețelor agricole. În lumina indicațiilor secretarului general al partidului apare ca necesară intensificarea realizării programului național de refacere a solurilor degradate, înfăptuirea la cei mai ridicați parametri calitativi a programului de irigații. Se poate menționa că în decursul cincinalului 1976-1980 vor fi amenajate pentru irigații circa 1 milion ha, se vor executa lucrări de desecări pe 1,1 milioane ha și de combatere a eroziunii solului pe o suprafață de peste 800 000 ha, astfel încît în anul 1980 se vor iriga în sisteme mari și locale peste 3 mil. ha. Suprafața arabilă va crește cu cel puțin 125 000 ha în actualul cincinal, prin amenajarea și valorificarea unor terenuri nepro-

hotărîrile bune pe care le avem, se manifestă încă lipsuri în buna gospodărire a pămîntului — începînd de la Ministerul Agriculturii — care dă cu ușurință aviz pentru scoaterea unor terenuri din agricultură și el însuși efectuează construcții și lucrări nejustificate — pînă la ultima cooperativă agricolă.

Acțiunea de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale trebuie și ea să asigure apărarea și buna gospodărire a fondului funciar, interzicînd micșorarea suprafeței a-

gricole, urmărind restrîngerea la minimum a suprafețelor construite, simplificarea și raționalizarea rețelei de drumuri comunale și de cîmp, gruparea și amplasarea liniilor de telecomunicații și a celor de transport și distribuție a energiei de-a lungul și în imediata apropiere a căilor de comunicații, a digurilor și canalelor de irigații și desecări. Terenurile ocupate de construcții, drumuri, canale, diguri și rețele electrice și de telecomunicații, care se eliberează prin lucrările de sistematizare se impun cu operativitate redată producției agricole.

În această orientare, deosebit de importantă pentru protejarea terenului agricol a fost acțiunea de perimetrare a localităților urbane și rurale care a avut loc în 1973. Prin această acțiune s-a raționalizat consumul de teren pentru localități, realizîndu-se economii de teren de peste 345 000 ha, numai în mediul rural economia fiind de peste 307 000 ha. Pe de altă parte legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților ur-

bane și rurale prevede ca pentru amplasarea construcțiilor industriale, agrozootehnice și social-culturale să se utilizeze terenuri degradate sau improprii agriculturii, iar în cazul în care nu există astfel de terenuri și construcțiile se amplasează pe terenuri înfiate în producția agricolă, să se stabilească suprafețele de teren echivalente ce se vor reda agriculturii.

Realitatea arată însă că în mediul rural mai există încă numeroase **posibilități** de reducere a suprafețelor de teren ocupate de localități și ample **rezerve** de teren potențial agricol. De aceea, este necesar, ca în cadrul acțiunii de sistematizare să se urmărească gruparea gospodăriilor din satele mici și dispersate în satele care au perspectivă de dezvoltare, interzicându-se totodată construirea de clădiri noi în satele mici și dispersate. Trebuie de asemenea menționat faptul că în urma acțiunii de perimetrare, numeroase gospodării din mediul rural au rămas în afara perimetrelor construibile, cifra lor fiind în 1973 de 726 000 gospodării, reprezentând o populație de peste 2,4 milioane cetățeni (tabelul nr. 4). Cu oarecari aproximații datele se mențin și în prezent. Este absolut necesar să se stabilească și să se urmărească realizarea unor programe pe termen lung pentru mutarea treptată a gospodăriilor rămase în afara perimetrelor construibile ale satelor cu perspectivă de dezvoltare. Această acțiune va trebui să cuprindă atât populația din satele în care este înțezis să se mai construiască clădiri noi.

Se impune ca permanenta revizuire a perimetrelor construibile ale localităților rurale și restrângerea lor în continuare să se afle ca o problemă centrală a activității organelor administrației locale.

Creșterea densității populației în mediul rural și urban — factor de sporire a suprafețelor cultivabile

ECHIIPAREA tehnică edilitară completă a localităților rurale nu se poate realiza practic în condițiile unor densități globale foarte scăzute. Spunem aceasta întrucât, în ciuda economiilor mari de teren realizate prin acțiunea de perimetrare, densitatea globală a localităților rurale a crescut de la 12,51 locuitori/ha la numai 18,74 locuitori/ha. În procesul accelerat de urbanizare care se desfășoară în țara noastră, populația rurală va constitui circa 25% din populația de peste 28 milioane locuitori a anului 2 000, adică în jur de 6-7 milioane locuitori. În aceste condiții, **restrângerea radicală a perimetrelor localităților rurale este singura soluție pentru atingerea unor densități acceptabile care să facă posibilă înzestrarea tehnic-edilitară corespunzătoare a satelor noastre și să le apropie de condițiile de viață urbane.**

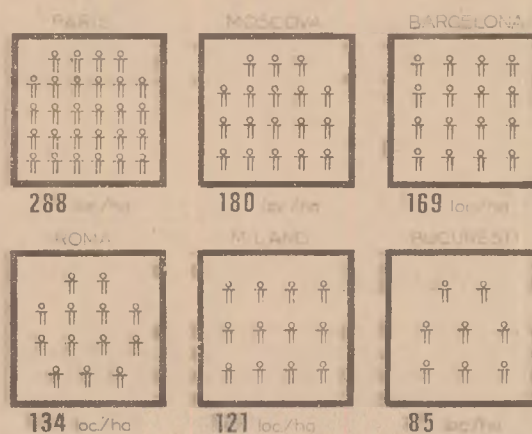
În ceea ce privește localitățile urbane, așa cum arătam, ponderea terenului ocupat de ele în ansamblul teritoriului național este comparabilă și chiar mai mică decât într-o serie de țări dezvoltate din punct de vedere economic. Datorită însă faptului că nivelul de urbanizare al țării noastre este încă scăzut față de cel al țărilor menționate (populația urbană constituie aproximativ jumătate din populația țării) și datorită densității globale pe teritoriu mult mai scăzute (89 loc/km² față de 241 loc/km² în R.F.G. și 229 loc/km² în Marea Britanie de exemplu), densitatea populației în orașele noastre este scăzută. În 1968, bunăoară, densitatea medie a populației în orașe și municipii era de numai 34,46 loc/ha, densitate comparabilă cu cea a localităților rurale din alte țări. În timp ce densitatea în municipiul București atingea abia 46,39 loc/ha.

Evoluția populației în următorii ani și acțiunea de perimetrare a localităților au făcut să sporească aceste densități la circa 49 loc/ha pentru municipii și orașe și peste 75 loc/ha pentru municipiul București în 1975. Dacă ținem însă seama de faptul că în urma perimetrării au rămas în afara perimetrelor municipiilor și orașelor peste 182 000 locuitori, din care aproape 69 000 în afara perimetrului municipiului București, densitățile reale sînt mai mici, indicînd încă serioase rezerve de creștere. (vezi și grafice)

Tabelul nr. 4

Terenuri agricole cuprinse în perimetrele construibile și gospodării rămase în afara acestora

Terenuri agricole cuprinse în perimetrul constructibil — ha	Urban			Localități economice	Total urban	Rural (sate)
	Municipii și orașe actuale		Total			
	Municipii	Orașe				
Nr. gospodării rămase în afara perimetrului	798454	26553	271223	53675	182349	726430
Populația rămasă în afara perimetrului constructibil — loc.	2713141	84658	97538	182196	63475	236670



Densitatea populației în București și în alte orașe ale lumii — 1974 (pentru București estimată în 1980)

lărilor avansate economic. Orașele elvețiene înregistraseră de exemplu 50-77 loc/ha iar orașe noi ca Tapiola, Harlow și Cumbernauld densități de circa 60-66 și respectiv aproape 70 loc/ha.

Prin acțiunea de perimetrare s-au realizat **importante economii de teren și la nivelul localităților urbane**: 37 584 ha din care la nivelul municipiilor 20 605 ha, la orașe — 10 527 ha și peste 6 700 ha la nivelul localităților componente. Dintre aceste suprafețe, 19 500 ha este teren agricol, din care 12 000 ha la nivelul municipiilor și 7 500 ha la nivelul orașelor.

Deși economiile de teren sînt considerabil mai mici la nivelul localităților urbane în comparație cu cele rurale, ele sînt deosebit de importante. Prin reducerea în continuare a perimetrelor construibile ale municipiilor și orașelor, prin valorificarea fiecărei palme de pămînt se pot reda în circuitul agricol **terenuri situate în imediata vecinătate a orașelor, care pot fi folosite cu deosebită eficiență pentru însuși o mai bună aprovizionare a orașelor cu produse agricole vegetale, legume, fructe, etc.** Considerăm însă că operațiunea de stabilire a perimetrelor localităților urbane trebuie să fie mereu perfecționată în scopul de a se constitui ca un instrument prețios în mîna factorilor de decizie de la nivel local, pentru a asigura coordonarea tuturor acțiunilor de sistematizare din cadrul localităților. Ori, după cum este cazul localității Bușteni (al cărei perimetru constructibil este alcătuit din 50 trupuri separate) sau al unor localități din județul Ialomița (fiecare avînd perimetrul constructibil alcătuit din 48-50 trupuri separate), acest deciderat este încă departe de a fi împlinit.

Cu o coordonare și o sistematizare atentă, perspectivele localităților urbane sînt deosebit de frumoase. Numai prin creștere și concentrarea populației urbane în perimetrele construibile actuale, desigur avîndu-se în vedere totodată îmbunătățirea și echilibrarea mediului ambiant de viață al locuitorilor ca urmare a dezvoltării spațiilor verzi cu funcție și de însemnat factor depoluant al atmosferei, se pot obține în 15-20 ani densități comparabile cu cele ale orașelor din țări dezvoltate, făcînd posibilă astfel sistematizarea lor compactă, o superioară dotare și echipare tehnic-edilitară. Luînd în considerație (din motive de comparabilitate) numai municipiile și orașele actuale în suprafețele perimetrelor actuale, densitatea lor ar atinge în două variante ale Institutului de sistematizare, locuințe și gospodărie comunală pentru anul 2000: 85,69 loc/ha, respectiv 101,97 loc/ha; densitatea în municipiul București ar fi (în aceeași variantă) 104,42 loc/ha, respectiv 111,54 loc/ha, făcînd posibilă atingerea unor ridicati parametri de civilizație urbană în țara noastră.

CA URMARE A POLITICII PARTIDULUI în prezent există în țara noastră preocupări susținute pentru economisirea și combaterea risipei de materii prime, materiale și energie. Corespunzător cu această politică economică profund rațională promovată de partidul și statul nostru, în același spirit, aceeași atenție este necesară față de buna gospodărire a resurselor de sol. În lumina Hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a partidului, a indicațiilor date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, considerăm că este de datoria tuturor specialiștilor din agricultură, construcții, arhitectură, a tuturor factorilor din economie care solicită terenuri pentru activități social-economice, să ia în studiu și să întregască conceptul „resurse de sol” cu noi dimensiuni, care să impună o atitudine calitativ nouă din partea întregii populații față de această avuție de însemnătate vitală — pămîntul patriei.

dr. ing. Alexandru IGNAT
dr. arh. Mircea ENACHE

Experiența

PENTRU A FACE cunoscută o măsură eficientă în legătură cu „Studiul cererii populației în perfecționarea relațiilor dintre industrie și comerț” (a se vedea și debateră cu acest titlu din „R. E.”, nr. 45/1977), menționez că la întreprinderea noastră s-au înființat trei posturi operative de șefi de complexe. Sarcinile acestora sînt axate în principal pe îndrumare și control zilnic la unitățile din subordine. Pe bază de grafic, cu o zi înainte de depunerea comenzilor la I.C.R.A., șeful de complex, împreună cu șeful de unitate, face o analiză a fondului de marfă după evidența stocurilor din depozite primite bilunar de la I.C.R.A. Lui îi revine sarcina urmării zilnice a realizării planului de desfacere pe magazine și raioane, rezolvînd — prin contactul zilnic și repetat cu șefii de unități — greutățile ce se ivesc. Ținînd seama de faptul că, în mod necesar, unitățile de desfacere trebuie să constituie o barieră în fața mărfurilor cu deficiențe calitative, șeful de complex urmărește ca personalul din unitățile subordonate să cunoască caracteristicile mărfurilor.

În ceea ce privește organizarea bazei tehnico-materiale și a tehnicii comerciale, șeful de complex analizează și face propuneri conducerii pentru completarea de noi locuri de desfacere, folosirea intensivă și eficientă a spațiilor comerciale, introducerea formelor moderne de vânzare etc.

Considerînd că această experiență nu apare ca o simplă activitate organizatorică de specific local, propunem să fie studiată posibilitatea aplicării și la alte unități.

Iosif CUIBUȘ

directorul I.C.S. produse alimentare
Satu Mare

Statistica

SÎNT DE ACORD cu cele semnalate în notele intitulate „Dări de seamă” și „Statistică”, apărute în nr. 11 și 12 ale „R. E.”, în legătură cu indicațiile ca dările de seamă statistice privind aprovizionarea și desfacerea să se întocmească și lunar.

Aceste lucrări necesită un volum mare de muncă, timp în care personalul compartimentelor de aprovizionare și desfacere este reținut în birouri în loc să soluționeze operativ cerințele secțiilor și atelierelor, precum și problemele legate de desfacerea producției. De aceea, ne permitem să susținem propunerea ca forurile competente să reanalizeze necesitatea întocmirii lunare a acestor lucrări.

Gheorghe BOGDĂNEANU

director adjunct comercial
la Întreprinderea de postan „Prejmer”

Calcul

AM SOLICITAT specialiști de la I.C.R.A.L. care să întocmească un calcul pentru zgrăvelii interioare la apartamentul meu. Am fost însă surprinsă cînd pentru zgrăvelii în calcu s-au introdus în calcul toate suprafețele apartamentului, inclusiv ușile și ferestrele (pe ambele laterale). Un calcul sumar ne arată că, pentru

un apartament obișnuit, se calculează în plus aporape 30% de suprafață nezgrăvită. Este, după părerea mea, o situație necorespunzătoare. Socot că este posibil să se calculeze numai suprafața realmente zgrăvită. Dar, pentru aceasta este nevoie desigur de schimbarea unei instrucțiuni depășite. Este vorba de indicatorul de norme de deviz aprobat de Ministerul Construcțiilor Industriale cu Ordinul nr. 75/N din 4 martie 1972.

Elena TEODORESCU

București

ECOURI

Fonduri fixe

ÎN NR. 51/1977 al „Revistei economice”, în articolul „Creșterea volumului producției la 1 000 lei fonduri fixe” se evidențiază unele aspecte privind indicatorul respectiv la întreprinderea „Farmec” din Cluj-Napoca.

Trebuie să menționăm că întreprinderea „Farmec” realizează cu forțe proprii o serie de semifabricate care, conform metodologiei, nu se raportează ca producție și se includ numai în valoarea fondurilor fixe. Scăderea nivelului planificat pentru anul 1978 se datorește realizării unei linii de doze spray cu un volum de fonduri fixe de 14 mil. lei și a cărei producție nu se include în valoarea producției globale. Menționăm că realizarea acestei investiții va conduce la înlocuirea importului de doze spray, aducînd o economie de cca. 10 mil. lei valută de valute libere pe an.

În anul acesta este prevăzut a se realiza și un atelier mecanic de întreținere cu un volum de fonduri fixe de 21 mil. lei, iar valoarea producției luată în calculul producției globale este neînsemnată. Dacă se scade din valoarea fondurilor fixe medii, valoarea aferentă acestor două investiții, se obține o valoare a producției la 1 000 lei fonduri fixe în 1978 de 3 000 lei, față de 2 962 lei în 1977 și 2 517 lei în 1976.

Ioan PETRU

director în Ministerul Industriei
Chimice

Cooperare

ÎN NOTA INTITULATĂ „Cooperare”, publicată în nr. 51./1977, la această rubrică, întreprinderea noastră este atenționată pentru faptul că nu a trimis Întreprinderii de autoturisme Pitești proiectul de contract pe anul 1978 și pentru restanțe la contractele economice pe anul 1977.

În legătură cu proiectul de contract pe acest an, subliniem că C.I.A.T. ne-a comunicat atît nouă, cît și Întreprinderii de autoturisme produsele repartizate, pentru a trece la contractarea lor. Cu toate insistențele noastre, Întreprinderea de autoturisme ne-a transmis comanda cu întîrziere, adică la peste 3 luni de la emiterea repartiției. Comanda a fost analizată, prelucrată la calculatorul județean și expediată întreprinderii beneficiare care, însă, nici pînă la jumătatea primului trimestru nu ne-a restituit-o ?!

În schimb, este adevărat că, la 31 decembrie 1977, aveam o nerealizare de cca. 6% din contracte. O parte din aceste restanțe au fost recuperate în luna ianuarie 1978, iar restul vor fi reeșalonate și executate prin cumularea la tipodimensiunile și cantitățile contractate pe sem. I 1978.

Colectivul nostru de muncă va lua măsuri și mai hotărîte pentru eliminarea în viitor a tuturor restanțelor. Menționăm, totuși, că nerealizările se datoresc și faptului că în anul 1977 Întreprinderea de autoturisme a solicitat majorări la 48 tipodimensiuni, peste cantitățile contractate, a căror valoare depășește valoarea nerealizărilor.

Ioan ȘTEFĂNESCU

director al Întreprinderii de șuruburi
din Brașov

Aprovizionare

MENȚIONĂM că propunerile cuprinse în materialul publicat în nr. 51/1977 al „R.E.” sub titlul „Stocuri” sînt interesante, ele fiind de natură să ne sprijine în preocupările privind prevenirea formării și lichidarea imobilizărilor în stocuri de materiale peste necesar.

În vederea preîntîmpinării formării stocurilor supranormative, se acționează pentru extinderea fundamentării necesarului de aprovizionat, pe bază de norme de consum. La elaborarea planului de aprovizionare se iau ca resurse în balanțele materiale și stocurile de produse existente în economie. Odată cu centralizarea speciificațiilor, se operează reducerea sortotipodimensiunilor existente în stocurile la sfîrșitul perioadei de plan, atît cele din stocurile curente, cît și cele de intervenție și cele preluate ca disponibile și numai după această operație se emit comenzile și proiectele de contract. Se precizează că, în cazul materialelor pentru care se emit repartiții, bazele județene de aprovizionare tehnico-materială înaintează la coordonatorii de balanțe situația cu stocurile existente în bază, urmînd ca acestea să fie repartizate la alți consumatori.

Compartimentele de control stocuri din bazele județene au ca sarcină principală urmărirea operativă la întreprinderi și baze a modului cum acestea se preocupă de prevenirea formării stocurilor supranormative, raportînd ministerului în mod organizat asupra rezultatelor acestei activități.

O altă cale folosită pentru lichidarea stocurilor supranormative o constituie consfătuirile organizate în diverse centre din țară, cu bazele județene, în care se operează schimburi de materiale. Compartimentele de control a stocurilor din bazele județene au ca sarcină principală urmărirea modului în care se desfășoară acțiunea de valorificare a stocurilor supranormative, atît în cadrul bazelor, cît și al celorlalte unități economice din județ.

D. FUNDĂTURĂ

director în Ministerul Aprovizionării
Tehnico-Materiale și Controlului
Gospodăririi Fondurilor Fixe

Întărirea disciplinei de plan și contractuale — condiție a eficienței activității economice

URMĂRIREA OPERATIVĂ A PRODUCȚIEI ȘI DESFACERII

PREVĂZÎND ATRIBUȚII SPORITE pentru întreprinderi în activitatea de planificare, măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 22-23 martie a.c. accentuează totodată obligația conducerilor colective ale unităților de a acționa ferm pentru întărirea disciplinei de plan și contractuale, astfel încât să se asigure realizarea ritmică a producției, fabricarea unor produse cu desfacere asigurată și corespunzătoare calitativ, folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și bănești.

În acest sens, **informarea cu maximum de operativitate a conducerii colective cu privire la modul în care se realizează planul de producție și planul de desfacere** creează posibilitatea de a se ameliora procesul de conducere operativă prin **luarea deciziilor la momentul oportun**; ea oferă o imagine amplă despre derularea procesului de producție în interiorul unității, gradul de îndeplinire a sarcinilor de producție, abaterile față de plan, implicațiile directe pe care sfera circulației le are asupra realizării producției, permițând să se evite producerea peste plan a unor sortimente care nu au desfacere asigurată.

URMĂRIREA zilnică a realizării producției și desfacerii pe elemente componente, cu întregul set de probleme, satisface o cerință de prim ordin a conducerii economice — și anume cunoașterea în permanență a producției realizate, a abaterilor zilnice față de planul de producție, a returnărilor de produse finite către secția de producție, a abaterilor față de planul de desfacere, a refuzurilor clienților etc.

În industria ușoară, datorită unor factori obiectivi (gamă mare de produse, varietate impusă de sezon, modă etc.), operațiile de evidențiere zilnică a producției realizate sînt dificil de rezolvat prin mijloacele tradiționale, necesitînd un volum de muncă foarte mare. Dacă la lansarea planului operativ de producție se știe exact cîtă producție marfă și globală va rezulta, nu se cunoșcă însă la momentul oportun realizarea zilnică și cumulată a acesteia pe schimburi, abaterea față de plan. Se pune, de asemenea, problema ritmicității cu care se efectuează intrarea în depozite și livrarea către beneficiari a produselor, în corelație cu planul de desfacere. Evidența lunară trebuie să aibă un grad de detaliere mult mai ridicat, presupunînd reliefarea producției realizate pe tipuri de mașini (rectilinii, circulare etc.), pe mașini în funcție de finețe, pe tipul de materie primă, pe tipuri de filan, pe culori și combinații de culori, pe mărimi, pe calitate.

Adăugînd acestor cerințe și necesitatea rezolvării aspectelor financiar-contabile, rezultă clar avantajele ce se pot obține prin introducerea sistemelor

de conducere cu prelucrarea automată a datelor.

CONSILIUL damenilor muncii de la întreprinderea de tricotaje „8 Martie” din Piatra Neamț și-a propus și a trecut la realizarea acestui obiectiv, cu concursul Centrului teritorial de calcul electronic din localitate.

S-a procedat mai întîi la un util schimb de experiență cu unități similare — „Tricodava”-București, „Someșul”-Cluj-Napoca ș.a.

Una din problemele importante a fost aceea a stabilirii unui cod pentru produsul finit, care să satisfacă atît cerințele prezente cît și pe cele viitoare (pregătirea-programarea-lansarea și urmărirea producției etc.). Dintre mai multe variante luate în considerație, s-a optat pentru un cod logic din 16 caractere, cu o structură complexă: grupa de mașini (circulare, rectilinii), cod mașină și finețe, cod materie primă, cod articol, mărime, calitate, cod filan, cod culoare, cifra de control. Algoritmul de calcul al cifrei de control asigură un control eficient asupra codului.

APLICAȚIA PRODFIN, proiectată pentru întreprinderea „8 Martie” poate fi introdusă în orice unitate de tricotaje. Ea realizează:

- compararea, zilnică și cumulată la o anumită dată, a producției realizate cu planul de producție și evidențierea abaterilor;
- evidențierea returnărilor către secția de producție (necorespunzătoare calitativ etc.);

— calculul cantităților de materie primă necesare pentru realizarea produsului respectiv;

— compararea, zilnică și cumulată la o anumită dată, a producției livrate cu planul de desfacere și evidențierea abaterilor;

— evidențierea distinctă a refuzurilor de la clienți ca necorespunzătoare calitativ.

În urma unei analize minuțioase, sistemul informațional existent a fost raționalizat, permițînd realizarea unor importante economii.

Document	Format		Nr. de exemplare	
	vechi	nou	în sist. existent	în noul sistem
Notă predare	A4	A5	5-7	2
Aviz expediție	A4	A5	5-7	2
Notă intrare recepție	A4	A5	4	2
Notă returnare	A4	A5	4	2
Alonjă factura	A3	A4	3	2
Fișă model II	A4	—	1	—

În afara economiei de hîrtie obținute prin redimensionarea formularelor, au rezultat din reducerea numărului acestora **economii estimate la 200 000 de lei anual** (un milion pe durata de viață economică a sistemului, de 5 ani). Numai din aceste economii, **investiția efectuată se poate amortiza într-un singur an**, fără a considera alte efecte favorabile sau pe cele colaterale (amortizarea mașinilor de medie mecanizare care prestează lucrări pentru alte subsisteme, rapiditatea și precizia situațiilor obținute, evitarea efortului suplimentar în perioada de vîrf etc.). A crescut operativitatea în lucru; eliberarea unor cadre cu pregătire medie și superioară de efectuarea unei serii de operații (pe mașini de medie mecanizare sau operațiuni contabile) a permis reorientarea lor de la o activitate rutinieră la una de analiză și concepție, în vederea creșterii eficienței economice.

Aplicația proiectată de C.T.C.E. Piatra Neamț se implementează la întreprinderea „8 Martie” utilizînd calculatorul Felix C-256, în colaborare cu stația de calcul a întreprinderii.

Se obțin mai multe **seturi de liste**:

- **cu periodicitate lunară**: 1. Nomenclatorul produselor după codul intern, la

Intr-o scrisoare trimisă redacției, conducerea întreprinderii „8 Martie”-Piatra Neamț apreciază :

„În cadrul unității noastre situațiile obținute în urma prelucrării automate a datelor se dovedesc a fi de un real sprijin în conducerea activității economice, oferind mai multă precizie, claritate, simplitate și operativitate. Situațiile zilnice urmează a fi realizate în cel mai scurt timp, ameliorând conducerea prin excepție (evidențierea abaterilor zilnice față de planul de producție și planul de livrare)”.

data...; 2. Nomenclatorul produselor după alfabet, la data...; 3. Situația intrărilor de produse finite, pe tipuri de documente primare, pe perioada...; 4. Situația ieșirilor de produse finite, pe tipuri de documente primare, pe perioada...; 5. Situația recapitulativă privind intrările de produse finite, pe conturi corespondente și pe conturi de produse, pe perioada...; 6. Situația recapitulativă privind ieșirile de produse finite, pe conturi corespondente și pe conturi de produse, pe perioada...; 7. Situația mișcării produselor, pe gestiuni și coduri pe perioada...; 8. Balanța analitică pe gestiuni, conturi și costuri de produse pe perioada...; 9. Situația comparativă privind diferențele între stocurile factice și scriptice, pe gestiuni; 10. Balanța conturilor de produse finite, la data de...; 11. Stocurile și soldurile de produse fără mișcare și cu mișcare lentă, la data...;

● **cu periodicitate zilnică**: 12. Situația operativă a producției pe ziua de... și abaterile față de producția planificată (intrări); 13. Situația operativă a producției pe ziua de... și abaterile față de desfacere (ieșiri); 14. Situația cumulată a producției pe ziua de... și abaterile față de producția planificată (intrări); 15. Situația cumulată a producției pe ziua de... și abaterile față de desfacere (ieșiri).

Rapoartele furnizate sunt destinate: listele 12, 13, 14, 15 — directorului, directorului comercial, inginerului șef, șefilor de secție — în cadrul ședințelor operative de analiză a activității unității; listele 10, 11 — directorului comercial și contabilului șef; listele 5, 6, 9, — șefului biroului contabilitate: listele 1, 2, 3, 7, 8, — contabililor.

ÎN PROIECTAREA aplicației s-au avut în vedere o serie de criterii ergonomice, urmărindu-se: eliminarea dialogului prelungit cu consola; eliminarea risipei de suportți magnetici; creșterea siguranței și rapidității în exploatare; evitarea manevrelor cu benzile magnetice; crearea punctelor de relulare; utilizarea procedurilor catalogate; recunoașterea automată a suportților; asigurarea automată de către sistem a continuării lucrării în programele de validare; gestionarea automată de către sistem a continuării lucrării în programele de validare; gestionarea automată a suportților magnetici, evitându-se astfel distrugerea fișierelor și rebutarea lucrării; editarea pe calculator a foii de operare pentru rularea următoare.

Dirijarea lucrării se efectuează prin intermediul unui fișier de mesaje, care sporește performanțele sistemului și ușurează foarte mult munca operatorului de sistem.

**George VLADIMIR
Gabriel HALALAI
Mihai VIȚELARIU**

Centrul teritorial de calcul electronic Piatra Neamț

CREAȚIE TEHNICĂ DE MASĂ

DEZVOLTÂNDU-SE puternic în ultima perioadă, Întreprinderea de utilaj tehnologic din Buzău, care a contribuit la trecerea județului nostru — încă din primul an al actualului cincinal — în rîndul celor cu o producție industrială globală de peste 10 miliarde de lei, execută o gamă largă de utilaje tehnologice de mare complexitate destinate uzinelor chimice și metalurgice, participînd totodată la realizarea unor instalații complexe exportate în țări ca U.R.S.S., Polonia, Mexic, Siria, Iordania, Egipt ș.a.

Întregul colectiv de aproape 7000 de oameni ai muncii consideră progresul tehnic ca o cale principală pentru accentuarea laturilor calitative ale producției, pentru creșterea eficienței economice a activității. O asemenea opțiune fundamentală în cadrul strategiei autoconducerii este promovată de consiliul oamenilor muncii prin măsuri organizatorice pentru mobilizarea potențialului de concepție, prin unirea eforturilor specialiștilor cu ale celor ce lucrează direct în producție.

Proiectele de execuție primite sînt verificate cu atenție, valorificîndu-se posibilitățile de execuție cu productivitate înaltă și cu o folosire cit mai economicoasă a materialelor. Proiectanții și tehnologii sînt prezenți în secțiile de fabricație pînă la realizarea produsului finit, stabilind împreună cu executanții cele mai avantajoase soluții constructive. În acest fel, cei peste 150 de muncitori, ingineri, tehnicieni, maîstri participanți la creația tehnică de masă pun în valoare bogatul aport de idei de la locurile de muncă.

Efectul apare nu numai sub aspectul introducerii de tehnologii noi, perfecționate, ci și prin executarea cu forțe proprii a unor utilaje și mașini de înaltă tehnicitate, în cadrul autodotării. Presele

hidraulice de 900, 300 și 200 tf, instalația — realizată pentru prima dată în țară, după o concepție proprie — pentru executarea coturilor de întoarcere cu raza de curbură mai mică decît diametrul țevii (care ne-a adus anul trecut o economie la import de 20 milioane de lei valută și ne va permite ca în curînd să devenim exportatori ai unor astfel de produse), dispozitivele mecanizate pentru sudarea automată și asamblarea vaselor de 20—40 de tone, stația de acetilenă ș.a. au o înaltă ținută tehnică, nefiînd cu nimic mai prejos de cele pe care le-am fi procurat din străinătate.

Comisia inginerilor și tehnicienilor din întreprindere, inventariînd obiectivele planului de progres tehnic pe 1978, îndrumă cadrele tehnice spre rezolvarea unor teme care le solicită din plin priceperea și competența. Au fost întocmite fișe-angajament în care sînt prevăzute studiile, termenele și eficiența scontată; aceste angajamente, depășind limitele stricto ale obligațiilor de serviciu și ale programului de lucru, devin astfel o obligație asumată conștient de participanții la creația tehnică de masă, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României”.

Ion CRISTEA

maistru la Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău

GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNTEPRINDERILOR MODEL

ÎN VEDEREA generalizării experienței acumulate în promovarea progresului tehnic, a organizării științifice a producției și a muncii, la Întreprinderea de strunguri din Arad s-a desfășurat un simpozion la care au participat cadre de specialitate din 17 unități model din țară.

Au fost prezentate studii și referate pe teme ca: agregatizarea, mijloc important de creștere a productivității muncii și de reducere a importului; polideservirea mașinilor; sistem nou de vopsire, cu productivitate ridicată, utilizînd în exclusivitate materiale indigene; efecte tehnico-economice ale aplicării metodelor ingineriei industriale; utilizarea mașinilor cu comandă numerică ș.a.

Vizitarea întreprinderii gazdă a oferit parti-

cipianților la simpozion prilejul de a constata direct avantajele utilizării mașinilor-unelte cu comandă program, ale polideservirii unor utilaje și ale altor măsuri pe baza cărora se preconizează sporirea productivității muncii, în acest an, cu 34 000 de lei pe executant față de nivelul din 1976.

Un interes deosebit a trezit modul organizat în care a fost abordată aplicarea analizei tehnice a valorii, metodă care, ridicînd la un nivel

superior activitatea de concepție, a asigurat obținerea unei economii de 4 100 tone de metal și 2,2 milioane ore-om de manoperă. Pe lîngă înființarea unor colective de „A. V.”, a fost constituit un atelier de proiectare a normelor de consum pentru materii prime, materiale, manoperă, precum și pentru proiectarea și urmărirea unor indicatori. Odată cu reproiectarea produselor s-au extins tehnologii de vîrf (printre care realizarea semifabricatelor cu adaosuri de prelucrare minime), utilizarea inocuitorilor de metal și a unor materiale metalice cu caracteristici funcționale sau de rezistență superioare, dar cu costuri mai mici.

Ioan ROȘU
Întreprinderea de strunguri Arad

9

VENITUL NAȚIONAL

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

NIVELUL de dezvoltare economică a unei țări ca și gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale poporului sint oglindite prin intermediul unui sistem de indicatori în care un loc important îl ocupă avuția națională, produsul social și venitul național.

Avuția națională, produsul social și venitul național

PENTRU CA SOCIETATEA OMENEASCĂ să-și poată continua existența, ea trebuie să consume și ca urmare să producă în mod continuu. Continuitatea producției se sprijină pe potențialul oferit de avuția națională. Prin avuția națională se înțelege totalitatea valorilor materiale și spirituale de care dispune un popor la un moment dat. Ea include : a) bunurile materiale create prin muncă și acumulate de-a lungul anilor (fonduri fixe productive; fonduri neproductive destinate desfășurării activității de învățământ, cultură, sănătate și sport; fondul de locuințe; rezerve materiale; bunuri de consum de folosință îndelungată);

b) resursele naturale utilizate sau utilizabile (terenuri, pășuni, fiște, vii, zăcăminte de minereuri, potențialul hidroenergetic);

c) potențialul științific și patrimoniul cultural (brevete de invenții, pregătirea generală și de specialitate, operele de artă).

În socialism, avuția națională se află în proprietate socialistă de stat și cooperatistă și în proprietate personală, servind pentru dezvoltarea întregii societăți.

Produsul social reprezintă totalitatea valorilor de întrebuințare create într-o țară, în decursul unei perioade de timp, de obicei un an. Mărimea acestuia se determină prin însumarea pe ramuri și apoi pe economie a producției globale a fiecărei întreprinderi. Prin producția globală se înțelege expresia bănească a rezultatelor activității unei întreprinderi, desfășurată într-o anumită perioadă de timp, concretizată în bunuri materiale și servicii. Prin urmare, ceea ce la nivelul întregii economii reprezintă produs social, la nivelul unei întreprinderi reprezintă producția globală.

Intrucât fiecare marfă are două laturi — valoare de întrebuințare și valoare — și produsul social, care cuprinde totalitatea mărfurilor produse de societate în decursul unui an, va avea două aspecte: un aspect material și un aspect valoric.

Sub aspect material, produsul social cuprinde mijloacele de producție, adică bunurile destinate consumării lor, treptate sau dintr-odată, în noi procese de producție (mașini, materii prime) și obiectele de consum, adică bunuri destinate consumului personal al oamenilor (alimente, îmbrăcăminte).

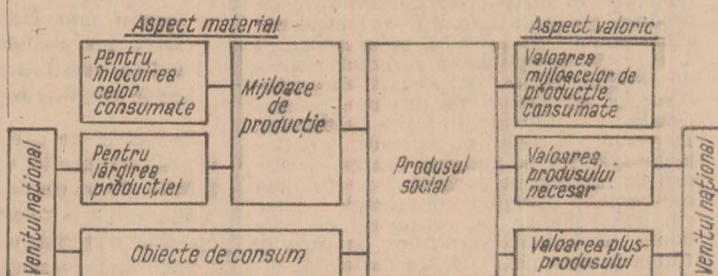
Sub aspect valoric, produsul social cuprinde: valoarea mijloacelor de producție consumate, care mai poartă denumirea de fond de înlocuire, valoarea produsului necesar, creată de muncă pentru sine și valoarea plusprodusului, creată de munca pentru societate.

Suma valorii nou create, de către munca pentru sine și de către munca pentru societate, constituie venitul național.

Prin urmare, venitul național reprezintă acea parte a produsului social care rămâne după înlocuirea mijloacelor de producție consumate sau acea parte a produsului social în care este cristalizată valoarea nou creată.

Fiind o parte a produsului social, venitul național are, de asemenea, două aspecte: un aspect material și un aspect valo-

Structura materială și valorică a produsului social și a venitului național.



ric. Sub aspect material, venitul național este compus din obiecte de consum și mijloace de producție destinate lărgirii producției. Sub aspect valoric, el cuprinde valoarea produsului necesar și valoarea plusprodusului.

Ceea ce la nivelul economiei naționale reprezintă venitul național, la nivelul întreprinderii reprezintă producția netă. Prin producție netă înțelegem acea parte a producției globale în care este cristalizat produsul nou creat. Începând cu 1 iulie 1974 producția netă devine principalul indicator, care va sta la bază a aprecierii activității fiecărei unități economice. Acest lucru va stimula unitățile economice în sporirea producției nete și, prin aceasta, în creșterea venitului național.

Factorii de creștere a venitului național

VENITUL NAȚIONAL, ca și produsul social, este creat de către munca productivă. Este considerată productivă munca de pusă în industrie, construcții, agricultură și silvicultură, transporturi și telecomunicații, comerț, activitatea hotelieră și activitatea de cercetare științifică care servește producția și îndeplinește trei condiții:

- crează valoare de întrebuințare în sens social;
- crează valoare nouă;
- crează, în cadrul valorii noi, venit net.

Economia unei țări mai cuprinde, pe lângă sfera muncii productive, și sfera muncii neproductive. În această sferă se înca drează munca ce se desfășoară în domeniile învățământului cultural, artei, ocrotirii sănătății și administrației de stat.

Deși activitățile depuse în aceste domenii sint necesare societății, ele nu se includ în sfera muncii productive, creatoare de venit național.

Venitul național sporește, ca urmare a doi factori: a) creșterea volumului de muncă depusă în sfera muncii productive și b) creșterea productivității muncii sociale.

Creșterea volumului de muncă depusă în sfera muncii productive se asigură prin sporul natural al populației apte de muncă și prin transformarea unor munci cu caracter sezonier în munci cu caracter continuu. În vederea determinării necesarului de forță de muncă și a creșterii productivității muncii Plenara C.C. al Partidului Comunist Român din 22—23 martie 1978 a stabilit introducerea în planurile întreprinderilor a indicatorului fondul total de timp de muncă al întreprinderii.

Acest factor duce la creșterea venitului național atât sub forma materială cât și sub forma valorică. Acțiunea acestui facto-

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățământul economic superior

supra creșterii venitului național este însă limitată întrucât în limitele și sporul natural al populației apte de muncă și transformarea unor munci sezoniere în munci permanente. Mai mult decât atât, reducerea duratei zilei de muncă sau a săptămânii de lucru determină reducerea volumului de muncă depus în sfera muncii productive.

Rolul determinant asupra creșterii venitului național îl joacă cel de-al doilea factor — creșterea productivității muncii sociale. Creșterea mai accentuată a productivității muncii constituie una din direcțiile — reliefate de Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 7—9 decembrie 1977 — în care va trebui să se acționeze pentru a se asigura trecerea de la acumulările cantitative la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale.

Creșterea productivității muncii sociale

ÎN GENERAL, acest factor determină creșterea venitului național numai sub formă materială. El determină însă și o creștere sub formă valorică, atunci când creșterea productivității muncii sociale nu este urmată de reducerea prețurilor, sau când această creștere se asigură pe seama ridicării calificării.

În anii construcției socialiste, venitul național al țării noastre a crescut în mod continuu. Astfel în perioada 1951—1976 acesta a crescut de peste 11 ori, cu un ritm mediu anual de 9,6%. Ca urmare, venitul național pe locuitor a sporit de la circa 100 de dolari în 1950 la peste 1 000 de dolari în 1976. Cu toată această creștere, nivelul venitului național pe locuitor din țara noastră este încă de 3—4 ori mai mic decât cel existent în țările dezvoltate din punct de vedere economic. Pentru a lichida decalajul ce ne desparte de aceste țări, venitul național va trebui să crească în ritm rapid și în viitor. În perioada 1976—1980, ritmul mediu anual de creștere a venitului național din țara noastră va fi de 11%, iar în perioada 1981—1985 de 8,6—9,6%. Ca urmare a acestor creșteri, în anul 1985 venitul național din țara noastră va fi de 2,5—2,7 ori mai mare decât cel existent în 1975, iar pe locuitor se va ridica la 2 400—2 500 dolari. Un asemenea nivel al venitului național pe locuitor ca și alte transformări calitative care vor avea loc în economie — cum ar fi creșterea producției pe locuitor a principalelor produse, sporirea mai accentuată a productivității muncii sociale și reducerea ponderii populației ocupate în agricultură — vor permite depășirea de către țara noastră, în cincinalul 1981—1985, a stadiului de țară în curs de dezvoltare și intrarea sa în rândul țărilor cu o dezvoltare economică medie.

Întrucât, sub aspect valoric, produsul social cuprinde fondul de înlocuire și venitul național, la un volum dat al produsului social, venitul național este cu atât mai mare cu cât fondul de înlocuire este mai mic și invers. Ca urmare, o importanță deosebită pentru creșterea venitului național o are reducerea ponderii fondului de înlocuire în produsul social. La nivelul anului 1980, reducerea cu 10% a ponderii fondului de înlocuire în produsul social va echivala cu un spor de venit național de 14 miliarde lei. Reducerea acestei ponderi, care exprimă creșterea eficienței economice se va manifesta și în viitor. Astfel, de la 57,9%, cât reprezenta ponderea fondului de înlocuire în produsul social în anul 1976 ea se va reduce la 53—54% în 1985 și 50% în 1990.

Repartizarea venitului național

CONCOMITENT cu producerea venitului național are loc și repartizarea lui. Ea se face în două etape: etapa repartizării primare sau distribuirii venitului național și etapa repartizării secundare sau a redistribuirii acestuia.

Prin distribuirea venitului național se înțelege procesul repartizării planificate a întregului venit național creat între participanții la producerea lui din sfera muncii productive. Astfel luătorii vor primi retribuția, iar membrii C.A.P. veniturile din C.A.P., întreprinderile și C.A.P. vor primi beneficiul net și, respectiv, venitul net al C.A.P., iar statul socialist, ca proprietar al mijloacelor de producție și organizator al procesului de producție va primi impozitul pe circulația mărfurilor, impozitul pe valoarea producției nete, taxele asupra terenurilor etc. Toate aceste venituri poartă denumirea de venituri primare.

Existența celor două sfere ale muncii sociale — sfera muncii productive și sfera neproductivă —, a celor două forme de proprietate socialistă — de stat și cooperatistă — ca și neconcordanța dintre locul de creare și cel de utilizare a venitului

național, impun redistribuirea venitului național. Prin redistribuirea venitului național se înțelege trecerea fără echivalent direct a unei părți din venitul național din sfera productivă în sfera neproductivă sau dintr-un patrimoniu în altul.

Redistribuirea venitului național are loc prin intermediul următoarelor pirghii: a) bugetul de stat; b) prestarea serviciilor neproductive; c) sistemul prețurilor.

Bugetul de stat reprezintă principala pirghie de redistribuire a venitului național. Prin intermediul său are loc o redistribuire a veniturilor între stat și unitățile socialiste, pe de o parte și între stat și populație, pe de altă parte. Caracteristica redistribuirii dintre stat și populație este trecerea unei valori mai mari de la stat la populație, comparativ cu valoarea care trece de la populație la stat.

Prestările de servicii neproductive reprezintă o a doua pirghie de redistribuire a venitului național. Plata acestor servicii determină formarea unor venituri ale unităților prestatoare de servicii care îmbracă forma de chirii, tarife, taxe, prime de asigurare etc.

Sistemul de prețuri reprezintă cea de a treia pirghie de redistribuire a venitului național. Prin stabilirea unor prețuri cu o abatere peste valoare, cum este cazul la obiectele de lux, are loc o redistribuire a unei părți din veniturile cumpărătorilor acestor produse în favoarea statului. Dimpotrivă, prin stabilirea unor prețuri cu o abatere sub valoare, cum este cazul articolelor pentru copii, are loc o redistribuire a unei părți din veniturile statului în favoarea cumpărătorilor acestor produse.

Veniturile care se formează în urma redistribuirii poartă denumirea de venituri secundare.

O anumită redistribuire a venitului național are loc și între țări, prin intermediul relațiilor economice externe. În urma desfășurării acestor relații are loc un transfer de venit național din țările în care productivitatea muncii naționale este mai mică decât productivitatea muncii internaționale în țările în care productivitatea muncii naționale este mai mare.

Ca rezultat al distribuirii și redistribuirii venitului național se formează veniturile finale ale statului, ale unităților socialiste și ale populației. Aceste venituri se folosesc în două scopuri: a) în scopul dezvoltării economice (acumulării) și b) în scopul consumului. Partea din venitul național utilizată în scopul dezvoltării economice poartă denumirea de fond de dezvoltare (acumulare), iar partea din venitul național utilizată pentru consumul populației poartă denumirea de fond de consum. Proporția dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) reprezintă una din proporțiile fundamentale ale economiei întrucât prin intermediul său se asigură îmbinarea dintre scopul nemijlocit al producției socialiste și mijlocul pentru înfăptuirea acestui scop, dintre interesele prezente ale membrilor societății și interesele lor de perspectivă.

Întrucât fondul de dezvoltare (acumulare) și fondul de consum sînt două părți ale unui întreg — venitul național — creșterea ponderii unuia presupune reducerea ponderii celuilalt. De aici necesitatea stabilirii unui raport optim între cele două fonduri. Se consideră optim acel raport dintre cele două fonduri care asigură într-o anumită perioadă de timp un consum maxim. În țara noastră raportul dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) a fost de 75,7/24,3 în cincinalul 1961—1965; 71,2/28,8 în cincinalul 1966—1970 și 65,9/34,1 în cincinalul 1971—1975.

Înțelegîndu-se că numai prin alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare se poate lichida rămînea în urmă față de țările dezvoltate, progresul rapid al economiei și creșterea, pe această bază, a bunăstării materiale. Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 7—9 decembrie 1977, a stabilit ca raportul dintre cele două fonduri să fie de 66(67) : 34(33) în cincinalul 1976—1980 și de 67(70) : 33(30) în cincinalul 1981—1985. Acest raport va asigura — după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — „mijloacele necesare creșterii în ritm înalt a forțelor de producție, înflorirea întregii economii socialiste, sporirea avuției noastre naționale și ridicarea, pe această bază, a gradului de civilizație, a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor”.

lector univ. Gruită PĂRĂIANU

ÎNTREBĂRI

- 1) Ce este avuția națională și care sînt elementele componente ale acesteia?
- 2) Ce este produsul social și care este structura sa materială și valorică?
- 3) Ce este venitul național și care sînt factorii de creștere ai acestuia?
- 4) Care sînt etapele repartizării venitului național și în ce constau ele?
- 5) Care sînt cele două fonduri în care se împarte venitul național potrivit utilizării finale și care va fi raportul dintre acestea în conformitate cu hotărîrile Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din 7—9 decembrie 1977?

VIITORUL ELECTRONICII ȘI INFORMATICII*)

IMPACTUL ȘTIINȚEI asupra societății românești urmărește, după cum a stabilit Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1977, trecerea la o nouă calitate a activității industriale și în toate domeniile vieții economico-sociale. Documentele Conferinței Naționale arată sensul în care trebuie să înțelegem trecerea la noua calitate, fiind de datoria noastră a oamenilor de știință, a specialiștilor și a tuturor celor care lucrează în diferite domenii de activitate să găsim criteriile și condițiile calității superioare. Definirea noii calități este exprimată astfel de tovarășul Nicolae Ceaușescu: „...ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale, afirmarea cu și mai multă intensitate a revoluției tehnico-științifice, introducerea celor mai noi cuceriri ale cunoașterii în toate domeniile vieții economico-sociale”.

Noua calitate trebuie să apară deci în sfera producției, în primul rând în industrie și, de aici, prin reacții în lanț, să pătrundă în toate domeniile, pentru ca schimbând baza tehnico-materială a societății să ducă la transformarea structurilor sociale și împlinirea aspirațiilor din totdeauna ale omului: muncă plină de satisfacție, timp liber, nivel de trai economic superior, participare la conducere și la viața socială. La aceasta trebuie să se adauge cerințele nivelului de trai ecologic și ale înțelegerii universalului din om, care va fi tot mai mult scos în relief prin eliberarea sa treptată de sarcinile de mașină-fortă sau de robot.

Cum ar putea fi rezolvate toate acestea fără aportul științei și tehnologiei? Dacă ne gândim la creșterea productivității muncii, astăzi, în țările cele mai dezvoltate industrial, ea este asigurată în cea mai mare măsură prin inovarea tehnologică. În acest cadru roluri esențiale revin electronicii, automatizării și informaticii, domenii care au început să fie dezvoltate din ce în ce mai puternic și în România începând din anul 1965.

Este de menționat că în ultimii ani au apărut elemente noi în tehnica de calcul pe plan mondial, datorită în special progreselor microelectronicii, apariției microprocesoarelor și, în scurt timp, a calculatoarelor într-o singură pastilă de siliciu, a roboților industriali și inteligenței artificiale. Aceste elemente vor duce la transformarea revoluției tehnico-științifice contemporane într-o a doua revoluție industrială. Se produce modificări importante în arhitectura sistemelor de calcul și modificări în structura domeniilor de utilizare a calculatoarelor electronice. Obiectivele noastre pentru perioada 1976—1980 țin seama de posibilitățile de astăzi ale tehnicii de calcul din țara noastră, apropiindu-se într-o anumită măsură de stadiul și tendințele actuale pe plan mondial, în special datorită prevederii de a produce și utiliza minicalculatoarele electronice. Pentru perioada 1981—1985 și mai departe este însă necesară o examinare atentă a modului în care se va dezvolta și vor fi utilizate electronica, automatizația și informatica în contextul dezvoltării industriale și economice a țării.

Viitorul electronicii și informaticii este adinc implantat în viitorul societății într-o anumită măsură chiar determină viitorul societății și de aceea problemele pe care le ridică au o deosebită importanță.**).

Nerevenind asupra unor idei aflate deja în circulație doresc să menționez pe scurt câteva probleme semnificative care le continui și anume: conturarea unei abordări funcționale a electronicii de unde și denumirea de electronică funcțională; logica dezvoltării tehnologice a electronicii; rezolvarea incompatibilităților tehnologice existente, cum ar fi aceea dintre ecranul televizoarelor respectiv ecranul de afișare și circuitele integrate utilizate pe scară largă; limitele dispozitivelor microelectronice bazate pe siliciu în sensul creșterii densității numărului de componente pe unitatea de suprafață, dar și în ceea ce privește structurile lor funcționale; decalajul dintre țara noastră și țările dezvoltate din acest punct de vedere; noi concepte de organizare a memoriilor, mai ales a bazelor de

date; presiunile economice asupra electronicii; influența electronicii asupra economiei ca știință etc.

Presiunea economică care se exercită asupra electronicii există fără îndoială, dar ea nu este de aceeași intensitate ca aceea care se exercită asupra energeticii. Omenirea se găsește în etapa căutării acute de energie, această presiune economică într-adevăr majoră influențează dezvoltarea științei și tehnologiilor legate de energetică.

Influența tehnologică și economică a electronicii exercită însă asupra societății un efect de o importanță covârșitoare din momentul în care începe o a doua revoluție industrială care își va găsi o canalizare concretă prin utilizarea dispozitivelor de inteligență artificială și a roboților de manipulare, asamblare și control la automatizarea flexibilă a producției industriale în loturi, ducând la o creștere de câteva zeci de ori a productivității muncii în acest tip de producție. Ori acest tip de producție îmbrățișează întreaga construcție de mașini și aparate cu excepția producției de masă.

Economia ca știință este o disciplină relativ nouă în istoria omenirii. Ea a apărut de fapt în a doua jumătate a secolului XVIII odată cu apariția mașinismului, adică odată cu prima revoluție industrială. După cum avea să remarce J. K. Galbraith (The affluent society, 1958), cei doi părinți ai economiei politice Adam Smith și David Ricardo și-au dezvoltat conceptele observând fenomenele noi produse de mașinism dar bazându-se pe experiența milenară a unei societăți rămasă încă în stadiul premașinist, o societate umană săracă, înlemnită, numai pe forțele fizice ale omului și animalului. Economia lui Adam Smith și David Ricardo s-a bazat pe cunoașterea economică dedusă pe marginea unei societăți care avea să dispară. Fără îndoială că au fost cuprinse în viziunea lor multe elemente generale, valabile și astăzi, dar în esență gândirea lor economică nu a conținut noțiunea de progres, de dezvoltare economică pe care ne-a oferit-o Marx.

Marx a fost cel care a ținut cont pe deplin de mașinism, dar acum când ne pregătim să depășim mașinismul, ajungând la o societate bazată pe electronică, când știm că electronica va schimba multe aspecte ale funcționării economice, dacă ne gândim spre exemplu la moneda electronică, dar mai ales la posibilitățile informatice de viitor în a determina și măsura realitățile economice, nu este normal să ne așteptăm la noi progrese ale științei economice? Noi încă încercăm să înțelegem societatea viitoare cu imaginile mașinismului deși ar trebui măsurând să introducem cuvântul **electronism** pentru a putea exprima mai corect direcția în care trebuie să gândim. Fără îndoială o serie de realități economico-sociale descoperite de Marx datorită fenomenelor produse de mașinism rămân caracteristici generale, permanente ale societății. Dar acum vor ieși la iveală noi trăsături ale societății, unele dintre ele dovedindu-se a avea un caracter la fel de general.

Un alt aspect la care mă voi referi este acela al conceptului de electronică funcțională.

De ce ne este atât de greu să cuprindem un lucru care se prezintă de la sine complex, cum este creierul sau societatea umană? Desigur, metoda sistemică este aceea care ne preocupă astăzi pentru înțelegerea și construirea complexității, dar nu ar trebui ca mai înainte de aceasta să ne gândim la funcțiile mari și simple pe care lucrurile foarte complexe trebuie să le realizeze? Nu ar trebui să punem funcția înaintea sistemului, înaintea analizei și sintezei? Și la ce anume servesc aceste funcții? Nu oare pentru ceea ce este integral în societate și în om?

Cele de mai sus ne arată că abordarea funcțională nu este nouă, dar ea se pune astăzi altfel întrucât nu-și mai subordonează elementul simplu ci complexitatea. Dar funcțiunea în sine rămâne simplă, numai electronismul realizării ei este complex.

Cum este funcția de inteligență artificială? Ce este mai simplu ca la o instrucțiune de tipul „la un șurub din cutie și montează-l în orificiul simplu ci complexitate. Dar funcțiunea în sine rămâne simplă, numai electronismul realizării ei este complex. Cum este funcția de inteligență artificială? Ce este mai simplu ca la o instrucțiune de tipul „la un șurub din cutie și montează-l în orificiul simplu ci complexitate. Dar funcțiunea în sine rămâne simplă, numai electronismul realizării ei este complex. Cum este funcția de inteligență artificială? Ce este mai simplu ca la o instrucțiune de tipul „la un șurub din cutie și montează-l în orificiul simplu ci complexitate. Dar funcțiunea în sine rămâne simplă, numai electronismul realizării ei este complex. Cum este funcția de inteligență artificială? Ce este mai simplu ca la o instrucțiune de tipul „la un șurub din cutie și montează-l în orificiul simplu ci complexitate. Dar funcțiunea în sine rămâne simplă, numai electronismul realizării ei este complex.

*) Comunicare prezentată în cadrul sesiunii colectivului de prognoză al Academiei R.S.R. din 24 martie a.c.

**) Aceste probleme au fost abordate și în articolul pe care l-am publicat recent în „Era socialistă” (nr. 4 și 6/1978) sub titlul „Electronica în raport cu societatea — a doua revoluție industrială”.

pe care le va îndeplini în îndeplinirea sarcinii sale. În acest caz vom de a face cu o inteligență artificială specializată în raport cu un domeniu limitat al realității, inteligență care va ajunge să fie înmagazinată într-o singură pastilă de siliciu, într-un dispozitiv electronic funcțional.

Am ajuns în situația de a defini funcții și de a le îndeplini prin mijloacele microelectronicii. Varietatea de funcții pe care o putem defini devine extrem de mare, putem inventa noi funcții, ne putem strădui să găsim noi structuri care să le realizeze. Acesta este motivul pentru care abordăm problemele viitorului microelectronicii, ale calculatoarelor electronice, ale sistemelor informatice și ale comunicației. În centrul tuturor acestora stă însă informația.

Abordarea funcțională în electronică este înțeleasă astăzi altfel decât în urmă cu 20 de ani. În anul 1959 J. A. Morton de la laboratoarele Bell din S.U.A. ridică problema dispozitivelor electronice funcționale, dispozitive care să realizeze funcții prin combinații de fenomene fără utilizarea structurilor de tip circuit electronic. Astăzi problemele se pun altfel, fără a se renunța la sensul Morton, încă posibil după cum o dovedesc unele dispozitive cum sînt cele cu undă acustică de suprafață. Nu voi repeta aici unele idei pe care le-am exprimat asupra electronicii funcționale în ultimii ani (1976, 1977) ci voi relda, pentru a sublinia faptul că abordarea funcțională începe să preocupe peste tot, câteva reflecții ale unor specialiști în electronică din străinătate.

Astfel, Jak Grimes (1976) de la firma Tektronix observă: „Aș vrea să sugerez că costul microprocesului și memoriei ROM nu contează de fapt deloc și acestea ar trebui considerate ca gratuite astfel încît noi să ne concentrăm asupra unor probleme mult mai importante ca modul de folosire al produsului și utilitatea funcțiilor oferite... utilizatorii nu se prea interesează de cît ROM folosim. În schimb, utilizatorii sînt preocupați de funcțiile realizate raportate la 1 dolar cheltuit“.

Trebuie să observăm că abordarea funcțională devine o problemă economică. Este însă de menționat că trebuie să facem o deosebire între memoria ROM cu valoare foarte mică, inițial fără program înmagazinat, și memoria ROM cu program, care are valoare tocmai prin cheltuielile de programare în vederea realizării unei anumite funcții. Utilizatorul modern este interesat de funcție și cost.

Abordarea funcțională în electronică începe cu microprocesorul și memoria semiconductoră. Acestea sînt principalele cărămizi cu care putem realiza o mare varietate de funcții informaționale. Richard L. Petriz (Spectrum I.I.E.E., July 1977) remarcă: „Inginerii trebuie să învețe să proiecteze și să introducă sisteme orientate în jurul programelor înmagazinate...“. Se pune deci problema unei reproiectări funcționale a întregii activități inginerești, bazată pe utilizarea microprocesoarelor, memoriilor și programelor. Dacă restrîngem punctul de vedere numai la clasele posibile de dispozitive funcționale, adică dispozitive cît mai compacte care să realizeze cît mai ieftin funcții informaționale ne putem imagina următoarele tipuri:

I. microprocesorul și memoria, după cum am și văzut, la care putem adăuga microcalculatorul electronic într-o plachetă de siliciu;

II. programul în stare solidă, ceea ce înseamnă un dispozitiv de memorie ROM înmagazinînd permanent un program sau mai multe programe;

III. dispozitiv informatic funcțional, respectiv un calculator electronic, cu o memorie internă și o memorie ROM programată pentru o anumită sau anumite funcții, totul într-o singură plachetă de siliciu. Un astfel de dispozitiv funcțional poate fi o „piesă“ pentru calculul retribuțiilor, constituind unul din modulele unui sistem informatic complex. Asemenea piese se vor fabrica în industria electronică.

O clasă superioară de dispozitive funcționale se referă la funcții de creier artificial, după cum urmează:

IV. dispozitive cu inteligență artificială, specializate pentru anumite domenii ale realității și acțiuni în asemenea realități limitate, utilizabile, spre exemplu, la diferite tipuri de roboți. În viitor vor putea apărea și dispozitive cu inteligență artificială mai generală, cu proprietatea de a realiza interferențe logice etc.;

V. dispozitive cu elemente de conștiință socială în care sînt modelate unele valori umane sau (și) valori sociale, neexcluzînd nici posibilitatea unei afectivități artificiale.

În fine, o ultimă clasă poate fi imaginată ca permițînd moduri noi de cuplaj cu universul intern informațional al omului și pe care le vom numi:

VI. dispozitive de relație cu creierul uman.

Clasele de dispozitive de mai sus nu sînt chiar atît de futuriste cum par la prima vedere. Ele vor juca un rol important în viața economică și socială, în viața omului. De altfel, reviste de largă circulație acordă o atenție din ce în ce mai mare microelectronicii, microcalculatoarelor (în sensul calcula-

toarelor într-o singură plachetă de siliciu), roboților industriali și în general societății computerizate (vezi revista „Time“, seria pentru Europa, 20 februarie 1978 care consacră 15 pagini acestor probleme) sau societății informaționale, ultimul termen fiind preferat în Japonia.

Într-un oraș satelit al metropolei Osaka din Japonia, pe nume Higashi Ikoma s-a realizat pentru prima oară în lume un oraș electronicizat. Proiectul IHI-OVIS cuprinde 300 de familii care își fac cumpărăturile prin circuit închis de televiziune, plătesc prin transfer electronic de fonduri; contoarele de gaz, electricitate și apă sînt citite automat, iar plata se realizează prin decontări electronice fără intervenția clientului. Familiile au acces la o bibliotecă cu bonzi video, copiii sînt educați prin sisteme de învățare asistată prin calculator și tot calculatorul evaluează progresele lor. Sisteme de alarmă contra incendiilor și intrușilor sînt legate la un calculator central care alarmează direct poliția sau pompierii înainte ca locatarii să-și dea seama despre eveniment. Locuințele au reglare automată pentru temperatură, umiditate etc. Toate informațiile circulă prin cabluri, de unde și denumirea de oraș cablat. Iar toate cablurile utilizate în acest oraș sînt fibre optice. Întregul experiment a fost montat de fapt pentru a demonstra capabilitatea fibrelor optice și pentru a oferi un model de oraș cablat al viitorului (Computer Weekly International, 8 febr. 1978, pag. 34).

Întrepătrunderea dintre comunicație și prelucrarea datelor cu omul și societatea, cu mintea și inteligența matematică, logica și intuiționistă a omului, cu întregul său univers informațional și psihologic în cele din urmă, reprezintă o tendință la fel de importantă pentru lumea contemporană ca și aceea implicată de ecologie.

Electronica va permite împreună cu disciplinele înrudite imaginarea unor noi scenarii pentru societatea umană. Primul dintre acestea este acela al celei de a doua revoluții industriale. Dar creșterea capacității de inteligență artificială a societății, apariția roboților specializați, ca o consecință a acestei noi revoluții industriale, ridică o problemă nouă, aceea a raportului acestor elemente cu populația. Modelele noastre asupra creșterii populației vor fi influențate nu numai de cultura umană actuală, de creșterea economică și ecologie ci și de raportul dintre populația naturală și aceste elemente care reflectă într-un fel o populație artificială, supusă, fără nici o îndoială, celei naturale. Se vor naște noi motive culturale, determinate de soliditatea în mai mare măsură a inteligenței întregii populații umane, a creșterii problematicii filozofice a universalului din om, care vor schimba atitudinea societății și individului asupra populației, în primul rînd în sensul unei conștiințe superioare a speciei umane.

Cele de mai sus împreună cu alte aspecte prezentate mai înainte vor duce la moduri noi de funcționare economică a societății, la implicarea întregii vieți sociale și politice printr-o înțelegere nouă și autentică a civilizației. Conceptul de civilizație se va impune în toate sferile de activitate, el va duce la civilizația muncii și creației, care pot fi sprijinite printr-o bază tehnico-materială asigurată adecvat prin electronică.

Konrad Lorenz, laureat al premiului Nobel pentru lucrările sale în domeniul comportamentului animal și uman, remarcă (Trois essais sur la comportement animal et humain, traduit de l'allemand, Editions du Seuil, Paris, 1970, pag. 171), proprietatea sistemului nervos de a avea și comportări automate **endogene**, adică pornind de la sine, nu numai ca răspuns la excitații exterioare, nu numai ca gesturi reflexe: sistemul nervos nu este numai un sistem input-output ci este și un sistem generator. Lorenz afirmă că acest factor endogen se datorește cablajului intern al sistemului nervos. Noam Chomsky, cunoscut prin contribuția sa la aprofundarea structurilor limbajului natural afirmă recent opinia (Reflexions on language, Pantheon Books, New York, 1975), că limbajul natural profund universal este înnăscut și numai declanșat, în activitatea timpurie a omului-copil, prin intervenții din exterior.

Structurile electronice și neuronice ale informației, primele culminînd în sisteme și apoi dispozitive cu inteligență artificială, vor ridica, prin asemănările și diferențele dintre ele, noi frământări în legătură cu posibilitatea de a interveni informațional în propriile noastre structuri, atît în cele „cablate“ cît și în cele necablate genetic, de a le da un sens care să țină cont de experiența istorică a societății umane, de aspirațiile ei superioare, de imaginația și creativitatea de care dă dovadă. Electronica este înscrisă și pe acest drum al viitorului, care trebuie să înceapă cu o examinare critică a aceloră dintre structurile noastre mintale care se dovedesc învechite, pentru a elibera tot ceea ce este promițător pentru experiența umană, pentru ca viitoarele structuri sprijinite de electronică să țină cont de speranțele civilizației comuniste, de corințele progresului general.

Mihai DRĂGĂNESCU

UZINA AQUA (II)

Viitorul mărilor și oceanelor

DEPLASIND la noi problema, socotim că maricultura va avea șanse numai dacă se va lăsa în regim natural laguna Sinoe în care sînt pornite deja experiențele de mare cultură și numai dacă nu va crește mai mult poluarea apelor litorale sub influența substanțelor toxice vehiculate de Dunăre sau a substanțelor nocive de la industrii, de la îngrășămintele și pesticidele agriculturii și de la extinderea urbanismului.

Ca animale de cultură, trebuie sporită și mai mult munca pentru creșterea sturionilor — cel puțin pînă la anumită vîrstă — după reușitul exemplului al refacerii stocului de sturioni din Caspica de către piscicultorii sovietici ; a chefalilor și a cambulei, creșteri încercate deja de specialiștii de la I.R.C.M.-Constanța. Trebuie găsit un loc pentru creșterea în condiții naturale a stridiilor deja aclimatizate de cercetătorii noștri. Trebuie acclimatizați pești noi din zone aflate sub condiții climatice asemănătoare și parametri fizico-chimici corespunzători (de exemplu *Zoarces viviparus* din Marea Baltică) precum și multe nevertebrate benthale de acolo, ce-ar spori fondul nutriției peștilor de crescătorie (*Mysid*ele mari de genul *Praunus* și *Mysis* bunăoară) ; bază nutritivă și nișe ecologice libere pentru aceasta avem în Marea Neagră.

Va trebui experimentată și acclimatizarea algelor de genul *Fucus* din Baftica și continuată repopularea cu frumoașa noastră algă brună *Cystoseira*, începută atît de promițător de cercetătorii de la I.R.C.M.-Agigea. Oricum, trebuie evitate exagerări ale nespecialiștilor, privind întinderea cîmpurilor de alge sau midii de fund din Marea Neagră.

Legată oarecum de hrana din ocean, apare și extragerea medicamentelor din vietățile marine și obținerea apei dulci din cea marină.

Chimicale și medicamente din ocean

OCEANUL MONDIAL influențează pozitiv sănătatea populațiilor riverane prin milionul de tone de aerosoli pe care îi revarsă regulat asupra teritoriului din jurul său ; dacă marea este poluată și aceștia pot deveni nocivi.

Prin băi și sporturile nautice sau prin pescuitul sportiv, oceanul are o bună înfrîurire asupra recuperării forțelor oamenilor oboșiți de muncă, soarele litoralului și nămolurile terapeutice, apoi

medicamentele extrase din ocean, sau din nămolurile suprasărate ajută nemijlocit la refacerea sănătății multor alți oameni.

Oceanul ne pune la dispoziție o gamă nebănuită de leacuri — din alge, animale și din nămoluri, foarte active în combaterea multor boli.

Algele sînt un prim izvor de sănătate — mai ales pe baza conținutului lor în Iod, Brom, Mg. ; ele au fost folosite de mii de ani de populațiile Extremului Orient (contra gușei, a bolilor de stomac și a celor reumatismale). Polinezienii păstrează peștele învelit în alge.

Cu toate acestea se poate spune că s-a experimentat extrem de puțin pînă acum în ce privește leacurile ce pot fi obținute din algele marine ; oceanul este un imens laborator și o sursă vastă de medicamente noi ; de materie pentru industria farmaceutică și chimică.

Dacă ne referim la animale, practic toate grupele cercetate — din păcate în procente cu totul neglijabile încă — au arătat că posedă chimicale și substanțe medicamentoase foarte active.

Spongierii bunăoară au puternice substanțe antibiotice (**ectyonina**, cu largă sferă de acțiune ; **spongiosina** și **spongo-uridina**, cu proprietăți antivirale și anticancerigene ; **aerothionina**, activă contra bacililor gram pozitivi și negativi ; **Celenteratele** (Meduzele, gorgonariile) dau și ele bune antibiotice chiar contra piocianicului antipyocianice.

Moluștele — cum este *Ialotis* sau o specie de stridie dau un medicament bun contra virusului poliomielitei. Inimile de *Myaorenaria*, de *Venus* și de *Spisula solida* sînt reactivi fini pentru depistarea acetilcholinei și altor substanțe toxice ; grăsimă calmarilor este și ea antibiotică ; **murexina** are acțiune hipertensivă ; **holoturii** ca și mulți pești au și substanțe toxice ; **Holoturina** de ex. este un agent neurotoxic de puterea cocainei, fiind în același timp și hemolitic, ca și veninul peștelui de piatră (**Synancea**) și antimetabolic. **Tetraotoxina** este folosită de japonezi pentru calmarea durerilor canceroase ; **Ichitolul**, extras din unii pești, precum și **Ihtamolul** (din sisturile bituminoase cu mulți pești fosili), se folosesc contra bolilor de piele.

Mari cantități de vitamina A se extrag din ficatul multor pești (din **cod** de ex.) și al balenelor ; Vitamina D, se află și în cel al rechinelor din Marea Neagră. Din pești s-au scos substanțe contra hipertensiunii și anticanceroase. În sfîrșit s-au depistat variate substanțe endocrine în alte animale marine ; multe fapte noi de enzimologie, de fi-

ziologie în general, de secreție a unor substanțe antigel la peștii ce trăiesc în apele polare cu temperaturi pînă la -4° . Institutul de microbiologie din Messina a pus la punct un test foarte sensibil pentru depistarea sifilisului, cu antigen preparat din inima tonului și a peștelui-spadă.

Îndrăznesc să afirm că și în privința diferitelor forme de cancer **medicamentele marine vor avea un cuvînt greu de spus.** (Bibliografie : Burkholder, 1963 ; Fontaine, 1962 ; Fox, 1960 ; Kolman, 1963 ; Sieburth, 1964 ; Soran, 1973).

Cum vedem, există **legături strînse între oceanologie, fiziologie și științele farmaceutice.** Va fi binevenită și aici o colaborare românească în viitoarele decade, pentru depistarea altor principii active din ocean, a altor medicamente din vietățile marine.

Din nefericire, **poluarea amenință** nu numai cantitatea și valoarea alimentelor produse de mare, ci și oceanicultura precum și izvorul însuși de leacuri.

Apa dulce din ocean

DUPĂ CALCULELE hidrologilor, apa dulce a pămîntului nu va mai putea face față cerințelor omenirii încă la jumătatea secolului 21, nici pentru nevoile traiului civilizat, nici pentru industrie, nici pentru agricultură ; cu toate că resursele terestre de apă potabilă se vor epuiza cu mult înaintea celor de hrană, completarea lor cu apa marină va fi un proces sigur și imediat la îndemîna omenirii, desalinizarea fiind intrată deja în practica curentă.

Dacă astăzi apa desalinizată se folosește numai în anume țări tropicale expuse climatului arid (mai ales în jurul golfului Persic, în U.S.A., în America de Sud), mîine ea va putea suplini nevoile industrial-agricole ale tuturor țărilor. Realizată la scară mai mare cu ajutorul energiei atomice, și asociată și cu separarea sărurilor din apa oceanului — desalinizarea — nu numai că va putea procura omenirii miliarde m³ apă dulce zilnic, dar va face competitivă și extracția multor chimicale sau metale utile dizolvate în ea.

Cred că și în țara noastră ne-am putea gândi la posibilitatea irigării ogoarelor Dobrogei în viitorul apropiat cu apă marină desalinizată, în loc să se compromită singurul loc sigur propice pentru acvacultura, laguna Sinoe sau să se devalorizeze, prin îndulcire, faimosul lac Techirghiol, verificat la noi și cunoscut în multe țări străine pentru excepționale calități terapeutice ale nămolului și apei sale suprasărate.

Propunerea nu-i de loc utopică, socotind că orice energie am folosi pentru desalinizare — chiar energia valurilor convertită în electricitate — altă problemă de studiu — ea va costa jumătate mai ieftin ca în alte mări, dată fiind salinitatea deja diluată la jumătate ($18-22$ gr⁰/₀ față de $36-40$ gr⁰/₀ în alte părți ale oceanului mondial). Două-trei uzine de desalinizare în lungul litoralului românesc ar putea forma și sursă de materii prime pentru industriei chimice dezvoltate în specific regional, în locul celor ce pot funcționa ori unde în cuprinsul țării ; ele ar putea separa din apa mării deuteriu și — prin descompunerea ei — s-ar obține hidrogenul, una dintre bazele energetice ale viitorului, mai sănă-

toasă, mai ieftină și mult mai ușor de manevrat decât energia nucleară.

Din cele spuse, se poate aprecia că Oceanul Mondial, bine gospodărit, va oferi mileniului III nelimitate cantități de apă dulce, de energie și de materii prime. El va suplini în mare măsură și nevoia de hrană sau de medicamente a societății omenesci de atunci. Oceanul poate produce de zece ori mai multe proteine decât are nevoie întreaga populație de astăzi; și totuși 1,5 miliarde oameni încă duc lipsa acestora. Cunoașterea legilor de formare și de concentrare a resurselor oceanice, anorganice sau vii, precum și găsierea unor tehnici noi mai competitive pentru stringerea sau capturarea lor, sînt probleme de cercetare științifică pluridisciplinară ce ne așteaptă. Dacă acum doar 1,5% din hrana lumii provine din ocean și numai 1% din beneficii rezultă din extragerea mineralelor de pe fundul oceanului, peste cîțiva zeci de ani procentele acestea vor trebui mult sporite.

Două probleme vor trebui însă rezolvate urgent în viitoarele decenii, dacă vrem ca oceanul să contribuie efectiv la hrana populației începutului mileniului III:

— Una dintre probleme este înlăturarea și prevenirea poluării apelor litorale, mai ales a celor din preajma lagunelor, estuarelor și deltei.

— a doua, este realizarea unei **înțelegeri internaționale** — a unei jurisprudențe acceptată de toate țările — pentru efectuarea unui pescuit rațional și pentru lărgirea aquaculturii oceanice.

Acestea implică sporirea efortului financiar pentru cercetare, cunoașterea științifică fiind singura bază solidă a viitoarelor reglementări privind pescuitul oceanului mondial și folosirea resurselor sale pentru omenirea de mîine.

Marea Neagră, strîns legată hidrologic și biologic de Mediterana și avînd un timp mult mai lung de reînnoire a apelor sale decât alte mări (2 500 ani) este mai grav expusă poluării. Marea Mediterană a fost declarată zonă prioritară pentru acțiunile ce urmează a fi desfășurate pentru salvaguardarea ei de poluare. Trebuie luate maximum de măsuri pentru păstrarea calității apelor ei, căci poluarea oceanului — mai ales cu produse petroliere — devine o realitate socială cu grele consecințe economice și politice.

Ca sarcină permanentă, de apropiat viitor, a bioloșilor și a aquacultoriștilor ar fi căutarea pentru acclimatizarea a speciilor ce pot converti, cu maximum de eficiență biologică, producția primară a oceanului, știut fiind că mulți crustacei sau moluște filtratoare convertesc în carne lor energia din prima verigă trofică în proporție de 25—40%. Dar chiar dacă am avea în ocean suficienți pești și cefalopode carnivore care să convertească în carnea lor fie și cu o eficiență de 10% cele 19 miliarde tone carbon fixat anual în procesul fotosintezelor oceanice (Schaffer 1963), omul ar putea pescui 190 milioane tone pește/an. Dacă am realiza, prin genetică, animale care să folosească carbonul cu 15% eficiență s-ar ajunge la 640 mil. tone producție iar cu 20%, la 7,6 miliarde tone. O estimare mai rezonabilă decât a lui Schaffer ar ajunge la 2 miliarde tone, ceea ce înseamnă că măcar 10% din producția primară ar putea fi folosită de om în tr-un viitor mai apropiat.

Dur aceste roze speranțe se sprijină pe perspective de noi descoperiri ale

oamenilor de știință, așa cum se sprijină și idealul de a putea fixa în procesul fotosintezelor încă 0,5% din energia solară, fapt ce ar rezolva complet problema foamei în lume; nu ne îndoiim însă că, în viitor, vom realiza și aceste deziderate.

Referitor la Marea Neagră, trebuie subliniat deosebitul efort depus de cercetătorii români în ultimele două decenii pentru cunoașterea caracteristicilor ei fizico-chimice, hidrologice, și hidrobiologice — baze serioase pentru prognozele de pescuit. Cunoașterea precisă a inventarului floristic și faunistic al Mării Negre precum și a dinamicii populațiilor lor este desigur un capitol elucidat din studiul oceanului mondial și deci o contribuție românească importantă pe plan internațional. Demn de reținut este faptul că avem un important plus de producție primară precum și un plancton și o faună pe fundul mării în exces, ce-și așteaptă consumatorii.

Zoologia, ecologia, și fiziologia sînt suprasolicitate: prima și a doua, pentru a stabili precis inventarul lumii oceanice actuale, cunoscut abia în proporție de 40—50% — referințe necesare pentru preferențele viitoare, sub acțiunea schimbărilor antropice, a unor factori de mediu; a treia, pentru a arăta modul de viață și posibilitățile de acvacultură a multor specii încă nestudiate, căci dacă cunoaștem zoologia terestră în linii mari, cea oceanică abia începe să fie cunoscută.

Oceanologii români sînt tot mai des solicitați la colaborări internaționale pentru studiul oceanului; amintim participările directe ale multor specialiști de ai noștri la campaniile de explorare făcute de unele nave străine; multe dintre țările ce participă activ la explorarea sectoarelor necunoscute ale oceanului mondial, trimit specialiștilor români materiale spre studiu, deoarece s-au strîns atît de multe în ultimii ani iar nevoia cunoașterii lor este atît de stringentă, încît nici o țară nu mai poate face față singură acestui multilateral studiu.

România este membru al multor organisme oceanografice internaționale. Oceanologii noștri colaborează la redactarea unor reviste de oceanologie străine; se fac schimburi regulate de date oceanografice cu țările riverane Mării Negre, cu Comisia O.I. etc. Eforturile oceanologilor trebuie sporite, spre a se putea încadra în linia orientativă trasată de **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, președintele României.

Totuși, pentru ca țara noastră să poată contribui din plin la faza actuală, extensivă, de cunoaștere a resurselor oceanului mondial, considerăm că ar fi necesar să fie formate noi cadre; să putem trece la un **învățămînt sistematic al acestei științe multidisciplinare**. Numa' așa vom avea specialiști cu largă pregătire, capabili de a înfrunta multiplele fețe ale oceanologiei practice și teoretice actuale și de viitor (specialiști, ihtiologi și în pescuit; tehnologi, stăpîni pe electronică; chimiști, geologi, specialiști în ingineria oceanică etc. și mai ales ecologi marini). Amintim că învățămîntul oceanologic ocupă un loc important în multe universități și institute străine, în frunte cu U.R.S.S. și S.U.A. În S.U.A. de exemplu învățămîntul superior oceanologic are patru facultăți, corespunzînd principalelor ra-

muri ale oceanologiei. În 30 de colegii și universități se conferă titlul de **master** iar în 34, cel de **doctor în oceanologie**; nu mai vorbim și de învățămîntul mediu oceanologic practicat în 19 unități.

Paralel cu învățămîntul, apare necesitatea grăbirii dotărilor cu nave și aparatură oceanografică moderne a Institutului Român de Cercetări Marine, spre a putea scoate cercetările din cadrul strîns al platoului continental românesc. În condițiile dezvoltării impetuoză a industriei noastre de construcții navale este de sperat ca acest institut creat încă de acum opt ani, va putea fi dotat cu bazele corespunzătoare de lucru, cu o navă care să poată cerceta marea și iarna în largul ei.

Am făcut un tur de orizont cu totul general asupra relațiilor oceanului cu restul planetei: asupra a ceea ce conține oceanul și a ceea ce poate da el omenirii de la sfîrșitul mileniului II și începutul celui de al III-lea și acestea atît în aspectele mai euforice cît și în cele pesimiste discutate pe plan mondial.

Îmi permit să închei cu următoarele citate: Prof. **Lacombe** — membru al Academiei Franceze — apreciază că: „Pămîntul nostru este o navă pe care omenirea de mîine este de pe acum îmbarcată, spre mai bine ori spre mai rău: să facem așa fel ca nava să nu plesnească” (**Lacombe**, 1976), iar alt membru al Academiei Franceze, profesorul **J. Dorst** este convins că „Gradul de civilizație nu se măsoară numai în număr de kW produși de către sursele energetice (și în număr de mașini). El se apreciază în primul rînd, pe baza unui mare număr de criterii morale și spirituale și în raport cu înțelepciunea oamenilor care participă la crearea unei civilizații căreia vor să-i asigure perenitatea în cadrul cel mai propice înfloririi ei, în acord cu legile naturale, de care omul nu va reuși nicicînd să se libereze, deoarece ele sînt scrise în însăși conștiința lumii” (**Dorst**, 1970).

Date fiind aceste premise și perspective, subliniem cu interes și speranță justificată, că, **în planul cincinal de dezvoltare economico-socială a R.S.R.** în perioada 1981—1985, plan adoptat de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, se stipulează clar unele măsuri care vădesc responsabilitate față de aceste probleme: „În domeniul protecției mediului ambiant vor fi întreprinse ample acțiuni pentru păstrarea calității factorilor naturali, pentru menținerea echilibrului ecologic. Vor fi adoptate tehnologii care utilizează rațional resursele naturale, asigurînd valorificarea acestora în concordanță cu cerințele de menținere și îmbunătățire a calității mediului înconjurător: se va acționa pentru prevenirea poluării și reducerea poluanților la limitele admisibile, cu deosebire în procesele de producție generatoare de noxe. Măsuri deosebite vor fi luate pentru recuperarea substanțelor reziduale, amenajarea și folosirea judicioasă a resurselor de apă, construirea de stații de epurare a aerului și apelor, prevenirea degradării fondului funciar, protecția faunei, pădurilor și vegetației din parcuri și rezervații, introducerea unor mijloace de transport nepoluante”

Mihai BĂCESCU
membru corespondent
al Academiei Republicii
Socialiste România

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

DUPĂ CUM AM VĂZUT, explicația similitudinii între funcțiile cererii monetare ale lui Friedman și respectivele modele keynesiene moderne se află în concepțiile eronate ale economiei politice burgheze asupra naturii capitalului și a veniturilor. Privindu-le ca simple mărimi cifrice, respectiv ca „stocuri” și „fluxuri”, făcând abstracție de natura relațiilor pe care le exprimă, capitalul apare la ambele curente ca un factor de producție de egală importanță cu forța de muncă, iar veniturile apar ca remunerații ale factorilor, ca provenind din fiecare dintre aceștia, proporțional cu consumurile respective. „Fluxurile” de venit provin din „stocurile” de avere, „umană” sau „non-umană”, și nu din munca exploatată. Se ajunge astfel la estomparea faptului că factorul capital constituie doar cadrul specific capitalist, în care munca, sursa tuturor veniturilor acestei societăți, își manifestă forța creatoare. Ipotezele comune, potrivit cărora „deținătorii de avere” decid a păstra în formă monetară „tipuri identice de avere” și că pentru fiecare posibilitate alegerii formei de deținere este aceeași, cu alte cuvinte, că deciziile lor pot fi elaborate după aceleași criterii de raționalitate și executate în condiții de egalitate, au funcții apologetice evidente. Este clar că în economia capitalistă contemporană, caracterizată prin numeroase constrângeri decurgând din inegalități de fapt a deținătorilor diferitelor „tipuri de avere”, nici una nu poate fi admisă ca modelind acțiunea agenților economici, din care ar emana cererea monetară. În consecință, este greu de presupus, la fiecare agent economic, o conștiință perfectă a criteriilor de apreciere a utilităților diferitelor forme de păstrare a averii, capabilă să

**Gîndirea monetară
occidentală
și maladiile
structurale
ale sistemului
capitalist (II)**

permită cunoașterea completă a tuturor variantelor succesive de comportament viitor față de parteneri, și să confere cererii monetare, „stocurilor” și „fluxurilor” un comportament absolut rațional, în condiții „caeteris paribus”. Dimpotrivă, mecanismul economic capitalist real, bazat pe sistemul monopolurilor, dovedește continua sacrificare a raționalității în favoarea profitului.

Aceste extrem de semnificative limite generale, comune, se manifestă, apoi, în elaborările particulare, deși în mod specific la fiecare dintre cele două curente. Astfel, separarea cererii monetare globale în mult mai numeroase segmente, cu modele elegante fondate pe aceasta, capabile să surprindă în detalii comportamentul său, deși a permis unor keynesieni ca A. Hansen (1) și J. Tobin (2) interesante contribuții la studiul elasticității investițiilor, imobilizărilor, capacității de

plată etc., în raport cu rata dobânzii, prezintă, în contextul în care este utilizată de aceștia, un procedeu la fel de mecanic ca și cele pe care ei le critică la caritativități. Avînd în vedere aici opoziții dintre mișcarea capitalului real și a celui fictiv, ei se opresc la o formă de manifestare a acestora: inegalitatea dintre dinamica prețurilor mărfurilor și dinamica cursurilor efectelor negociabile. Cum, în concepția lor, mărfurile intră în circulație fără prețuri, partea corespunzătoare circulației mărfurilor din masa monetară totală este raportată mecanic la masa mărfurilor, respectiv la volumul tranzacțiilor. Același lucru este valabil și pentru celelalte aspecte. Aparența amintită nu poate fi depășită, iar modelele au o relevanță redusă. Implicațiile monetare reale ale mișcării capitalului real și financiar rămîn în mare parte, inexplicabile pentru keynesieni. Estomparea, la keynesienii postbelici, a accentului pus de Keynes pe motivul „speculației” și „precauțiunii” în explicarea preferinței pentru lichiditate, în favoarea interpretării acesteia ca „un comportament rațional în raport cu riscul”, provocat de incertitudinea în ceea ce privește rata viitoare a dobânzii, exprimă un efort vizibil de abandonare a părții psihologice din analiza keynesiană (H. G. Johnson (3), J. Tobin (4)). Coloratura subiectivistă a preferinței pentru lichiditate nu dispăre însă complet. Această probabilitate deosebită percepția personală a instabilității și incertitudinii, istoricește specifică actualei stări de criză a economiei capitaliste, continuă să aibă un rol important în orientarea comportamentului agenților economici. Aici problema de fond este însă **ce natură și ce cauze are riscul în economia capitalistă contempo-**

FIȘE

INSTITUTUL CERCETĂRI JURIDICE	Dr. Octavian Căpățînă	LITIGIUL ARBITRAL DE COMERȚ EXTERIOR
ACADEMIA REPUBLICII SOCIALE ROMÂNIA		

● *Monografia dr. Octavian Căpățînă Litigiul arbitral de comerț exterior, apărută în Editura Academiei R.S.R., 1978, 178 p., încearcă abordarea materiei în special din perspectiva dreptului internațional privat. Se definește conceptul de arbitraj de comerț exterior, în comparație cu arbitrajul intern*

sau străin. Normele conflictuale referitoare la litigiile de comerț exterior se rezolvă, în linii mari, după distincția: condițiile de validitate ale convenției arbitrale, capacitatea părților, declarațiile de voință în determinarea caracterului licit al arbitrajului, prezintă caracter contractual, pe cînd cuprinsul acțiunii și întîmpinării, mecanismele de desemnare a arbitrilor, desfășurarea dezbaterilor, pronunțarea hotărîrii, căile de atac, modalitățile de executare se încadrează în sfera jurisdicțională. În țara noastră, Comisia de arbitraj de pe lângă Camera de comerț și industrie, singura instituție arbitrală de comerț exterior cu caracter permanent, se arată, în carte, se caracterizează prin: mărirea garanției de imparțialitate a arbitrilor, care nu mai sînt mandatați ai părților; caracterul nestatal al activității arbitrale, Comisia rămînd însă organ de jurisdicție națională, avînd sediul în România; independența Comisiei față de organele jurisdicționale, care păstrează însă competența pentru desemnarea super-arbitrului; rezolvarea cererilor de recuzare și, îndeosebi, investirea cu formula executorie; efectul extraterritorial al hotărîrilor arbitrale.

Investițiile și știința fundamentală

● *Într-o apreciere a situației științei în Marea Britanie, prezentată de revista săptămînală THE ECONOMIST (28.I.a.c.) sub titlul Science's cash crisis (Criza financiară a științei), se arată că - în ciuda capacității dovedite de cele 38 de premii Nobel obținute de savanții britanici în perioada postbelică - există o rămînere în urmă a științei fundamentale britanice, care s-ar datorarea tendinței de a sprijini revoluția în industrie mai mult și înaintea celei din știință. Această orientare ar fi fost justificată pentru trecut. Inginerii inventau diferite aparate înainte ca oamenii de știință să înțeleagă modul cum ele funcționează. Dar, se spune în articol, inovația a devenit mult mai dependentă decît în trecut de progresele în domeniul științei fundamentale și nivelele ridicate de siguranță pe care le pretinde societatea pot fi atinse numai dacă se cunoaște mai mult despre procesele naturale care stau la baza diferitelor invenții. Este imposibil de prezis în detaliu ce realizări vor fi obținute de pe urma cunoașterii acestor procese, deoarece este*

în natura științei fundamentale să producă salturi imprevizibile în cunoaștere. Dar ar fi nerățional, consideră revista, să fi nanțezi proiectele științifice doar în funcție de aportul economic scontat la un moment dat.

MIT KELL TUDNI

AZ 1978. ÉVI NÉPGAZDASÁGI TERVÖRÖL?

● *Sub titlul Az 1978. Évi Nép-gazdasági Tervről? (Ce trebuie să știm despre planul economiei*

chestiune de care autorii respectivi, nu se ocupă. „Obiectivismul” lor constituie de aceea, decât un mod special de recunoaștere că „homo oeconomicus” a devenit dintr-un optimist incorigibil cum era pe vremea lui Smith și Riso, un sceptic, ce oscilează permanent între activitate și prudență. Integrată unui es mai general, de eliberare a doctrinei keynesiene de ipotezele sale privind rolul pe termen scurt, introducerea funcției capitalului, funcție ea însăși de dobânzii, ca determinant explicit al ratei monetare, este o inovație ce per- unor autori ca L. Metzler (5) și R. S. (6) delimitări interesante între vechile mase monetare provocate de politica financiară și cele antrenate de activitatea economică. Din considerentele amintite, generalizările respective nu ășesc însă limitele teoriei factorilor. Ele, dezagregarea cererii de active monetare și reelaborarea teoriei preferințelor pentru lichiditate ca o teorie a prețurilor (randamentelor) diferitelor tipuri de active conduce pe unii keynesieni, ca Robinson (7) și R. Kahn (8), la redescoperirea băncilor ca deținătoare și creatoare de active monetare tipice. Fondințele analizele pe lichiditate, schimbătoare greu definibile, ca o caracteristică ce permite diferențierea diferitelor active, ei vor operațiile speculative reale ce au pe piața monetară occidentală. Procedura de circulație a capitalului de împrumutare a decurge din costurile și remunerațiile pe care diferite active le produc gestiunile individuale, interesul legat amenajarea optimă a compoziției portofoliului de active fiind suficient pentru autoîntreținere mișcarea. Sensibilitatea și dobânzii la variațiile diferitelor tipuri de active disponibile este astfel mult ex-

gerată, ceea ce se și manifestă în necesitatea intervenției directe a băncilor centrale pe piața monetară. Dacă, la autorii respectivi, aceasta nu este decât „o reacție anormală la erorile de previziune asupra pieței monetare”, de fapt este vorba despre recunoașterea implicită a insuficienței instrumentelor de control monetar central față de mișcarea imprevizibilă a plasamentelor pe termen scurt.

În ce privește teoria capitalului a lui M. Friedman și a celorlalți cantitativiști de la Chicago, pe baza căreia aceștia își construiesc modelele cererii monetare, deși fondată pe același postulat apologetic al identității funcțiilor capitalului uman și non-uman, ea este totuși diferită întrucâtva de cea keynesiană. Acesta constituie, de fapt, punctul cel mai vizat al atacurilor keynesienilor împotriva sa. Prin raționamentele sale formale asupra randamentului monetar al diferitelor forme de avere — la el, și aceasta îl deosebește net de keynesieni, moneda este și ea un bun de capital — procesul real de creare și capitalizare a veniturilor în capitalism este escamotat. Venitul la care se referă Friedman și colaboratorii săi, variabilă cu acțiune întârziată în model, este randamentul unui stoc de avere, flux produs de aceasta numai în măsura în care ea este capital. Faptul că din acest punct de vedere capitalul „uman” și „non-uman” se deosebesc în mod esențial, nu-i reține nici un moment atenția. Această confuzie își pune, apoi, amprenta asupra celei mai importante părți a analizei monetare desfășurate de școala de la Chicago, îndepărtând-o tot mai mult de keynesieni și conducând-o la cunoscutele exagerări în legătură cu rolul stabilizator exclusiv al cererii monetare în ansamblul reproducției capitaliste. De aici, extrem de con-

tabila doctrină monetaristă a ciclurilor economiei capitaliste.

Se învederează astfel, în legătură cu gândirea monetară occidentală, sinteză a unor tendințe în fond divergente, dar bazate încă pe schemele keynesiene, că aceasta parcurge un complicat proces de restructurări conceptual-metodologice, expresie a efortului de a o adapta la exigențele practice rezultate din maladiile structurale ale sistemului economic capitalist. Teoriile monetare contemporane, deși un domeniu extrem de efervescent al gândirii economice, suferă însă, ca și cele mai vechi, de aceeași inconsecvență în tratarea raportului între masa monetară și economie. Aceasta, deoarece iau în considerare, într-o formă sau alta, exclusiv analiza exterioră și unilaterală a raportului dintre cererea și oferta monetară, limitându-se la fenomenele de suprafață ale proceselor cercetate.

asist. univ. Silviu CERNA
Universitatea din Timișoara

- 1) A.K. Hansen, Monetary Theory and Fiscal Policy, (New York 1949).
- 2) J. Tobin, The Interest-Elasticity of Transactions Demand for Cash, Review of Economics and Statistics, aug. 1956.
- 3) H.G. Johnson, The General Theory after twenty-five years, American Review Proceedings, mai 1961.
- 4) J. Tobin, La préférence pour la liquidité: en tant que comportement face au risque, în "Théorie monétaire", Dunod, Paris, 1971.
- 5) L.A. Metzler, Wealth, Saving and the Rate of Interest, Journal of Political Economy, apr. 1951.
- 6) R. Turvey, Consistency and Consolidation in the Theory of Interest, Economica, nov. 1954.
- 7) J. Robinson, The Rate of Interest, Econometrica, apr. 1951.
- 8) R.F. Kahn, Stone Notes on Liquidity Preference, Manchester School of Economics and Social Studies, sept. 1954.

onale pe anul 1978?) Edit. suth Budapesta, 1978, 230 p., Bagota Béla și dr. Garam se prezintă o cuprinzătoare iluză a prevederilor celui al 5-lea plan cincinal al Ungare (1976-1980) și în cial a obiectivelor stabilite anul 1978. Avindu-se în vedere că în 1977 s-au depășit veridice de plan la unii inatori importanți, totuși fără e putea împiedica deteriora- echilibrului de ansamblu al nomiei, autorii arată că ncipalele obiective ale plau pe 1978 se referă la îmbu- țătirea echilibrului economiei. est obiectiv urmează să se lizeze îndeosebi prin crește- eficienței producției sociale, irirea productivității muncii, șterea consumului intern în in ritm inferior creșterii veni- i național, perfecționarea cturii producției și ridicarea elului tehnic, sporirea mai ra- lă a exportului față de im- rt. O secțiune specială este sacrată analizei modificării aplicării unor pirghii econo-

mice, ca sistemul de prețuri și de retribuție, unor reglementări în comerțul exterior etc.

Motivația și marketingul

● În lucrarea De l'étude de motivation à la création publicitaire et à la promotion des ventes (De la studiul motivației la creația publicitară și la promovarea vânzărilor), Dunod, 1977, 422 p., Henri Joannis încearcă să concretizeze raporturile dintre motivațiile și trinele între care se zbate cumpărătorul-candidat. Intenția sa este de a deduce mijloacele capabile să determine precumpănirea primelor asupra celor din urmă. O primă distincție ar consta între „consumatori” și „neconsumatori”, după criteriul priorității motivațiilor sau al trinelor. O a doua distincție se face între comportamentul de toate zilele și acela „de duminică” sau — mai important încă — „de concediu”, când crește tentația depășirii „standing-ului” cotidian. Axul psihologic este definit ca

elementul publicitar de natură să stimuleze motivațiile și să diminueze inhibițiile.

THE FAILURE OF WORLD MONETARY REFORM, 1971-1974

John Williamson

● Cartea prof. John Williamson (de la Universitatea Warwick, Anglia) The failure of world monetary reform, 1971-1974 (Nereușita reformei monetare mondiale, 1971-1974), New York 1977, 222 p, este o cronică a detaliilor încercărilor de reformă a sistemului monetar internațional după prăbușirea în

FIȘE

1971 a sistemului de la Bretton Woods. Autorul a participat timp de doi ani la lucrările comitetului F.M.I. care avea misiunea să propună o reformă acceptabilă a sistemului monetar. Se prezintă soluțiile preconizate și se analizează cauzele nereușitei lor. Printre acestea ar fi conflictele dintre interesele naționale, lipsa de voință politică, îndeosebi din partea S.U.A., și unele dificultăți de natură tehnică. După J.W., actualele aranjamente determină o mare instabilitate a ratelor de schimb, o totală lipsă de control asupra volumului lichidității internaționale, distribuirea nesatisfăcătoare a rezervelor, o continuă asimetrie în poziția dolarului S.U.A., slăbiciunea mijloacelor de apărare împotriva ratelor de schimb cu caracter „agresiv” în scopuri anticiclice.

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale

FACILITĂȚI INTERNAȚIONALE DE GARANTARE A CREDITELOR DE EXPORT

PROMOVAREA EXPORTURILOR. Îndeosebi a celor de produse industriale finite, ca o cale principală de obținere a devizelor necesare unor importuri crescînde de echipamente pentru investiții, a devenit o problemă crucială pentru țările în curs de dezvoltare, alături de extinderea industriilor pentru înlocuirea de importuri. Evoluția recentă a comerțului lor exterior confirmă preocuparea acestor țări pentru o participare cât mai intensă la circuitul mondial de bunuri materiale, pentru folosirea avantajelor cooperării internaționale în scopul valorificării eficiente a propriilor lor resurse.

În eforturile lor de a-și diversifica exporturile de produse finite, țările în curs de dezvoltare se lovesc însă de concurența furnizorilor tradiționali de astfel de produse din țările dezvoltate. Ca nou venite pe piața internațională, țările în curs de dezvoltare care oferă la export bunuri de echipament industrial se găsesc deseori într-o situație dezavantajată atît din cauza prețului comparativ mai ridicat al mărfurilor și a calității lor uneori necompetitive, cît și a imposibilității în care se află de a acorda eventualilor clienți o amîinare sau eșalonare a plății pentru produsele pe care aceștia ar dori să le cumpere.

Un instrument de bază cu efecte multiple

ÎN PERIOADA de după cel de-al doilea război mondial, creditele de export au devenit treptat un instrument de bază pentru finanțarea comerțului internațional. Inițial ele au fost negociate pe perioade de un an pînă la trei ani pentru a compensa fluctuațiile pe termen scurt ale încasărilor din export realizate de țările cumpărătoare. Ulterior, ca urmare a oscilațiilor mai mari în încasările de devalize și a insuficienței lichidităților internaționale, termenul de acordare a creditelor a fost extins la cinci, opt sau chiar mai mulți ani pentru a se putea menține un flux normal al exporturilor.

Un factor important care a contribuit la folosirea pe scară largă a creditelor de export îl constituie creșterea ponderii comerțului cu echipamente industriale. Avînd de regulă o valoare mare, achizițiile de echipamente industriale nu pot fi achitate imediat sau în termen scurt fără a crea dificultăți financiare, îndeosebi în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Preocupate de accelerarea industrializării lor, de o participare cât mai activă la schimburile economice mondiale, țările în curs de dezvoltare au acordat o atenție tot mai mare folosirii creditelor de export ca instrument de stimulare a propriilor lor exporturi. În acest scop, multe țări în curs de dezvoltare au creat sisteme naționale proprii de finanțare a creditelor de export și de asigurare a acestora.

Problema creditelor de export ca mijloc de stimulare a expansiunii eco-

nomice în țările în curs de dezvoltare a intrat tot mai mult și în sfera preocupărilor O.N.U. și ale organizațiilor din sistemul său. Astfel, în 1967, cu ocazia celei de-a II-a sesiuni a Comisiei U.N.C.T.A.D. pentru invizibile și finanțarea legată de comerț, reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare au propus studierea utilizării creditelor ca instrument de finanțare a comerțului între aceste țări. Recunoscînd rolul important al unui sistem de creditare a exporturilor pentru creșterea volumului schimburilor comerciale între țările în curs de dezvoltare, Consiliul Economic și Social al O.N.U. (ECOSOC) a cerut în același an Secretarului general al O.N.U. să consulte țările interesate asupra posibilităților înființării de astfel de sisteme naționale și regionale pe baza experienței țărilor dezvoltate.

Consiliul pentru comerț și dezvoltare a decis în 1974 convocarea unui grup de experți pentru a examina diferitele aspecte ale creditelor de export ca mijloc de promovare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv „ideea stabilirii unui sistem internațional de garantare a creditelor de export care să fie patronat de instituțiile financiare internaționale și băncile regionale de dezvoltare, precum și problema refinanțării creditelor de export în vederea facilitării exporturilor de articole finite, în special de produse industriale, bunuri de echipament și servicii tehnice ale țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv comerțul cu astfel de articole dintre aceste țări”. Grupul de experți, constituit în cadrul Comisiei U.N.C.T.A.D. pentru invizibile și finanțarea legată de comerț, a ajuns la concluzia că „ar fi utilă crearea unei facilități de acordare de garanții care să dea țărilor în curs de dezvoltare posibilitatea refinanțării creditelor de export pe piețele financiare internaționale în condiții mai favorabile”.

Examinînd raportul grupului de experți, Comisia U.N.C.T.A.D. pentru invizibile și finanțarea legată de comerț a adoptat o rezoluție a sa din 1975, a invitat „Banca Mondială și instituțiile regionale de dezvoltare să studieze de urgență problema creării sau extinderii facilităților care să ofere țărilor în curs de dezvoltare posibilitatea refinanțării creditelor de export”. Urmare aceleiași rezoluții, Secretariatul U.N.C.T.A.D. a pregătit, cu sprijinul unor experți internaționali, două studii (doc. TD/B/655 Add. 1 și Add. 2) în care sînt examinate în detaliu o serie de aspecte tehnice legate de crearea unei facilități internaționale de garantare a creditelor de export (E.C.G.F. — Export Credit Guarantee Facility). Unul din aceste studii a fost elaborat după consultarea a peste 90 de instituții financiare, private și interguvernamentale, care toate s-au declarat în favoarea creării unei astfel de facilități, sub forma unui organism internațional, considerînd că E.C.G.F. ar fi deosebit de utilă pentru creșterea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

E.C.G.F. : mecanism și funcționare

MECANISMUL E.C.G.F., conform studiilor Secretariatului U.N.C.T.A.D., ar putea fi prezentat astfel. În cadrul unei tranzacții de comerț exterior o țară în curs de dezvoltare, pe care o vom numi țara A, acordă credit de export țării importatoare (care poate fi o altă țară în curs de dezvoltare sau o țară dezvoltată) numită țara B. Țara A, care primește de la țara B un angajament de plată, din partea importatorului sau a băncii acestuia, respectiv o cambie, o trată sau un alt document, le prezintă pentru garanție, la E.C.G.F. Cu cambia sau trata astfel garantate, țara A poate obține imediat mijloacele financiare de care are nevoie, de la orice bancă de pe piața financiară internațională. La data scadenței această bancă va prezenta cambia sau trata instituției din țara B care le-a emis, pentru a le încasa valoarea. Dacă această instituție nu poate plăti, banca respectivă va prezenta cambia sau trata la E.C.G.F. de la care va încasa neîntîrziat valoarea lor. E.C.G.F. își va recupera suma plăților de la instituția din țara A care a primit imputerniciri să reprezinte această țară la E.C.G.F. La rîndul ei instituția respectivă își va recupera banii de la instituția din țara B care a emis cambia sau trata.

Garanția oferită de E.C.G.F. ar urma să acopere integral suma înscrisă pe angajamentul de plată emis de importator sau banca acestuia în favoarea țării exportatoare. Deținătorul cambiei sau tratei garantate de E.C.G.F. va avea dreptul să primească imediat și integral de la E.C.G.F. suma garantată. Întrucît E.C.G.F. își va recupera banii de la țara exportatoare, riscul decurgînd din acordarea de credite de export continuă să rămînă în sarcina acestei țări. O pierdere ar fi suportată de E.C.G.F. numai în cazurile în care nici importatorul și nici țara exportatoare nu ar fi în măsură să-și achite obligațiile asumate. Astfel de pierderi ar fi minime și în orice caz inferioare pierderilor asumate de instituțiile naționale de asigurare a creditelor de export.

În studiile Secretariatului U.N.C.T.A.D., se apreciază că funcționarea E.C.G.F. ar reprezenta un mijloc eficient de îmbunătățire a posibilităților de comercializare a instrumentelor de plată și de credit rezultînd din operațiunile de acordare a creditelor de export de către țările în curs de dezvoltare. Efectele de comerț exterior (cambii, trate etc.) garantate de E.C.G.F. se vor bucura de un mai mare grad de încredere în ceea ce privește recuperarea lor și în consecință ele vor fi mai ușor schimbate pe piața financiară internațională. În acest fel țările în curs de dezvoltare exportatoare vor putea încasa imediat și integral valoarea expor-

turilor efectuate, parte din ea direct de la importator iar restul corespunzător vânzării pe credit prin schimbarea angajamentului de plată al importatorului (cambia, trata etc.) garantat de E.C.G.F. la o bancă oarecare de pe piața internațională. Incasind imediat întreaga valoare a exporturilor, țările în curs de dezvoltare vor putea folosi mijloacele bănești respective pentru finanțarea dezvoltării lor economice accelerate. Instituțiile financiare din aceste țări vor fi și ele în măsură să acorde un volum sporit de astfel de credite. De asemenea, exportatorii din țările în curs de dezvoltare vor fi în situația de a oferi importatorilor aceleași condiții de plată ca și exportatorii din țările dezvoltate. Toate acestea vor contribui la promovarea și creșterea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, îndeosebi de produse industriale finite.

După părerea experților consultați de Secretariatul U.N.C.T.A.D., pentru ca E.C.G.F. să contribuie în mod efectiv la promovarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, este necesar ca garanția să fie acordată indiferent de destinația exporturilor, respectiv indiferent dacă importatorul care cumpără pe credit este dintr-o țară în curs de dezvoltare sau dintr-o țară dezvoltată și indiferent dacă acest importator este o instituție privată sau publică. Pentru ca E.C.G.F. să nu fie supusă unor riscuri excesive, ar trebui limitat volumul creditelor pentru care o țară ar urma să solicite garanții de la E.C.G.F. Aceasta nu ar însemna însă că ar trebui stabilite plafoane pe țări. Accesul la E.C.G.F. ar urma să fie întrucâtva îngăduit numai țărilor care nu și-au onorat obligațiile anterioare, respectiv, atunci când E.C.G.F. le solicită să-i ramburseze sumele plătite în cazurile în care importatorii nu și-au achitat la scadență angajamentele lor de plată.

Având în vedere practica internațională în ceea ce privește termenele pe care se acordă creditele de export, se sugerează ca E.C.G.F. să ofere garanții numai pentru creditele acordate pe o durată de peste un an și nu mai mari de 10 ani, cu condiția ca mărfurile și serviciile care fac obiectul tranzacției comerciale ar fi fost negociate în aceste condiții. Se consideră totuși că și creditele pe termene mai mari de 10 ani ar putea fi garantate dar numai după aprobarea lor în prealabil de către Consiliul de administrație al E.C.G.F.

Instrumentele de plată și de credit prezentate la E.C.G.F. vor putea fi exprimate în orice monedă convertibilă. Ele vor trebui însă să aibă caracteristicile uzuale ale efectelor de comerț exterior și în special să poată fi schimbate în mod liber și să se conformeze normelor acceptate cu privire la drepturile titularilor de a le realiza la timpul dorit de aceștia. Documentele garantate de E.C.G.F. ar urma să fie comercializate de țara exportatoare direct pe piața internațională, beneficiind de condiții mai favorabile decât în cazul în care nu ar fi garantate de E.C.G.F.

Fiecare țară în curs de dezvoltare ar urma să desemneze o singură instituție națională care va ține legătura cu E.C.G.F. Ea va fi autorizată să restituie E.C.G.F. sumele achitate de aceasta în cazurile în care efectele de comerț pe care le-a garantat nu sînt plătite la scadență de cel care le-a emis. În cadrul relațiilor de colaborare cu E.C.G.F., instituția respectivă îi va furniza informațiile necesare cu privire la



Peste jumătate din comerțul mondial se desfășoară pe mare

tranzacțiile efectuate și va certifica dacă creditele de export în chestiune sînt în conformitate cu condițiile prescrise pentru a putea fi garantate.

Intensificarea preocupărilor pentru crearea E.C.G.F.

AVIND ÎN VEDERE că E.C.G.F. ar avea dreptul să apeleze la guvernele țărilor exportatoare care au acordat credite de export, pentru orice plată efectuată în contul garanțiilor acordate, obligațiile sale vor fi asigurate în proporție de 100% prin acoperirea furnizată de guverne. În această situație resursele financiare ale E.C.G.F. ar putea să reprezinte în primii ani de activitate numai circa 20% din valoarea garanțiilor acordate. Acest procent ar putea fi apoi redus progresiv. În ceea ce privește capitalul efectiv vărsat al E.C.G.F., experții consultați de U.N.C.T.A.D. apreciază că ar trebui să se verse între 20% și 25% din totalul capitalului necesar. Astfel, pentru fiecare tranșă de 100 milioane dolari garantată de E.C.G.F. capitalul vărsat ar urma să fie între 4 și 5 milioane dolari. Capitalul efectiv vărsat al E.C.G.F. ar urma să fie constituit din sumele subscrise de instituția națională desemnată de fiecare țară în curs de dezvoltare pentru a ține legătura cu E.C.G.F., de băncile comerciale ale diferitelor țări, precum și de diverse alte instituții financiare, regionale și internaționale. În funcție de necesități, E.C.G.F. va putea obține restul de resurse, sub formă de împrumut, de la băncile comerciale, de la Banca Mondială precum și de la băncile regionale de dezvoltare.

Pentru acoperirea cheltuielilor ocazionate de operațiunile sale de garantare a creditelor de export ale țărilor în curs de dezvoltare, E.C.G.F. ar urma să perceapă un comision care nu va depăși însă 0,25% pe an.

Ca țară în curs de dezvoltare interesată în dezvoltarea exporturilor de mașini, utilaje și alte produse industriale finite, România socialistă a acționat în mod constant, în cadrul

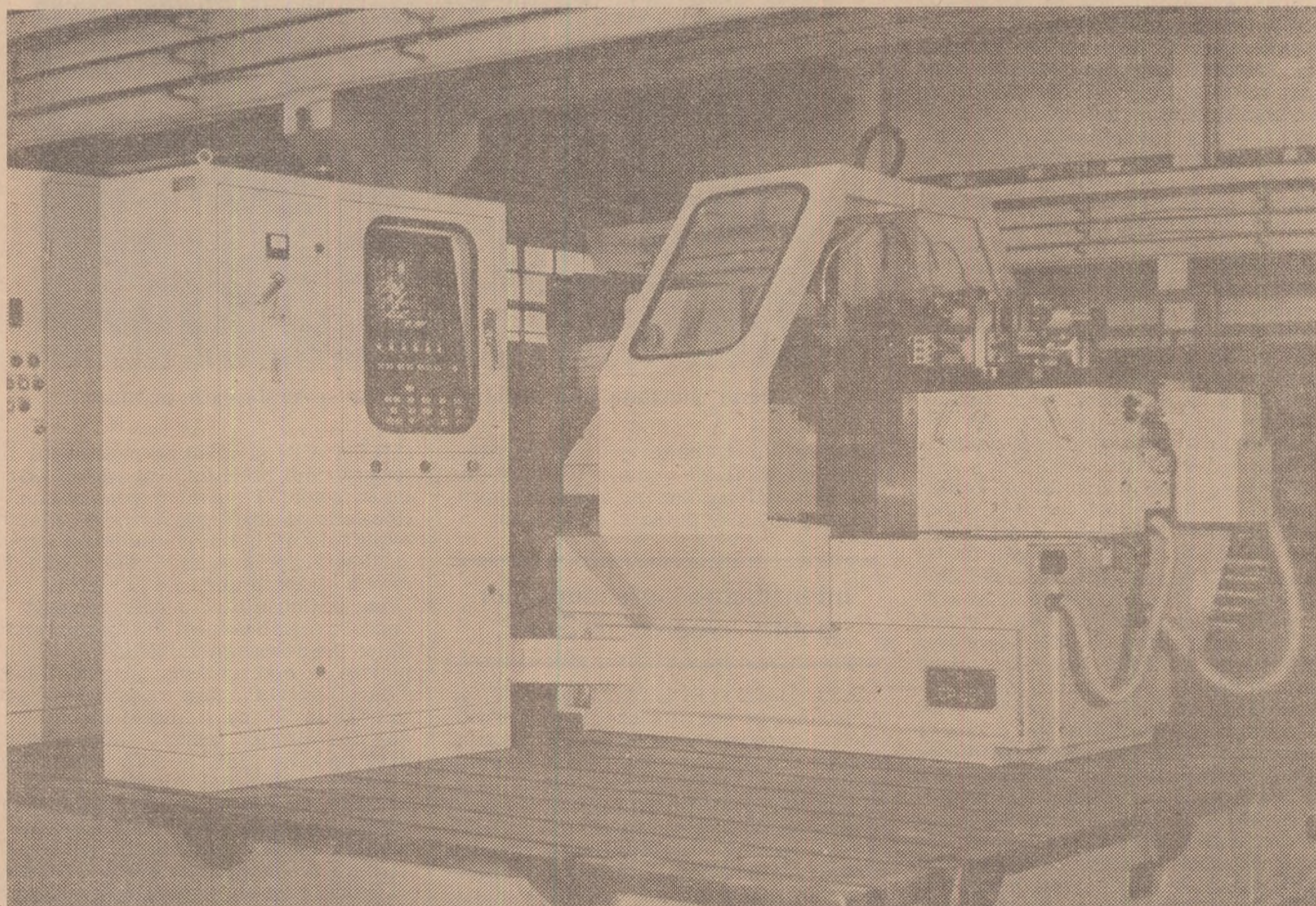
U.N.C.T.A.D. și al altor organizații internaționale precum și în cadrul „Grupului celor 77”, pentru promovarea și folosirea pe scară largă a creditelor de export ca mijloc de stimulare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. Cu ocazia dezbaterilor de la ultima sesiune a Consiliului pentru comerț și dezvoltare din august 1977 asupra studiilor Secretariatului U.N.C.T.A.D. cu privire la oportunitatea și posibilitatea creării E.C.G.F., țara noastră s-a pronunțat, la fel ca și multe țări în curs de dezvoltare, pentru intensificarea preocupărilor U.N.C.T.A.D. în vederea înființării cât mai repede posibil a E.C.G.F. La inițiativa României, Consiliul a adoptat o rezoluție prin care se cere Comisiei U.N.C.T.A.D. pentru invizibile și finanțarea legată de comerț să examineze cu prioritate, la viitoarea sa sesiune, din mai 1978, toate documentele pregătite de Secretariatul U.N.C.T.A.D., inclusiv studiile citate mai sus, precum și comentariile făcute de diferitele delegații în cursul sesiunii Consiliului, în vederea adoptării de măsuri concrete vizînd constituirea unui mecanism internațional pentru garantarea creditelor de export acordate de țările în curs de dezvoltare.

Contribuind la promovarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, în special a celor de produse industriale finite, la creșterea încasărilor în devize și prin urmare la sporirea posibilităților de finanțare a dezvoltării lor economice accelerate, la realizarea pe această cale a numeroaselor obiective de creștere stabilite într-o serie de documente internaționale, facilitatea internațională de garantare a creditelor de export ar reprezenta deci un important mijloc pentru înfăptuirea noii ordini economice internaționale pe care o necesită reducerea decalajelor și lichidarea subdezvoltării în lume. Este necesar, de aceea, ca toate statele, dezvoltate și în curs de dezvoltare, precum și organizațiile internaționale în materie, să sprijine și să participe în mod eficient la crearea și funcționarea facilității de garantare a creditelor de export.

Ion BARAC

MACHINOEXPORT

STRUNG REVOLVER AUTOMAT CU COMANDĂ PROGRAM SR 631



- Timp extrem de scurt de montare și programare a strungului ;
- Exploatarea eficientă a strungului la prelucrarea pieselor mici și mijlocii ;
- Mișcarea rapidă a suportilor, în toate direcțiile ;
- Strungul este comod în exploatare ;
- Construcție robustă și compactă.

● Diametrul maxim al barelor, mm	63
● Diametrul maxim peste suportul transversal, mm	220
● Rotațiile axului, rot/min	40-2000
● Puterea motorului principal, kW	13
● Greutate, kg	3 900



EXPORTATOR :
v/o Machinoexport
str. Aksakova, 5
Sofia, R. P. Bulgaria
telefon : 88 53 21
telex : 022 425
Telegrame : Machinexport-Sofia

TENDINȚE — CONJUNCTURI

E.E.: discrepanță prognoze — realizări

RITMUL de creștere produsului intern brut prognozat pentru acest an de Comisia Pieței comune pentru ansamblul celor nouă țări membre, 2,8%, nu îl întrece decât cu puțin pe cel înregistrat efectiv anul trecut, de 1,9%, el însuși

inferior previziunilor de la mijlocul anului trecut. Raportul dintre previziuni și realizările estimate pe 1977 se caracterizează prin aceea că în nici una din cele șase țări cuprinse în tabel ritmul prognozat nu a fost atins. Pentru anul în curs, așa cum se observă din tabel, Anglia (cu 3,1%) și R.F.G. (cu 3,5%) ar urma să depășească media pe C.E.E., în vreme ce Italia (cu 1,7%) s-ar situa sensibil sub ea.

Cresterea produsului intern brut în unele țări ale C.E.E. (în %)

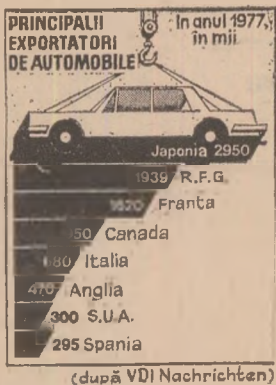
	1977		1978
	Previziuni din iunie 1977	Estimări actuale	Previziuni actuale
Franța	+3	+2,3	+2,7
R.F.G.	+4	+2,6	+3,1
Anglia	+0,7	-0,1	+3,5
Italia	+3	+1,8	+1,7
Belgia	+3,5	+2,4	+2,3
Olanda	+3,2	+2,4	+2,1
Total C.E.E.	+3	+1,9	+2,8

Sursa: Le Monde, 21 martie 1978.

Export de automobile

LA FEL ca în precedenți, și în 1977 pe primul loc în ierarhia marilor exportatori mondiali de automobile s-a situat Japonia, urmată la o distanță apreciabilă de R.F.G. și Franța (vezi graficul). La cifra relativ modestă a exportului american trebuie adăugată însă activitatea filialelor din străinătate ale marilor firme constructoare din U.S.A. La acest capitol, l producției de auto-

mobile în străinătate, firmele americane sînt cele care se află în fruntea clasamentului.



Scădere de ritm în construcția de locuințe

REVISTA L'Usine Nouvelle a publicat recent o microsinteză asupra evoluției construcțiilor de locuințe din principalele țări vest-europene în cursul anului 1977 și a prognozelor pentru anul în curs, care ilustrează persistența conjuncturii stagnante și chiar de restrîngere a activității în acest domeniu. Astfel, în Anglia, anul trecut numărul locuințelor pentru care au fost deschise șantiere de lucru a fost cu 18% inferior celui din 1976, iar numărul locuințelor terminate (de 302 mii) cu 4% mai mic. În Franța, numărul locuințelor lansate în construcție a fost — corespunzător — cu 6% mai mic, iar cel al locuințelor terminate s-a situat aproximativ la același nivel (448,6 mii).

Previziunile oficiale pe 1978 indică reducerea în continuare a numărului de locuințe lansate în construcție (de pildă, cu 3—7% în cazul Franței) sau al celor terminate (cu 3—12% în cazul R.F.G.).

Orientări în dezvoltarea economică

Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă: eforturi pentru diversificarea industriei

JAMAHIRIA Arabă Libiană Populară Socialistă se numără printre principalele țări producătoare de petrol ale lumii (anul trecut s-au extras circa 100 milioane tone). Pentru reducerea treptată a gradului de dependență a țării față de sectorul petrolifer (care se prevede, totuși, să reprezinte în strategia pe termen lung principala sursă de mijloace financiare), pentru perioada planului cincinal 1976—1980 se preconizează diversificarea structurii pe ramuri a economiei naționale, inclusiv prin valorificarea superioară a petrolului și gazelor. Pe linia realizării acestui obiectiv, recent a intrat în funcțiune combinatul de prelucrare a țițeiului de la Zawia, la Mereda se află în construcție un combinat petrochimic, iar până în anul 1980 va fi construită la Abu Kamash o uzină de clorură de vinil care va produce 65 000 tone pe an. La Tripoli se va construi o uzină de fier-beton cu o capacitate de 20 000 tone/an. Planul de electrificare a țării prevede în perioada 1976—1980 investiții de circa 183 milioane de dolari. În anii următori, se va acorda o atenție tot mai mare utilizării energiei nucleare în diferite sectoare ale economiei, printre care și cele petrolifer și petrochimic. A fost prevăzută construcția unei centrale nucleare cu o putere de 600 MW și s-au pus bazele unui centru atomic dotat cu un reactor de mică putere.

Se află în studiu un plan de dezvoltare industrială pe termen lung, până în anul 2000, care va ține seama de materiile prime disponibile.

Agricultura libiană se dezvoltă în conformitate cu un plan decenal, ale cărui obiective sînt extinderea producției vegetale și animale prin amenajări funciare și dezvoltarea zonelor de pășune. Se au în vedere acțiuni de defrișare și plantare, construcția de silozuri, antrepozite și capacități frigorifice pentru depozitarea produselor vegetale și animale. Un accent special se pune pe exploatarea rațională a resurselor de apă de la suprafață și freatice, ținînd seama că peste nouă zecimi din teritoriul țării este reprezentat de deșert. Pînă acum au fost introduse în circuitul agricol circa 600 000 hectare de terenuri deșertice, din suprafața de 1,6 milioane hectare prevăzută în plan.

În domeniul infrastructurii, în cursul se va trece la construcția unui nou aeroport internațional la Benghazi, pentru cinci milioane de pasageri pe an.

Ca o expresie concretă a sprijinului activ pe care România îl acordă țărilor care au pășit pe calea dezvoltării de sine stătătoare, specialiștii români participă, alături de muncitori și specialiști libieni, la construirea unor obiective industriale, școli, locuințe, a unui port pescăresc la Tripoli, a șoselei Tarhuna — Ben Walid etc.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 3—7 aprilie 1978 dolarul S.U.A. a continuat să manifeste o tendință descendentă în raport cu restul valutei occidentale. Această evoluție, fără luctuații ample, a avut loc pe fondul dezbaterilor privind eforturile Administrației S.U.A., de a plafona ritmul inflației la 6—7% pe an și măsurile care ar putea contribui la diminuarea deficitului balanței de plăți. Totodată, au fost relevate discuțiile referitoare la deblocarea rezervelor de aur ale Trezoreriei S.U.A. pentru intervenții pe piața de schimb, în vederea contracțării luctuațiilor excesive ale cursului dolarului.

Francul elvețian a înregistrat la deschidere un nivel de circa 1,8230 franci/dolar, după care a revenit treptat a un nivel apropiat de închiderea precedentă de circa 1,8610 franci/dolar. Marea vest-germană a depășit din nou bariera de 2 mărci/dolar, cotînd la circa 1,9930 mărci/dolar (cu circa 1,4% peste închiderea de referință), după care, sub efectul intervențiilor repetate ale Băncii federale, cursul s-a stabilizat la circa 2,0140 mărci/dolar. Francul francez, după o reprecieri de circa 1,3%, corespunzătoare unei cotații de circa 4,52 franci/dolar realizată în prima zi a intervalului, a evoluat în nota generală, codînd o parte din avansul cîștigat. La închidere francul a cotat la circa 1,55 franci pentru un dolar, cu numai 0,6% peste închide-



rea de referință. Lira italiană, continuînd să realizeze o reprecieri moderată față de dolar, a atins un nivel de circa 849 lire/dolar, în timp ce lira sterlină pare a înregistra o modificare de tendință ilustrată de repreciera sa la finele intervalului, cînd a cotat la circa 1,8750 dolari pentru o liră. Yenul japonez a atins un maxim de 218,15 yen/dolar, evoluînd pe ansamblu sub 220 yen/dolar, în condițiile unei intervenții minime din partea Băncii Japoniei.

Dobînzile la eurodepozite la șase luni au fost de circa 7,9375% pentru eurodolari, 0,75% pentru eurofranci elvețieni și 3,375% pentru euromărci vest-germane.

După publicarea prețului de circa 178 dolari/uncie la care a fost adjudecat metalul galben la ultima licitație organizată de FMI, prețul aurului a atins 182 dolari/uncie, dar la ultimul fixing de vineri 7 aprilie a.c. a fost stabilit la 179 dolari pe uncie.

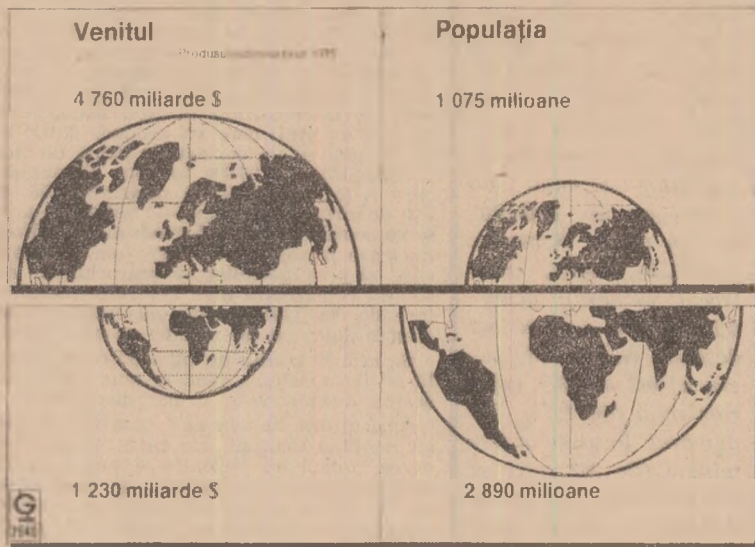
**Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN**

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 3—7 IV, luîndu-se ca bază cursurile din 31.III.1978.

Decalaje

UN PRODUS național brut de peste patru ori mai mare într-un grup de țări, la o populație de peste două ori și jumătate mai mică decît a celui alt grup — aceasta este neîndoiește expresia unui decalaj care nu poate fi redus la diferențe regionale, geografice sau altele similare. Chiar în prezentarea din grafic, care este conceput — conform unei viziuni occidentale curente — pe ideea „conflictului Nord-Sud”, rezultă că diferența dintre produsul național brut pe locuitor din cele

doă grupuri de țări este de ordinul a 10:1. Iar această diferență vedește înainte de toate — și în expresia sa medie, dedusă din grafic — o adevărată prăpastie între nivelurile de dezvoltare economică, la rîndul lor moștenirea unei îndelungate evoluții istorice și în special rezultatul îndelungatei aplicări a unei politici de aservire și de menținere a multor popoare și a unor întregi continente în stare de mizerie. Dezechilibrul dintre repartizarea populației pe glob și repartizarea venitului devine tot mai intolerabil pentru omenire, a cărei dezvoltare pașnică și armonioasă cere reducerea grabnică a decalajelor și lichidarea subdezvoltării în lume.



(după Globus-Kartendienst)

Petrolul: resurse și productivitate

DATE RECENTE referitoare la volumul resurselor certe de petrol din țările nesocialiste și la numărul sondelor în funcțiune scot la iveală o disproporție frapantă: repartitia sondelor între diferitele regiuni ale globului este deseori invers proporțională cu cea a zăcămintelor (vezi tabelul). Dacă

Regiunea și țara	Zăcămintele certe de tipul* (mil. tone)	Sonde în funcțiune* (unități)
TOTAL	71 405,5	585 650
Din care (în %):		
America de Nord	9,1	91,8
America Centrală și de Sud	5,0	4,7
Europa occidentală	4,9	0,9
Africa	10,6	0,7
Orientalul Apropiat și Mijlociu	66,9	0,7
Asia de Sud-Est, Extremul Orient și Oceania	3,5	1,2

* La finele anului 1977. ** La 1/VII 1977. Sursa: „Oil and Gas Journal”.

luăm ca indicator raportul dintre ponderile fiecărei regiuni în volumul total al zăcămintelor și în numărul total al sondelor în funcțiune, valoarea lui se situează pe o gamă largă, între 0,11 pentru America de Nord și 95,1 în cazul Orientului Apropiat și Mijlociu.

Explicația acestui fenomen rezidă în primul rînd în decalajul pronunțat dintre productivitatea sondelor aflate în funcțiune în diferite zone și țări ale lumii; în S.U.A., de pildă, volumul mediu al extracției per sondă în 1977 a fost de 910 tone, față de peste 600 mii tone în Arabia Saudită.

Direcții în exportul albanez

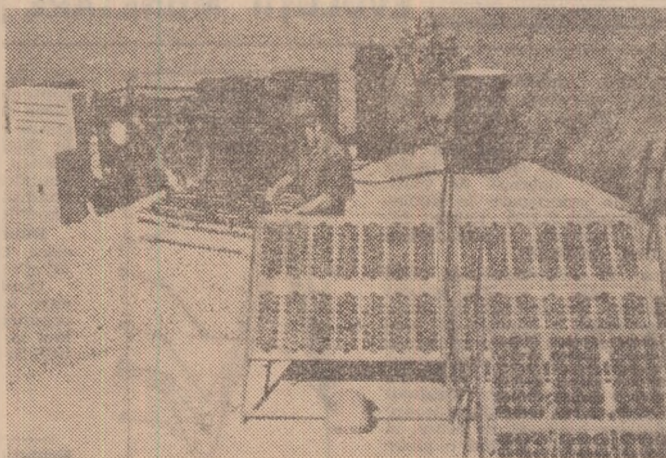
ACTUALUL plan cincinal albanez (1976—1980) prevede o creștere a exportului cu 23—26% față de precedentul cincinal, mai rapidă decît cea a importului, paralel cu o serie de îmbunătățiri atît în structura importului cît și în cea a exportului.

În baza hotărîrilor celui de-al VII-lea Congres al Partidului Muncii din Albania, în 1980 produsele prelucrate trebuie să ajungă să reprezinte circa 65% din export. În acest fel, relevă publicația **Albanian Foreign Trade**, se acționează pe linia orientării trasate de Congres ca în perspectivă toate minereurile să fie prelucrate în țară, înainte de a fi exportate.

Pe baza dezvoltării industriei metalurgice, Albania exportă astăzi, alături de minereu de cupru și de fero-nichel, și produse prelucrate cum ar fi șirme și cabluri de cupru, oțel, fier-beton etc. În cazul altor minereuri, ca de pildă cel de crom, la care din punct de vedere al extracției pe locuitor Albania se situează pe unul din primele locuri în lume, se acționează de asemenea pentru închiderea ciclului de producție în vederea exportului de concentrate. De notat că pînă în 1980, față de 1975, extracția de minereu de crom va spori cu 46%, cea de minereu de cupru cu 55%, cea de fero-nichel de 3,3 ori, iar cea de cărbune se va dubla.

S.U.A.: energia solara ciștiga teren

„Noi nu vom utiliza energia solară pe o scară destul de largă pînă la sfîrșitul acestui secol, astfel încît să putem reduce substanțial importul sau producția internă de petrol, dar aceasta nu înseamnă că în S.U.A. nu va exista pentru ea o piață vastă și crescîndă cu mult înainte de sfîrșitul secolului”, afirmă Jeff Witwer, respon-



Instalație experimentală de purificare a apei cu ajutorul energiei solare

sabilul sectorului respectiv din cadrul Centrului pentru energie al Institutului SRI Internațional. De cîțiva ani, arată el, piața pentru sistemele de încălzire a apei și aerului în locuințe, pe bază de energie solară, se dublează la fiecare 6 luni, și este rezonabil să se aștepte dublarea în continuare a pieței la fiecare 12 luni în cursul următorilor 5-10 ani, înainte de a interveni o încetinire.

Rațiunea este că aceste sisteme sînt competitive încă de pe acum în multe părți ale S.U.A., nu numai în regiunile însorite din sud-vestul țării. Dealtfel, costul va tinde să scadă, apreciază expertul citat, odată cu extinderea aplicațiilor — atît din punct de vedere tehnic, cît și teritorial. În anul 2000, declară el, datorită utilizării energiei solare consumul altor surse de energie în S.U.A. va putea fi cu circa 8% mai redus decît ar fi fost cazul fără ea. Esențial în evaluarea perspectivelor este faptul că aplicațiile bazate pe energie solară devin tot mai ieftine, pe cînd sursele alternative de energie devin tot mai scumpe.

LOSAR

Funcția de emisiune a creditului

PINA NU DEMULT, cercetările economice s-au reocupat exclusiv de funcția distributivă a creditului. În îndeplinirea acestei funcții, creditul ancor apare ca un sistem de relații între întreprinderi și bănci; mijloacele bănești ale întreprinderilor care, în circuitul lor devin temporar disponibile în conturile bancare ale acestor întreprinderi, ca și cele ale sistemului financiar, care se eliberează — de asemenea temporar — în cadrul operațiilor efectuate de acest sistem, devin din mobilizarea lor de către bancă, resurse ale sistemului de credit și sînt folosite, prin redistribuire, la creditarea economiei naționale.

Creditul nu îndeplinește însă numai funcția de distribuție ci și aceea de emisiune. A fost destul de greu să se ajungă la această constatare, iar unii cercetători contesta și azi o asemenea funcție. Ea este totuși indispensabilă într-o economie dinamică, în care activitatea de producție și circulație re nevoie în permanență de un volum tot mai mare de mijloace bănești. Sursa mijloacelor bănești suplimentare, necesare în urma intrării în circuit a unor noi valori care se distribuie și redistribuie în procesul economic, nu poate fi alta decît creditul, utilizat în funcția lui de emisiune: Politica de credit a băncii constituie în același timp și politica ei de emisiune" (Z. V. Atlas).

Creditul reprezintă deci instrumentul menit să crească, cu ajutorul băncilor, la realizarea unei concordanțe permanente a masei banilor în circulație cu aceea cerută de reproducția largită. Atunci când plusul de bani în circulație reclamă de sporierea producției nu se poate acoperi prin redistribuirea mijloacelor bănești existente în circulație (numerarului și disponibilității din conturile bancare), el va fi acoperit prin crearea de mijloace bănești, adică prin lărgirea creditului, prin utilizarea funcției de emisiune a acestuia.

Este evident că această utilizare a creditului ca instrument de reglare a dinamicii producției și circulației trebuie bine cuprinsă, deoarece ea poate constitui germenul unui dezechilibru în economie. Pentru ca emisiunea suplimentară de bani prin intermediul creditului să sprijine efectiv dezvoltarea economiei este necesar:

— să existe mijloace de producție și forță de muncă disponibile;

— rezultatul final — produsul — să aibă o deslăcere asigurată;

— recuperarea creditului să fie efectuată într-un termen scurt.

În cazul contrar, utilizarea funcției de emisiune a creditului poate degenera într-un dezechilibru inflaționist în economie.

Într-o serie de țări capitaliste, stagnarea economică și fenomenele de criză, atât de dese în ultima vreme, au fost combătute printr-o politică a „banilor ieftini”, adică printr-o largă utilizare a funcției de emisiune a creditului și prin practicarea unor dobânzi reduse. De cele mai multe ori, această politică a sporit inflația, fără să se realizeze „încălziră” economiei. Numeroasele cazuri de „stagflație”, de coexistență a inflației și stagnării economice, au dovedit că fără existența unor condiții favorabile, utilizarea expansionistă a creditului nu duce la obținerea efectelor pe care se contă.

În țările socialiste, inclusiv în țara noastră, funcția de emisiune a creditului este adaptată în tocmai nevoilor reale de creștere a producției. O asemenea adaptare se realizează planificat — prin planul de credit —, așa cum circulația numerarului este planificată prin planul de casă. În planul de credit figurează creșterea resurselor de credite (inclusiv creșterea numerarului în circulație) în funcție de nevoile sporite de credite ale economiei.

C. K.

noi locuri de muncă. În R.F.G., de pildă, se apreciază că măsurile adoptate împotriva poluării fonice vor stimula dezvoltarea activității în ramura materialelor de construcții, pînă în 1985 fiind de așteptat crearea a 50 000 noi locuri de muncă. Adoptarea unor dispoziții mai severe privind izolarea termică și construirea unor uzine de epurare pe bază biologică vor avea de asemenea ca urmare, potrivit specialiștilor, sporirea cu cîteva zeci de mii a locurilor de muncă din construcții. În prezent peste 1 000 de întreprinderi vest-germane activează în domeniul înlăturării deșeurilor și tratații apelor uzate, al combaterii poluării atmosferice și fonice. Pe linia reutilizării deșeurilor industriale, la Hamburg a luat ființă o veritabilă „bursă a deșeurilor”, care informează pe eventualii beneficiarii cu privire la deșeurile recuperabile pe care le-ar putea furniza. Succesul acestei „burse” a inspirat Camera de in-

dustrie și comerț ideea de a înființa instituții similare în întreaga țară.

Flotare impură

Dorin Măscu, Pitești — 1) Noțiunea de flotare „impură” definește situația în care băncile centrale nu renunță total la influențarea cursurilor valutare ca instrument de dirijare a economiei. Deci, chiar dacă a fost adoptat regimul cursurilor valutare flotante, băncile centrale intervin totuși pe piață, dar nu în mod deschis, ci camuflat, pentru a imprima o anumită evoluție cursurilor, conform obiectivelor economice și financiare pe care le urmăresc.

2) Societatea constructoare de automobile „Citroen” a fost întemeiată în anul 1915 de inginerul francez Andre Citroen (1878—1935). În 1934 ea devine o filială a societății Michelin, principala

firmă franceză producătoare de anvelope. În 1955 firma Citroen a încheiat un acord cu vechea firmă constructoare de automobile Panhard, pe care apoi a absorbit-o în 1965. Ulterior „Citroen” a încheiat o convenție de colaborare cu „Peugeot”.

Consultații

Vasile Troacă, Galați — Publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior a început în nr. 5 din 3 februarie 1978 al revistei noastre. Intrucît redacția nu dispune de un stoc pentru satisfacerea cererilor privind numerele apărute, iar asigurarea numerelor de care aveți nevoie de la chioșcuri vi se pare și dumneavoastră incertă, vă sugerăm încheierea unui abonament la oficiul poștal de care aparțineți.

Transport pe apă

Axente Burdușel, Gherla — Scumpirea carburanților și aglomerarea crescîndă a rețelilor feroviare și rutiere fac tot mai atractiv transportul de

Astfel, un vas de 1 500 tone poate înlocui 62 de camioane cu o capacitate de 24 tone fiecare, alcătuiind o coloană lungă de 3 km. Pentru transportul amintit cu camioane, pe distanță lungă, ar fi fost nevoie de 62 șoferi și 62 ajutoari de șoferi, față de un echipaj format din nu-

revista iugoslavă *Ekonomiska politika*. Ungaria și Iugoslavia efectuează lucrări începute mai demult pe Tisa, Polonia intenționează să amenajeze Odra și Vistula pentru a permite navelor de pînă la 2 000 t să ajungă pînă în regiunea industrială a Sileziei. Iugoslavia in-



Protecția mediului

Oltea Vasilescu, Tirgu Mureș — Ar fi, desigur, o luzie să se creadă că protecția mediului nu pre-

sune cheltuieli. Pe de altă parte, nu trebuie uitat că măsurile pe linia protecției mediului se soldează cu reutilizarea unor deșeurii poluante, economisindu-se astfel o serie de materii prime, adeseori procurate din import, ca și cu crearea de

manfuri pe apă, în ciuda vitezei mai reduse care îi este caracteristică. Avantajele transportului pe apă sînt deosebit de vizibile în cazul produselor voluminoase cum sînt cărbunele, minerourile, lemnul, cerealele, furajele sau anumite utilaje

mai cîteva persoane în cazul transportului pe apă. Pornind de la aceste avantaje, numeroase țări europene se preocupă de extinderea rețelei lor de canale navigabile.

După cum se relevă într-un articol reluat de

tenționază să construiască un canal Dunăre—Sava—Marea Adriatică etc. În țara noastră se află în construcție canalul Dunărea — Marea Neagră, cu o capacitate de transport de circa 100 mil. tone mărfuri anual.

Economisirea energiei electrice și a combustibilului

(Urmare din pag. 9)

unor idei de modificare structurală a concepției energetice a unităților noastre viitoare, circulația produselor pe fluxul tehnologic prin cădere, folosirea căldurii din apele de răcire, înmagazinarea frigului în rezervoarele de apă de incendiu sau în sol ș.a. (F. Buruiană)

EFECTELE ATINGERII ÎN DEVANS A PARAMETRILOR PROIECTAȚII

Din experiența noastră rezultă că un element important care duce la micșorarea normelor de consum este atingerea cât mai rapidă a parametrilor proiectați la noile capacități de producție, care asigură randamente superioare din toate punctele de vedere. Firește, atingerea mai rapidă a parametrilor proiectați este legată de calitatea utilajelor, de montajul lor, de întărirea disciplinei tehnologice în exploatare etc. În acest domeniu avem încă întirzieri față de prevederi, cauzele fiind diferite de la un obiectiv la altul.

În legătură cu nivelul consumurilor energetice la capacitățile noi, ca și la celelalte de altfel, este de subliniat importanța deosebită care revine realizării unei exploatare energice corecte, rațională, urmării și supravegherii bunei funcționări a fiecărei instalații etc. Eforturile care se depun în această privință sînt îngreunate de faptul că instalațiile noi care intră în funcțiune nu au atribuit și personalul de reparații corespunzător, ceea ce conduce la întirzieri în efectuarea unor reparații și, în final, influențează în mod negativ consumurile de energie și combustibil. Există și cazuri cînd asigurarea din vreme de la furnizori a pieselor de schimb ansamblelor și subansamblelor necesare reparațiilor nu este pusă la punct. Ministerul nostru, cit și centrala industrială trebuie să analizeze mai îndeaproape problemele semnalate, luînd în consecință măsurile ce se impun" (G. Mărășescu).

PREGĂTIREA CADRELOR

Faptul că, în ultimul timp, o parte din lucrările de montaj sînt executate în regie de către beneficiari are efecte pozitive în asigurarea bunei funcționări a utilajelor și, prin aceasta, contribuie la utilizarea rațională a resurselor energetice. Combinatul chimic Făgăraș a acumulat o experiență bună în acest sens. El a preluat de la constructor o mare parte din lucrările de montaj. Această măsură permite respectarea tuturor indicațiilor date de proiectanți și, în plus, efectuarea eventualelor modificări și îmbunătățiri aduse de cel care urmează să exploateze instalația. Asemenea lucrări — efectuate în cadrul centralei termice a combinatului (montaj de turboagregate) — au permis, totodată, o foarte bună specializare a cadrelor, care, ulterior, au trecut să exploateze, să întrețină și să repare turboagregatele. Aceasta este o metodă eficientă, mai puțin costisitoare în ce privește pregătirea cadrelor, este o pregătire „pe viu”, adică pe instalațiile care urmează să intre în exploatare. În legătură cu aceste probleme este important ca beneficiarul să nu joace un simplu rol de asistent la punerea în funcțiune, ci să aibă un rol activ, iar constructorul să fie de fapt cel care asistă la probele tehnologice. Aceasta pentru că, la orice punere în exploatare, se ivesc uneori dificultăți peste care se poate trece numai prin intervenția directă a beneficiarului (M. Leonida)

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

ION IAMANDI, Ploiești — Față de prevederile Decretului nr. 246/1977, stabilirea alocației de stat, în cazul dv., se face ținîndu-se seama de retribuția tarifară la care se adaugă indemnizația acordată pentru muncă nenormată. Neexistînd nici o prevedere derogatorie — încadrarea dv, în cele patru luni cînd ați avut o indemnizație mai mică neavînd un caracter temporar — rezultă că alocația vi s-a calculat corespunzător prevederilor legale.

UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTESUGĂREȘTI, Slatina — Contractul individual de muncă se încheie în două exemplare, pentru motivele de drept și de fapt arătate în adresa dv. În ipoteza în care comunicarea scrisă, la care vă referiți, cuprinde toate elementele esențiale ale contractului de muncă, această comunicare se poate considera că constituie un exemplar al contractului de muncă, doveditor al acordului intervenit între cele două părți contractante.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării
Economice și Sociale. Institutul Central de
Cercetări Economice

Sumarul nr. 15 din 14 aprilie 1978

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Perfecționarea mecanismului economico-financiar
 - Creșterea rolului contractelor de comerț exterior (dr. Ioan Georgescu, dr. Alexandru De-teșan) 1
 - Dezbateri „R.E.” Perfecționarea gestiunii economice în condițiile adîncirii democratismului economic 3
- Producția fizică realizată ritmic la toate sortimentele (Gh. Drăghici, L. Țăranu) 6
- Dezbateri în mari unități industriale. Economisirea energiei electrice și a combustibilului 8
- Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice. Interdependența cercetare-dezvoltare tehnologică-producție. (dr. ing. Corneliu Russu) 10
- O problemă de seamă a dezvoltării economico-sociale a României. Utilizarea rațională a pămîntului (dr. ing. Alexandru Ignat, dr. arh. Mircea Enache) 12
- Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE-CUVINZARE

- Întărirea disciplinei de plan și contractuale — condiție a eficienței activității economice. Urmărirea operativă a producției și desfacerii (George Vladimir, Gabriel Halalai, Mihai Vițelariu) 16
- Creație tehnică de masă (Ion Cristea)
- Generalizarea experienței întreprinderilor model (Ioan Roșu) 17

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎN VĂTĂMÎNTUL ECONOMIC SUPE- RIOR

- Venitul național (lector univ. Gruiță Părăianu) 18

TEORII ● IDEI

- Viitorul electronicii și informaticii (Mihai Drăgănescu) 20
- Om-tehnică-mediu. Uzina aqua (II) (Mihai Băcescu) 22
- Școli ● curente ● economiști. Gîndirea monetară occidentală și maladiile structurale ale sistemului capitalist (II) (asist. univ. Silviu Cerna) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale. Facilități internaționale de garantare a creditelor de export (Ion Barac) 26
- Tendințe-conjuncturi 29
- Mondorama 30
- Curier 31

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11-25, 71.131 București, telefon 12 13 69.

Cont. I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Sem-teii”.



ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE= ECONOMIE + PREVEDERE

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 60 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● Oferă posibilitatea imbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît în cazul survenirii unor riscuri asigurate (din accidente) suma înscrisă în poliță se plătește majorată de 6 ori, iar dacă evenimentele asigurate nu s-au produs, la expirarea duratei asigurării, suma asigurată (economisită) se plătește majorată cu 10 la sută.

● Dă posibilitatea asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării, cite 1 000 lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare și speciale.

CE RISCURI SINT ASIGURATE ?

● Sint acoperite cazurile de invaliditate permanentă, totală sau parțială și de deces din accidente, produse de o serie de evenimente neprevăzute, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicația subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.

CE SUME SE POT ASIGURA, PE CE DURATĂ

ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE ASIGURARE ?

● Se poate asigura orice sumă, în mii de lei, pe durate de la 5 la 20 de ani.

● Primele de asigurare se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 6,75 și 21 de lei, acestea putîndu-se achita și în rate, iar în cazul achitării lor anticipate, pe mai mulți ani, ADAS acordă o reducere de 4⁰/₀, pentru fiecare an, începînd cu cel de-al doilea an socotit de la expirarea anului de asigurare în curs.

Pentru ca Administrația Asigurărilor de stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris”, prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cit și pentru cele pe care le veți încheia sau reinnoi.

Pentru relații suplimentare și contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresați responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.



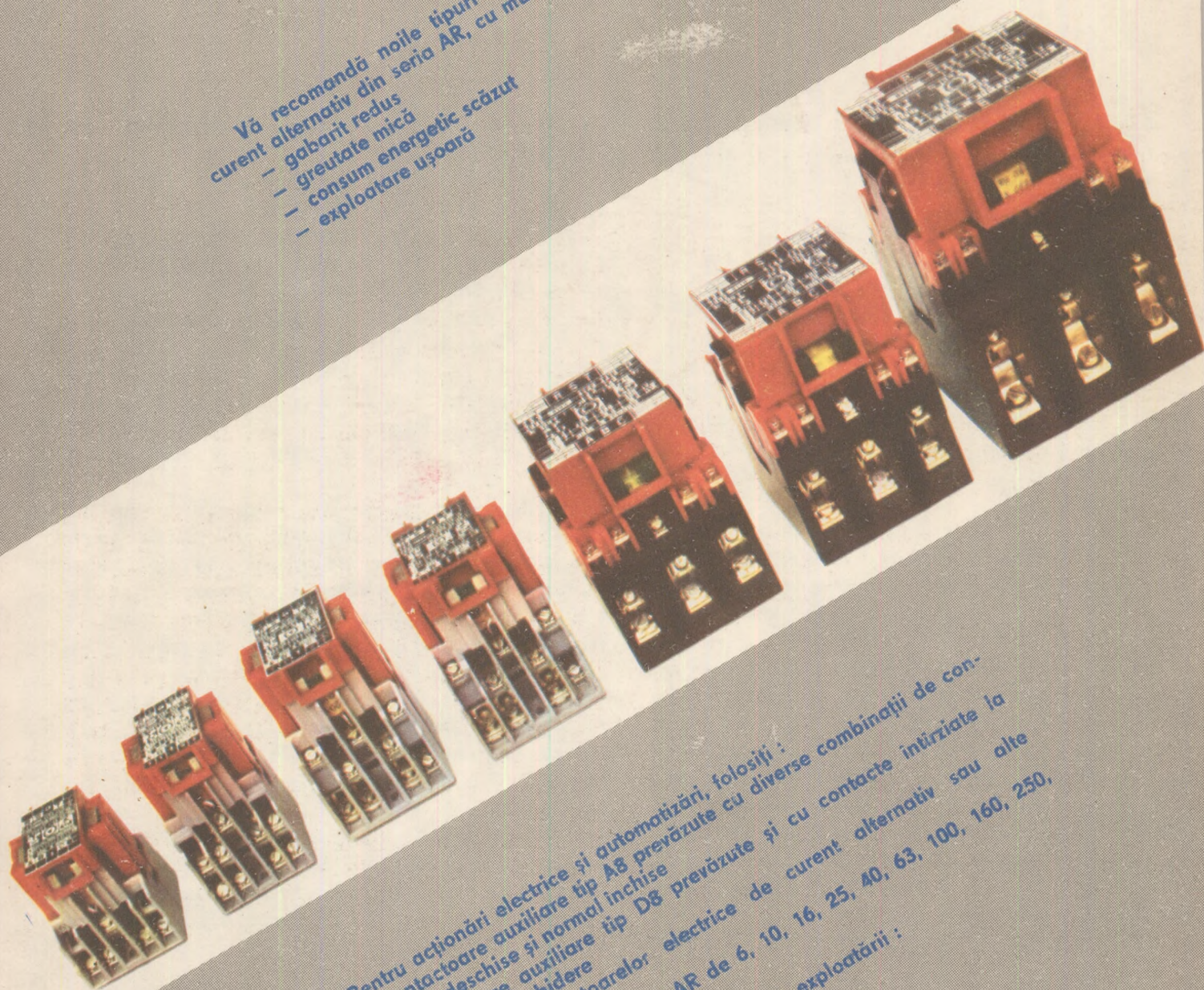


ELECTROAPARATAJ

București - B-dul Marelui Stadion
Telefon : 27 30 90
Telex : 11 692

Vă recomandăm noile tipuri de contactoare electromagnetice de curent alternativ din seria AR, cu multiple avantaje pentru beneficiari :

- greutate mică
- consum energetic scăzut
- exploatare ușoară



Pentru acționări electrice și automatizări, folosiți :

- contactoare auxiliare tip A8 prevăzute cu diverse combinații de contacte normale deschise și normale închise
- contactoare auxiliare tip D8 prevăzute și cu contacte întârziate la închidere sau la deschidere

Pentru comanda motoarelor electrice de curent alternativ sau alte acționări electrice utilizați :

- contactoare de forță tip AR de 6, 10, 16, 25, 40, 63, 100, 160, 250, 400 A

Numeroase accesorii largesc gama exploatarii :

- dispozitive de fixare rapidă pe șină
- dispozitive de acționare în curent continuu
- dispozitive de interblocaj mecanic